

آموزش ابتدایی ۳

رشد

برای آموزگاران دبستان، دانشجویان تربیت معلم و کارشناسان آموزشی
دوره‌ی هفدهم / آذرماه ۱۳۹۲ / شماره‌ی بی‌درپی ۱۳۶ / ۴۸ صفحه / ۶۵۰۰ ریال
ماهنامه‌ی آموزشی، تحلیلی و اطلاع‌رسانی

www.roshdmag.ir ISSN:1606-9102

وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش‌ها و برنامه‌ریزی آموزشی
دفتر انتشارات و تکنولوژی آموزشی

در این شماره می‌خوانید:

- مشق عشق
- این گونه تغییر دادم!
- بچه‌ها پره‌ای پرواز من هستند

تفکری برای تفکر

مسابقه‌ی شماره‌ی ۳

مهلت ارسال پاسخ: ۲۰ دی‌ماه ۱۳۹۲

در ششم‌ه‌ی آذرماه ۱۳۹۲ مجله‌ی رشد آموزش ابتدایی نیز سؤالی از متن یک مقاله انتخاب و در معرض دید خوانندگان گرامی گذاشته شده است. برای شرکت در این مسابقه کافی است پاسخ خود را همچون گذشته با ذکر مشخصات، تلفن و محل کار به نشانی پستی یا پیام‌نگار مجله ارسال فرمایید.

● مطالعه‌ی بخشی از پیشینه‌ی خانم رحیم‌زاده در مقاله‌ی «من کیستم؟» در صفحات ۳۴ و ۳۵ مبین آن است که علی‌رغم به‌کارگیری اصول غنی تعلیم و تربیت به‌وسیله‌ی متخصصان در ادوار گذشته، متأسفانه در پاره‌ای از موارد و در موقعیت‌های واقعی: تعلیم و تربیت مبنای عمل متولیان امر (آموزگاران، مدیران و...) قرار نمی‌گیرد و این باعث می‌شود که نه‌تنها شخصیت متربیان فرصت رشد و تعالی پیدا نکند بلکه به تخریب آن هم منجر شود. حال با مطالعه‌ی این تجربه‌ی عینی چه ایده‌ها و نکته‌های تعلیم و تربیتی در ذهن شما شکل گرفته است؟ نکته‌هایی که توجه به آن‌ها می‌تواند به رشد همه‌جانبه‌ی متربیان منجر شود.

آموزش ابتدایی

۳

رشد

برای آموزگاران دبستان، دانشجویان تربیت معلم و کارشناسان آموزشی

دوره‌ی هفدهم / آذرماه ۱۳۹۲ / شماره‌ی پی‌درپی ۱۳۶

ماه‌نامه‌ی آموزشی، تحلیلی و اطلاع‌رسانی

وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی
دفتر انتشارات و تکنولوژی آموزشی

مدیرمسئول: محمد ناصری
سردبیر: اصغر ندیری
شورای برنامه‌ریزی:
محبت‌الله همتی، فاطمه رضانی،
سیده‌زهراسادات یاسینی، حسن طاهری،
یدالله رهبری‌نژاد

مدیر داخلی: فهیمه دهقان
طراح گرافیک: فریبا بندی
نشانی دفتر مجله:

تهران، ایرانشهر شمالی، پلاک ۲۶۶
صندوق پستی: ۱۵۸۷۵/۳۳۳۱

تلفن: ۸۸۸۳۹۱۷۸
۹ - ۸۸۸۳۱۱۶۱ (داخلی ۳۷۵)
نمابر: ۸۸۳۰۱۴۷۸

وبگاه:
www.roshdmag.ir

پیام‌نگار:
ebtedayi@roshdmag.ir

تلفن پیام‌گیر نشریات رشد:
۸۸۳۰۱۴۸۲

- کد مدیرمسئول: ۱۰۲
- کد دفتر مجله: ۱۰۹
- کد مشترکین: ۱۱۴

نشانی امور مشترکین:
تهران، صندوق پستی: ۱۶۵۹۵/۱۱۱

تلفن امور مشترکین:
۷۷۳۳۶۶۵۶ - ۷۷۳۳۶۶۵۵

شمارگان: ۴۶۰۰۰

چاپ: شرکت افست (سهامی عام)

به جای یادداشت سردبیر ۲: بازکن پنجره را! / حسن طاهری

راهنمای معلم ۴: کارمابه‌های آموزگاران در تدریس کتاب فارسی پایه‌ی سوم / عبدالرحمن صفاریور

خاطره ۶: مشق عشق / سهیلا حسینی

گفت‌وگو ۸: بچه‌ها پرهای پرواز من هستند / شهلا فهیمی

یک کتاب در یک مجله ۱۰: ۱۰۱ روش برای منحصر به فرد ساختن کلاس‌های درس / مترجم: نگار مجدفر

بازتاب ۱۲: آموزش روخوانی قرآن به لهجه‌ی عربی یا فارسی؟ / افراسیاب نوراللهی

تجربه‌ی سبز ۱۳: باغ گل در کلاس فارسی / محبوبه بهرامی‌فر

پژوهش ۱۴: کاهش رفتارهای نامطلوب / اعظم فاضلی

آموزش ۱۷: اقدام‌پژوهی، چراها و چگونگی‌ها / مترجمان: احمد شریفان، سیده‌ربابه ریاضی، شهربانو سرداری

خاطره ۱۹: سه روز مرخصی / مزگان سلطانی

آموزش ۲۰: از دهن بوی شیر آیدش / دکتر سیده‌بهنام علوی مقدم

سلامت حرفه‌ای ۲۲: بهبود قدرت عضلانی با ساده‌ترین تمرینات در فضای آموزشگاه! / جواد آزمون

پیام عکس ۲۴: جشن قرآن در پایه‌ی اول / سیده طاهری

خاطره ۲۴: نقش آموزگاران در تغییر ذائقه‌ی دانش‌آموزان / منیره موحدی

تجربه‌ی سبز ۲۵: کلاس کار و فناوری در دفتر مدرسه / شیرخ عبدی‌زاده

پژوهش ۲۶: ارزش‌یابی کمی یا کیفی، کدام یک؟ / محمدرضا فتحی

گفت‌وگو ۲۸: ادامه‌ی هم‌سوگرایی / فهیمه دهقان

توسعه‌ی سواد خواندن ۳۰: از خواندن و نوشتن تا درک مطلب / زری آقاجانی

خاطره ۳۳: دعای روز پاییزی / زهرا کمشی‌کمر

پژوهش‌های دانش‌آموزی ۳۴: من کیستم؟ / لیلی رحیم‌زاده

تجربه‌ی سبز ۳۶: این‌گونه تغییر دادم! / محمد صالحی کمرودی

ریاضی در خانواده ۳۷: در فروشگاه مواد غذایی / مترجم: نسرتین امامی‌زاده

تجربه‌ی سبز ۳۸: مهر آموزشی محیط و مساحت / منصوره ابوالفتحی

گفت‌وگو ۳۹: ما نمی‌توانیم! / منیره حبیب‌پور

فناوری ۴۰: اتوبان دوطرفه / محمد نیکویی

آموزش ۴۱: نوشتن انشا / مینا پالیزدار

تجربه‌ی سبز ۴۳: معاون مدرسه کجاست؟ / جواد ماهر

کتاب‌خانه‌ی مدرسه ۴۴: روان‌شناسی بازی

تجربه‌ی سبز ۴۵: برگ درختان سبز، هر ورقش، معرفت کردگار / عفت صحرائی

همراهان ما ۴۶: پاسخ به نامه‌ها و نوشته‌های خوانندگان / شورای برنامه‌ریزی مجله

نکته ۴۸: ورقه‌های مجاله / ناهید خدادادنژاد

قابل توجه نویسندگان و مترجمان محترم

● مقاله‌هایی که برای درج در مجله می‌فرستید، باید با اهداف و ساختار این مجله مرتبط باشد و قبلاً در جای دیگری چاپ نشده باشد. ● مقاله‌های ترجمه شده باید با متن اصلی همخوانی داشته باشد و متن اصلی نیز همراه آن باشد. چنانچه مقاله را خلاصه می‌کنید، این موضوع را قید بفرمایید. ● مقاله یک خط در میان، در یک روی کاغذ و با خط خوانا نوشته یا تایپ شود. مقاله‌ها می‌توانند با نرم‌افزار word و بر روی CD و یا از طریق رایانامه مجله ارسال شوند. ● نثر مقاله باید روان و از نظر دستور زبان فارسی درست باشد و در انتخاب واژه‌های علمی و فنی وقت لازم مبذول شود. ● محل قرار دادن جدول‌ها، شکل‌ها و عکس‌ها در متن مشخص شود. ● مقاله باید دارای چکیده باشد و در آن هدف‌ها و پیام نوشتار در چه سطرتنظیم شود. ● کلمات حاوی مفاهیم نمایی (کلید واژه‌ها) از متن استخراج و روی صفحه‌ای جداگانه نوشته شوند. ● مقاله باید دارای تیتراژ اصلی، تیتراژ فرعی در متن و سوتیتراژ باشد. ● معرفی‌نامه‌ی کوتاهی از نویسنده یا مترجم همراه یک قطعه عکس، رنگی، عناوین و آثار وی پیوست شود. ● مجله در رد، قبول، ویرایش و تلخیص مطالب مقاله‌های رسیده مختار است. ● نوشته‌های دریافتی بازگردانده نمی‌شود. ● آرای مندرج در مقاله ضرورتاً مبنی بر رأی و نظر مسئولان مجله نیست.

بازکن پنجره‌ها!

● حسن طاهری

بازکن پنجره‌ها را
که من امشب به ستوه آمدم از این شب تنگ
روز گاریست که در خانه‌ی همسایه‌ی ما خوانده
خروس.

با این نگرش بود که حدود ۴۰ سال پیش، وقتی
در «مرکز تربیت معلم شهر همدان» مدرس بودم، در
پایان نیم‌سال برخلاف سنت و قانون رایج، امتحان
پایان ترم را به روش کتاب باز برگزار کردم^۱. هنر من
در طراحی سوآلی بود که دانشجویان از راه مطالعه،
تجزیه و تحلیل و تدبیر باید به آن پاسخ می‌دادند.
در چنین شرایطی است که ارزش‌یابی برای
دانش‌آموزان و دانشجویان فرصتی برای یادگیری
می‌شود.

مجله‌ی ما در صورت انعکاس تجربه‌هایی این‌چنینی می‌تواند به
حق عنوان «رشد» را داشته باشد. ما منتظریم و فردا دیر است.

هوارد گاردنر نظریه‌پرداز «هوش‌های چندگانه» در کتابی با
عنوان «ذهن مدرسه‌ای نشده» بر آزادسازی نیروی تفکر از هرگونه
اجبار و محدودیت و هدف‌گذاری‌های آموزشی تأکید می‌کند. به نظر
او این کارها قدرت خلاقیت، ابداع و کشف را در دانش‌آموزان تضعیف
می‌کنند.^۲

گاردنر در این مورد تا آنجا پیش می‌رود که هدف غایی یادگیری
را نه رسیدن به نتیجه و محصول از پیش تعیین‌شده بلکه قرار گرفتن
در مدار پرسش و تفکر می‌داند. این سخن گاردنر بدین معناست که:
«یادگیرندگان در صورت قرار گرفتن در موقعیت‌های پرسشگری و
تفکر خواهند توانست به اندیشه‌ها و راه‌های تازه برای حل مسائل و یا
طراحی و ساخت ابزارها و وسایل تازه دست یابند. این سخن با نظر و
روش کار سقراط هم‌هنگ است. سقراط، که مادرش قابله (ماما) بود،
می‌گفت: «کار من همانند کاری است که مادرم انجام می‌دهد. با این
تفاوت که به افراد کمک می‌کند که جسمشان بزیاید و من برآنم که به
افراد کمک کنم که ذهنشان بزیاید». به همین دلیل است که در تاریخ

گمان می‌کنم وقتی عنوان به‌جای یادداشت سردبیر (سرمقاله) را
دیدید، حرف مرا هم تا آخر خواندید!

آری، من به‌دنبال آن نیستم که چیزی به شما یاد بدهم؛ زیرا
به این سخن معروف ایمان دارم که «وقتی می‌گویی می‌خواهم به
دانش‌آموزانم یاد بدهم، یعنی نمی‌خواهی بگذاری آن‌ها خودشان یاد
بگیرند». به نظر شما در جهانی که «او هر لحظه در کاریست»^۱ ما
معلمان با در پیش گرفتن چه راه و روش‌هایی می‌توانیم مسئولیت
سنگین خود-آماده کردن دانش‌آموزان برای زندگی فردا-را با موفقیت
انجام دهیم؟

یکی از راه‌هایی که در چنین شرایطی می‌تواند دست معلمان را
بگیرد، آمادگی برای پذیرش و به‌کار بستن اصل مسئله‌ی «تغییر»
و انعطاف‌پذیری در برابر نقدهاست. به قول الوین تافلر: «باید برای
دانش‌آموزان و دانشجویان خود فرصت‌هایی را فراهم کنیم تا بتوانند
نظر و دیدگاه خود را درباره‌ی مسائل زندگی خود ارائه دهند؛ صرف‌نظر
از اینکه نظر آن‌ها درست یا نادرست باشد.»^۲

این سخن بدان معناست که دانش‌آموزان و دانشجویان باید در
جریان تحصیل خود ساختن و ارائه‌ی ایده‌های تازه را تمرین کنند. این
اتفاق وقتی می‌افتد که پنجره‌ی درس را باز کنیم و موضوع را به زندگی
مخاطبان ربط دهیم. در چنین شرایطی است که با آن یکی شده و با
تمام وجود درگیر خواهند شد. در چنین کلاسی کتاب درسی فقط یکی
از منابع اطلاعاتی درباره‌ی موضوع درس است نه تنها منبع و حرف آخر!
لذا به آموزگاران توصیه می‌شود که: «درستان هرچه می‌خواهد
باشد- اجتماعی، ریاضی، فارسی، علوم و... سعی کنید در فعالیت‌های
یادگیری که برای دانش‌آموزان تدارک می‌بینید، آن‌ها - و درس - را به
حرف‌ها، مثال‌ها، آزمایش‌ها، مسئله‌ها و توضیحات کتاب درسی یا خود
وابسته نکنید بلکه آن‌ها را به ارائه و تولید مثال‌ها، نمونه‌ها، سوآل‌ها و
جواب‌های تازه و نقد عالمانه‌ی کار خود و دیگران و کتاب درسی
هدایت کنید و از این راه مانع بسته شدن فکر و احساس و تجربه‌های
یادگیری و زندگی آن‌ها شوید». به قول سهراب سپهری:

چشم‌ها را باید شست، جور دیگر باید دید.

در صورت فراهم ساختن چنین شرایطی برای یادگیری، دانش‌آموز
«آن نمی‌شود که شما می‌خواهید!» بلکه «آن می‌شود که خداوند در
طبیعت او به ودیعت نهاده است.»

آموزش و پرورش روش کار او را «روش مامایی» هم نامیده‌اند.

پیام این سخن به من و شما آن است که در فرایند یاددهی - یادگیری باید شریطی را فراهم آوریم که دانش‌آموزان با موضوع درس همانند یک مسئله در زندگی روبه‌رو شده و درگیر شوند. ما باید این درگیری را تا رسیدن خود آن‌ها به محصول تازه - حل مسئله - تقویت کنیم. از نگاه **جان دیویی** وقتی دانش‌آموزان به حل مسئله دست می‌یابند، نیروی کنجکاوی از حرکت بازمی‌ایستد و همه چیز متوقف می‌شود و اینجاست که مسلم است باید به فکر مسئله‌ی تازه و درگیری دیگری بیفتد. با این نگاه است که دیویی یادگیری را «بازسازی دائمی تجربه» می‌داند.^۵

گزارش سومین مطالعه‌ی بین‌المللی - ریاضیات و علوم - (TIMSS) نشان می‌دهد که دانش‌آموزان به آن دسته از سؤالاتی که رسماً در کتاب‌های درسی نخوانده بودند، خیلی بهتر از سؤالاتی که

پیش‌تر در کلاس‌های درسی آموخته بودند، پاسخ داده‌اند.^۶ با تکیه بر این نوع مطالعات است که افرادی مثل گاردنر^۷ می‌گویند:

«ذهن مدرسه‌ای نشده ذهنی آزاد و خلاق است.»

از این گزارش‌ها و نظریات می‌توان چنین برداشت کرد که «اگر معلمان در مدیریت فرایند یاددهی - یادگیری پنجره‌ی موضوع درسی را باز کرده و فرصت‌هایی فراهم کنند که دانش‌آموزان شخصاً به مطالعه‌ی پژوهش بیشتر و عمیق‌تر بپردازند، ذهن آن‌ها باز می‌شود و امکان خودنمایی و خلاقیت پیدا می‌کنند. چه زیباست این سخن که «وقتی می‌گویید می‌خواهم به دانش‌آموزانم یاد بدهم یعنی نمی‌خواهید بگذارید آن‌ها خودشان یاد بگیرند.» در چنین فرصت‌ها و شریطی است که آن‌ها «یادگیرنده» و ما «مدیر یادگیری» نامیده می‌شویم.

پی‌نوشت

۴. به نقل از کتاب «فضیلت نایادگیری» نوشته‌ی عبدالعظیم کریمی - ص ۶۴
 ۵. علی‌اکبر سیف، روان‌شناسی پرورشی، نظریه‌ی یادگیری سازنده‌گرایی Constructivism
 ۶. کتاب «فضیلت نایادگیری»، عبدالعظیم کریمی، ص ۶۶
 ۷. همان، ص ۷۰

۱. کل یوم هو فی شأن، (الرحمن، آیه ۲۹).
 ۲. کتاب موج سوم، نوشته‌ی الوین تافلر، ترجمه‌ی شهیندخت خوارزمی، ص ۶۱۱، نشر نو، تهران، ۱۳۶۲.
 ۳. در آن سال آقای سیدکاظم اکرمی رئیس آن مرکز بودند.

کارمایه‌های آموزگاران در تدریس کتاب فارسی پایه سوم

• عبدالرحمن صفارپور

توانایی درک و فهم مهارت‌های زبانی، پیش‌نیاز تمام دروس در طول تحصیلات آموزشی و کلاسیک افراد است و همچنین زیربنای آموزش مهارت‌های زبانی در پایه‌های اول و دوم ابتدایی گذاشته می‌شود؛ بنابراین، چنان‌چه دانش‌آموزان پایه سوم، مفاهیم و مهارت‌های زبانی پایه اول و دوم را به‌خوبی فرا نگرفته باشند، در یادگیری مفاهیم و مهارت‌های زبانی پایه سوم و پایه‌های بعدی با مشکلات فراوان مواجه خواهند شد. بر این اساس، آموزگار پایه سوم نیاز دارد با کلیه مفاهیم آموزشی مهارت‌های زبانی، اهداف و روش تدریس آن‌ها در پایه اول و دوم ابتدایی آشنایی کامل داشته باشد تا بتواند میان مهارت زبان‌آموزی پایه سوم به‌طور کلی و آن دسته از مفاهیم زبان‌آموزی که دانش‌آموزان قبل از این در پایه‌های اول و دوم ابتدایی یاد گرفته‌اند، ارتباطی مستقیم و ملموس برقرار کند. آموزگار می‌تواند در صورت نیاز از راه آموزش «جبرانی» موارد آموزشی لازم را بازآموزی و یادآوری کند و با این روش، مشکلات مهارت‌های زبانی ریشه‌ای و پایه‌ای دانش‌آموزان را از میان بردارد.

بنابراین، آموزگار باید:

• اهداف مهارت‌های زبانی موجود در هر درس کتاب تازه تألیف را همراه با روش آموزش آن به‌خوبی بداند.

• میان مهارت‌های زبانی فارسی تازه تألیف و سایر کتاب‌های درسی این پایه از نظر خوانشی، آموزشی و نوشتاری و درک پیام آن‌ها ارتباط منطقی برقرار کند.

• از کلیه مهارت‌های زبان‌آموزی در کتاب فارسی پایه چهارم و پایه‌های بالاتر اطلاع دقیق داشته باشد تا بتواند میان آن‌ها و مهارت‌های زبانی پایه سوم، ارتباط آموزشی منطقی برقرار کند.

• از کلیه مفاهیم، کلمه‌ها و ترکیب‌هایی که دانش‌آموزان در کتاب‌های اول و دوم به‌ویژه در کتاب فارسی خوانده‌اند، اطلاع داشته باشد تا در فرصت‌های مناسب آموزشی مهارت‌های زبانی از آن‌ها به‌نفع آموزش مطالب زبانی کتاب فارسی تازه تألیف پایه سوم استفاده کند.

• برای تفهیم و تلفیق مفاهیم کتاب‌های ریاضی، علوم، اجتماعی و دینی تازه تألیف پایه سوم، آموزگار هنگام تدریس مطالب

تصویرگر: میثم موسوی

هر یک از آن‌ها، کلمه‌ها، ترکیب‌ها و اصطلاحات فنی و کلیدی هر درس را از نظر تلفظی، معنایی و املائی آموزش دهد.

● برای آموزش مهارت‌های زبانی هر درس کتاب فارسی تازه‌تألیف برنامه‌ی مدون و از پیش تعیین‌شده‌ای داشته باشد و بداند که در هر جلسه‌ی آموزشی چه چیزی را و چگونه باید به دانش‌آموزان آموزش دهد.

● در زمینه‌ی آموزش مهارت‌های زبانی به دانش‌آموزان، روش‌ها و شیوه‌های گوناگون تدریس را در نظر داشته باشد و از هر یک در زمان مناسب استفاده کند. چون امکان دارد به کارگیری یک روش آموزشی برای همه‌ی دانش‌آموزان کلاس نتیجه‌ی یکسان و مطلوبی نداشته باشد.

پیش‌نیازها و هم‌نیازهای آموزگار برای تدریس هر درس از کتاب تازه‌تألیف پایه‌ی سوم

- با اهداف کلی و رفتاری هر درس آشنا شده باشد.
- نحوه‌ی تدریس هر بخش و هر نکته از درس را بداند.
- نحوه‌ی ارزش‌یابی هر بخش و نکته‌ای از درس را پیش‌بینی و اجرا کند.
- کلمه‌ها و ترکیب‌های تازه و مشکل هر درس را از نظر تلفظی، معنایی و املائی برای خود مشخص کند.
- تمرین‌های مکمل هر بخش از درس را با توجه به نیاز دانش‌آموزان کلاس خود پیش‌بینی کند.

برای موفقیت کتاب فارسی تازه‌تألیف، باید نکات زیر را در نظر داشت

۱. هر کتاب درسی تازه‌تألیف به یک «راهنمای معلم» نیاز دارد که جامع، مانع و شناسا باشد. این مهم باید از طرف کارشناسان مؤلف، تألیف شود و مورد تأیید کارشناسان آموزشی هر بخش قرار گیرد و قبل از سال تحصیلی به دست آموزگاران پایه‌ی سوم برسد تا آن را مطالعه کنند و در اجرای کتاب فارسی تازه‌تألیف از آن کمک بگیرند.
۲. برای مناطق آموزشی مختلف کشور، مدرسانی توانا انتخاب شوند که هم تجربه‌ی تدریس در پایه‌های ابتدایی را داشته، هم کتاب تازه‌تألیف سوم را به‌خوبی مطالعه کرده و هم توانایی انتقال آن‌ها را داشته باشند.

برای گزینش مدرسان لازم است ضوابطی در نظر گرفته شود تا در نتیجه‌ی کارکرد صحیح و مفید آنان در هر منطقه‌ی آموزشی نتیجه‌ای مطلوب و مثبت حاصل شود. در غیر این صورت، کار بسیار مشکل‌زا خواهد شد و نتیجه‌ی مطلوبی در بر نخواهد داشت.

۳. برای آموزش کتاب فارسی تازه‌تألیف در مدارس دو نوبته، چند پایه، عشایری، مناطق روستایی، دو زبانه و... زمان لازم در نظر گرفته شود.

۴. مدرسانی که برای مناطق آموزشی مختلف کشور تربیت

می‌شوند، به سادگی در دسترس معلمان پایه‌ی سوم هر منطقه‌ی آموزشی باشند تا در موارد ضروری، معلمان مجری کتاب فارسی سوم تازه‌تألیف شده بتوانند با آنان در تماس دائم باشند و از راهنمایی‌شان بهره‌مند شوند.

۵. معلمی که به‌عنوان مجری کتاب فارسی تازه‌تألیف انتخاب می‌شود، باید از مواد درسی پایه‌ی سوم و مهارت‌های زبانی پایه‌های اول، دوم و چهارم ابتدایی اطلاع کافی داشته باشد.

۶. اهداف آموزشی و تربیتی کتاب تازه‌تألیف فارسی سوم به‌طور واضح مشخص شده باشند.

۷. راه‌کارهای مناسبی برای تدریس در کلاس‌های پرجمعیت ارائه و پیشنهاد شود.

۸. چنانچه اشکال چاپی یا غیرچاپی در کتاب فارسی تازه‌تألیف مشاهده می‌شود، معلم مجری به سادگی بتواند با مدرسان و مؤلفان مربوط در تماس باشد و در موقع مناسب رفع اشکال کند.

۹. چنانچه معلمان مجری نکته‌ای آموزشی و تربیتی در ارتباط با کتاب فارسی تازه‌تألیف مطرح کنند که درست باشد، مؤلفان از توجیه غیرواقعی آن پرهیز کنند و ضمن پذیرفتن آن نکته، راه‌حلی منطقی و درست پیشنهاد کنند.

۱۰. برای آموزش معلمان مجری وقت و زمان کافی در نظر گرفته شود؛ زیرا با چند ساعت آموزش ناقص نمی‌توان معلمان را برای اجرای کتاب تازه‌تألیف آماده کرد.

۱۱. از آن‌جا که کتاب‌های درسی تازه‌تألیف باید نخست طی یک دوره‌ی آزمایشی در بعضی مناطق آموزشی کشور به اجرا درآیند تا به‌طور استاندارد پالایش یابند، قبل از این فرصت ناشران، معلمان و همکاران مؤلف به‌عنوان «راه‌بلد» اقدام به تهیه‌ی کتاب‌های کمک‌درسی نکنند تا آموزگاران و دانش‌آموزان سرتاسر کشور دچار سردرگمی نشوند.

۱۲. ایجاد ارتباط با والدین و توجیه آنان در زمینه‌ی کتاب فارسی یا کتاب‌های تازه‌تألیف پایه‌ی سوم از ضروریات کار است. بنابراین، در حد امکان در هر محل و منطقه‌ی آموزشی کشور این کار باید انجام گیرد تا ابهاماتی به‌وجود نیاید.

۱۳. حجم کتاب با برنامه‌های هفتگی و سال تحصیلی تناسب داشته باشد.

۱۴. در طول سال تحصیلی در هر منطقه‌ی آموزشی، هر ماه یک بار جلسه‌ای برای نقد و بررسی با حضور مدرسان با تجربه برگزار شود تا کارهای انجام‌شده در ماه گذشته و کارهای آموزشی‌ای که در ماه آینده باید شکل بگیرند، مشخص شوند و مورد نقد و بررسی قرار گیرند.

در ضمن، نتیجه‌ی جلسه‌ها به مؤلفان کتاب تازه‌تألیف انتقال داده شود تا از کم و کیف کار و پیشرفت و مشکلات اجرایی مطلع و آگاه شوند.

۱۵. توجه به آموزش بچه‌های کم‌توان ذهنی و بدنی و هم‌چنین بچه‌های سرآمد، در آموزش کتاب فارسی تازه‌تألیف ضروری است.

مشق عشق

● سهیلا حسینی

آموزگار دبستان علامه طباطبایی، روستای مشک‌آباد، سلطانیه‌ی زنجان

اشاره

برای ما محرم و عاشورا به پدیده‌ای معنوی تبدیل شده است. با فرا رسیدن این روزها شور و غوغایی برپا می‌شود و هر کس به فراخور توان و ذوق، به بیان مافی‌الضمیر خود اقدام می‌کند. یکی از آموزگاران خوش‌ذوق نیز در ایام سوگواری سرور آزادگان، حضرت اب‌عبدالله‌الحسین(ع) و هم‌زمان با تدریس نشانه‌ی (ا) و (ب) و به دلیل این رخداد، در کلاس شعری سروده و برای ما فرستاده است. با توجه به اهمیت و خلوص این متن و تقارن آن با سوگ امام حسین(ع)، با وجود مخدوش بودن وزن شعر در بعضی ابیات، آن را در این صفحه آورده‌ایم.

سال گذشته در یکی از روستاهای شهرستان ماهشان، آموزگار پایه‌ی اول بودم. ماه محرم بود و نشانه‌ی (ا) و (ب) را تدریس کرده و مشغول سرمشق دادن به بچه‌ها بودم. یک به یک در دفتر بچه‌ها واژه‌ی «آب» را می‌نوشتیم و از آنان می‌خواستیم آن را رونویسی و سپس تکرار کنند. فضای کلاس از آوای آب پر شده بود. مریم یکی از دانش‌آموزان مؤدب و درس‌خوان برای آب خوردن اجازه گرفت. او اندکی پس از خروج از کلاس، برگشت و گفت: «خانم اجازه. آب یخ بسته و من خیلی تشنمه.» برای آوردن آب از کلاس بیرون رفتم. شیرهای آب از شدت سرما یخ بسته بود. در خانه‌ی معلم نزدیک ما هم قطره‌ای آب نبود. به کلاس رفتم و گفتم: «مریم، چند لحظه صبر کن.» در چند دقیقه‌ای که به فکر تهیه‌ی آب بودم فرصت را مناسب دیدم و شروع کردم به سخن گفتن از عاشورا و تشنگی یاران امام حسین(ع) در صحرائی کربلا. چون کلاس چند پایه بود، سایر دانش‌آموزان هم وارد بحث شدند؛ تا جایی که اشک از چشمان مریم سرازیر شد. همکارم پس از مدتی در کلاس را زد و خبر آب شدن یخ‌ها را داد اما این بار مریم دلش نمی‌خواست سیراب شود. معرفتی که در چشمان این دانش‌آموز هفت ساله بود، مرا به سرودن این شعر واداشت که آن را به سالار شهیدان تقدیم می‌کنم:

۱۶. یکی دیگر از موارد با اهمیت، نظارت مؤلفان کتاب فارسی تازه‌تألیف شده بر چگونگی اجرای کتاب فارسی تازه‌تألیف شده در مناطق مختلف آموزشی کشور است.

۱۷. در هر منطقه‌ی آموزشی ممکن است معلمان با تجربه و کارآمدی باشند که آموزش نکته‌ای از کتاب فارسی تازه‌تألیف را پیشنهاد کنند که راه‌گشای آموزشی برای کلیه‌ی معلمان کشور باشد. بنابراین، مؤلفان و مدرسان باید از این موقعیت استفاده کنند و باعث دل‌گرمی و اجرای بهتر آموزش در آن زمینه شوند.

۱۸. مطالب مجلات رشد دانش‌آموز، رشد معلم و رشد آموزش ابتدایی تا حد امکان هم‌سو با کتاب فارسی به توضیح نکات ضروری آن بپردازند.

۱۹. از معلمان مجری کتاب فارسی تازه‌تألیف شده به اندازه‌ی توانشان باید انتظار داشت. چنان‌چه آن‌ها در زمینه‌ای ناتوان باشند، برای توانمندکردنشان باید راه‌کارهایی ارائه شود و هر معلم با امکانات و مقدورات منطقه‌ی خود سنجیده و ارزیابی گردد.

۲۰. کتاب کار فارسی هم‌راستا و هماهنگ با کتاب درسی تغییر کند تا مغایرتی با مطالب کتاب نداشته باشد و محتوای هر درس هم‌سو با متن و نکات نگارشی آن باشد.

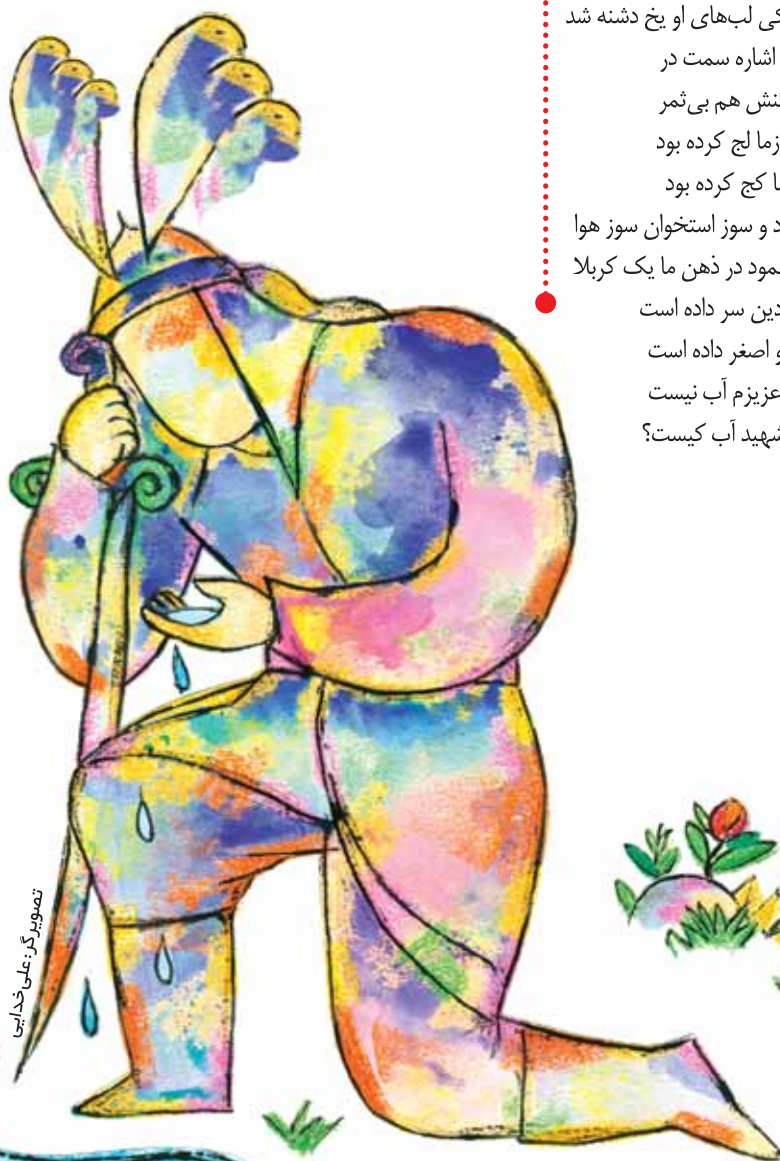
۲۱. در پایان، چنان‌چه در کتاب فارسی تازه‌تألیف اشتباهات آموزشی از هر نظر دیده شود، مؤلفان محترم با یک نامه‌ی اداری اصلاحی، آن موارد را به مناطق مختلف آموزشی اطلاع دهند تا تأثیر گذار شود. در این صورت، معلمان اقدام لازم را به‌عمل می‌آورند و اشتباه آموزشی رخ نمی‌دهد. این کار به‌طور موقت انجام شود تا در ویراست و چاپ بعدی کتاب درسی آن مطالب تصحیح شود.

عبدالرحمن صفاری‌پور از آموزگاران پیش‌کسوت زبان‌آموزی است. او سال‌ها در مهارت‌زبان‌آموزی مطالعه و تدریس داشته است. از وی در زمینه‌ی الگوهای یاددهی - یادگیری و زبان‌آموزی مقالات و کتاب‌هایی به چاپ رسیده است. او هم‌اکنون با وجود بازنشستگی همچنان به تدریس و همکاری با سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی ادامه می‌دهد.

دستها پر آب و چشمان غرق اشک
 بی دو دست و بند دندان پاره مشک
 دیگر عباس بن مولا غم نداشت
 تشنه بود اما عطش مریم نداشت
 یک کلاس درس عباس آمده
 عقل هم همپای احساس آمده
 ای حسین اینک تو تنها نیستی
 جان زهرا فهمان ده کیستی؟
 بیت‌های شعر من لب تشنه‌ی باران توست
 قافیه در جان بیت از عشق بی‌پایان توست
 ساقی لب تشنگان چشم مرا هم خواب کن
 این کوبر خسته را با جرعه‌ای سیراب کن

گوش کن تا بشنوی این قصه را
 شرح درد و اشک و خون و غصه را
 آب روزی قیمت جان گشته بود
 کشتن شش ماهه آسان گشته بود
 یک عمو دل را به دریا داده بود
 بی دو دست و مشک تنها مانده بود
 اشک در چشمان مریم حلقه بست
 طاقتش سر ریز شد، بغضش شکست
 قطره چون دریا غوغا کرده بود
 بر لب خشکیده‌اش جا کرده بود
 یک صدا این حال سنگین را شکست
 در زدند آب آمده یخ‌ها شکست
 در پی یک جرعه از جا بر شدید
 حال سقا را همه از بر شدید

صحبت از حرف الفبا بود و بس
 باز روز «آب» و «بابا» بود و بس
 شور عشق بار دگر در مشق بود
 آب تنها واژه‌ی سرمشق بود
 آب گفتم سینه‌ها بی تاب شد
 نوبت یک قصه‌ی نایاب شد
 بچه‌ها با هم نوشتند آب را
 درس شیرین‌تر ز «توت» و «تاب» را
 یک به یک حرف عطش تکرار شد
 آب از تر بودنش بیزار شد
 هر طرف آکنده عطر یاس شد
 نوبت جانبازی عباس شد
 در کلاس هی گفته می‌شد آب... آب
 دست همراه قلم در پیچ و تاب
 گفتم از آب آن قدر تا اینکه تشنه شد
 در جواب خشکی لب‌های او یخ دشنه شد
 کرد با انگشت اشاره سمت در
 تشنه بود و رفتنش هم بی ثمر
 آب هم گویی زما لاج کرده بود
 پا ز راه کوی ما کج کرده بود
 گرچه سرما بود و سوز استخوان سوز هوا
 گو تداعی می‌نمود در ذهن ما یک کربلا
 سرورم از بهر دین سر داده است
 اکبر و عباس و اصغر داده است
 دخترم، مریم، عزیزم آب نیست
 هیچ می‌دانی شهید آب کیست؟

تصویرگر: علی‌خداپنا

بچه‌های پرواز من هستند

● شهلا فهیمی
عکس: اعظم لاریجانی

گفت‌وگو با معصومه بافقی‌زاده، آموزگار پایه‌ی اول دبستان

می‌گیرم. علاوه بر این‌ها یک روز در هفته در گروه‌های آموزشی اداره هستم و در آن روز هر کدام از اولیا که در زمینه‌ی خاص تخصصی داشته باشند و احساس کنم که به درد دانش‌آموزانم می‌خورد، می‌تواند سر کلاس بیاید و به بچه‌ها آموزش بدهد. البته خودم مستقیم و غیرمستقیم بر این آموزش‌ها نظارت می‌کنم.

ما روزهای شنبه را با قرآن شروع می‌کنیم. در کنار آن برنامه در کلاس نذری داریم که از اولیا کمک می‌گیرم. دلم می‌خواهد بچه‌ها با این آداب و سنت‌ها آشنا شوند.

برای تغییر فضای آموزشی بوستانی نزدیک مدرسه است که گاهی بچه‌ها را به آن‌جا می‌برم. من حتی برای رنگ و تجهیزات کلاس درس هم از اولیا کمک می‌گیرم.

می‌دانیم که شما استفاده از فضای سبز را در برنامه‌ی آموزشی خود دارید. در این باره قدری بیشتر توضیح دهید.

بله من معمولاً از پارک‌هایی که اطراف مدرسه قرار دارند، در امر آموزش استفاده می‌کنم. معمولاً هر ساله جشن الفبا را در پارک برگزار می‌کنیم. علاوه بر آن برنامه‌ی آموزش و ارتباط با اولیا را گاهی در این پارک‌ها ترتیب می‌دهیم. به این صورت که از مادران می‌خواهم صبحانه‌ی ساده‌ی تهیه کنند و با خود به پارک بیاورند. پس از صرف صبحانه، بچه‌ها در پارک بازی می‌کنند. سپس یک ساعتی به اشکالات درسی آن‌ها می‌رسم. این برنامه در یادگیری آن‌ها تأثیر بسیار مثبتی دارد.

شما در دوره‌های آموزشی هوشمند شرکت کرده‌اید؟

بله، دوره‌ای که من شرکت کردم، برای معلمان ابتدایی نبود ولی من، چون خیلی علاقه‌مند بودم، با هر ترفندی بود در این کلاس‌ها شرکت کردم. البته بعدها برای معلمان ابتدایی هم این دوره برگزار شد. استفاده از این سیستم، یادگیری را تسهیل می‌کند ولی بستگی به این دارد که معلم چگونه از این

آن قدر باید خوب ساخته شوند که در آینده بتوانند با چالش‌ها روبه‌رو شوند. باید آن‌ها را به چالش کشید تا در اجتماع افراد موفق‌تری شوند. بچه‌های کلاس اول مثل خشت هستند که هر چیزی روی آن حک کنید، به این راحتی‌ها پاک نمی‌شود. بنابراین بچه‌های کلاس من شادند. من آموزش را با شادی درآمیختم. سعی می‌کنم طوری رفتار کنم که بچه‌ها با من راحت باشند. همیشه به آن‌ها می‌گویم بچه‌ها من دوست شما هستم ولی در عین حال حریص‌ها را حفظ می‌کنم. با آن‌ها می‌خندم. بچه‌ها زندگی من هستند.

در مورد روش تدریس خود بگویید.

همیشه سعی کرده‌ام از روش‌های جدید بهره بگیرم. در این زمینه کتاب می‌خوانم، فیلم‌های آموزشی می‌بینم، از منابع اینترنتی استفاده می‌کنم و بدون ابزار و وسایل کمک‌آموزشی به کلاس نمی‌روم. شاگردان من حتماً باید ابزار و وسایلی همراه داشته باشند؛ مثلاً، برای درس ریاضی حتماً باید کیسه‌ی ریاضی داشته باشند. دانش‌آموزان کلاس من به گروه‌های مختلف تقسیم می‌شوند. تقریباً دو ماه طول می‌کشد تا این گروه‌بندی را در کلاس جا بیندازم. همه‌ی دانش‌آموزان، مخصوصاً دانش‌آموزان خجالتی، باید در گروه‌ها فعالیت کنند. از همیار معلم هم کمک می‌گیرم.

ارتباط شما با خانواده‌های شاگردانتان چگونه است؟ آیا از مشارکت اولیا هم در امر آموزش کمک می‌گیرید؟

اتفاقاً امسال موضوع طرح پژوهشی من این بود: «چگونه توانستم با مشارکت اولیا کلاس را شاداب کنم؟»

از اول سال با اولیا صحبت می‌کنم. به آن‌ها می‌گویم که اگر شما در کنار من باشید، می‌توانیم بچه‌ها را به اوج برسانیم ولی اگر روبه‌روی من قرار بگیرد، به هیچ‌جا نمی‌رسیم. می‌دانید که مدرسه‌ی ما در منطقه‌ی تقریباً غیر برخوردار قرار دارد. من حتی برای تأمین امکانات آموزشی از اولیا کمک

«کلاس اول ابتدایی بیمار شدم و چند روزی به مدرسه نرفتم. معلمی داشتم به اسم خانم شکوه. به عیادت آمد و مرا با خود برد. مردی کنار خیابان پارچه می‌فروخت. قدری پارچه‌ی آبی‌رنگ خرید و با دست‌های خودش برایم پیراهنی دوخت. هنوز چین‌های آن لباس را خوب به یاد دارم.»

به سراغ آموزگار پرتلاشی رفته‌ایم که عشق به معلمی را از معلم کلاس اول خود آموخته است. **معصومه بافقی‌زاده**، معلم کلاس اول دبستان مجتمع محراب، در منطقه‌ی اسلام‌شهر استان تهران مشغول به کار است. وی ۲۳ سال سابقه‌ی خدمت دارد. در پایه‌های مختلف دوره‌ی ابتدایی تدریس کرده و نیز مدیریت دبستان حضرت معصومه (س) در شهرستان رباط‌کریم را به عهده داشته است. او در حال حاضر هفت سال است که در کلاس اول دبستان تدریس می‌کند.

با این معلم پرشور درباره‌ی تجربیات و فعالیت‌هایش گفت‌وگویی انجام داده‌ایم که در ادامه می‌خوانید.

چرا پایه‌ی اول را برای تدریس انتخاب کرده‌اید؟

من همه‌ی پایه‌ها را دوست دارم ولی کلاس اول را ترجیح می‌دهم. چون خمیرمایه‌ی آموزشی دانش‌آموز در این پایه شکل می‌گیرد. معلم این پایه ضعف دانش‌آموزان را نمی‌تواند گردن کسی بیندازد. کلاس اول را دوست دارم؛ چون نتیجه‌ی کارم را بهتر از پایه‌های دیگر می‌بینم. بچه‌های پایه‌ی اول خیلی پاک‌اند و صفا و صمیمیت زیادی در وجودشان هست. شاید به همین دلیل است که آموزگاران پایه‌ی اول معمولاً شاداب‌تر از پایه‌های دیگر هستند. من از این بچه‌ها انرژی می‌گیرم.

به نظر شما معلم پایه‌ی اول باید چه ویژگی‌ها و شرايطی داشته باشد تا در کارش موفق شود؟

باید خیلی مهربان و باحوصله باشد. دانشش به‌روز باشد؛ زیرا بچه‌ها باید برای فردا تربیت شوند.

کاری می‌کردم، این بچه به من می‌خندید. با خود می‌گفتم: «تکنید لباسم مشکلی دارد؟ نکنند در رفتارم اشکالی وجود دارد؟» دائم می‌گفتم: «محمد چرا می‌خندی؟ نخند.» دو هفته‌ای گذشت و من متوجه نشدم دلیل خنده‌های این دانش‌آموز چیست. یک روز به خود گفتم: «خانم بافقی، بیا و محمد را با خنده‌هایش قبول کن.» همین کار را کردم و او را بسا خنده‌هایش پذیرفتم. این دانش‌آموز تا آخر سال سر کلاس می‌خندید. فهمیدم خیلی وقت‌ها نباید بخواهیم بچه‌ها را تغییر دهیم. باید آن‌ها را همان گونه که هستند بپذیریم.

در پایان؟

من هیچ‌گاه آخر سال از بچه‌ها خداحافظی نمی‌کنم. به آن‌ها می‌گویم دوست دارم در آینده همه‌ی شما را ببینم که انسان‌های موفق‌ی شده‌اید و به وجود شما افتخار کنم. همیشه نگران‌شان هستم و آرزو می‌کنم بهترین سرنوشت‌ها در انتظار دانش‌آموزانم باشد.

خدا را شکر می‌کنم که لباس معلمی به تن من پوشاند. هیچ‌گاه نخواسته‌ام بچه‌ها در کلاس تنبیه و تشنگی را تجربه کنند. دلم می‌خواهد دانش‌آموزانم حتی اگر به قدر یک کلمه می‌آموزند، با آرامش و عمیق یاد بگیرند. معتقدم این بچه‌ها پره‌های پرواز در پل صراط هستند. این بچه‌ها زندگی من هستند.

جبران‌ش سخت خواهد بود. قبول دارم که کتاب‌ها توسط کارشناسان آموزش و پرورش تألیف می‌شود، ولی ای کاش اشکالات کتاب را پس از تدریس آزمایشی آن دریافت و رفع می‌کردند و بعد، تغییرات کتاب‌های پایه‌های بعدی را شروع می‌کردند.

چه قدر با برنامه‌ی درسی ملی آشنایی دارید و آن را دنبال می‌کنید؟

به‌نظر من اهداف برنامه‌ی درسی ملی همان اهداف آموزش و پرورش است ولی قرب الی الله در رأس قرار گرفته است و به تبع آن اهداف کلی و جزئی تحت تأثیر آن قرار می‌گیرد. آموزش باید تفکر، تعقل، ایمان و خودباوری را با هم تلفیق کند. هدف ما این نیست که فقط یک فرد باسواد تحویل جامعه بدهیم بلکه هدف این است که فردی با ایمان، متعهد و متخصص تربیت کنیم که اگر دکتر شد دکتر خوبی باشد؛ اگر معلم شد، معلم خوبی باشد؛ اگر سرایدار شد، سرایدار خوبی باشد. یعنی اول خدا را در نظر بگیرد و بعد خلق خدا و بعد طبیعت خدا را. وقتی مظاهر طبیعت را می‌بیند، به یاد خالق آن بیفتد.

آیا از دوران تدریس خود خاطره‌ای دارید؟

هر روز من در مدرسه خاطره است. یادم می‌آید دانش‌آموزی داشتیم به اسم محمد آقای. قد بلندی داشت و آخر کلاس می‌نشست. من هر

ابزارها استفاده کند. برخی معلمان به دلیل نداشتن آگاهی کامل و یا به دلایل دیگر از این امکانات بهره‌وری لازم را ندارند و بچه‌ها را خسته می‌کنند. اگر معلم کتاب درسی و دانش‌آموزانش را خوب بشناسد، درمی‌یابد که کجا باید از سیستم هوشمند کمک بگیرد. در منطقه‌ی ما آقای دکتر عبادی این طرح را با تمام مشکلاتی که پیش روی آن بود، راه انداخت و من همیشه دعاگوی ایشان هستم.

مدرسه‌ی ما مدرسه‌ی هوشمند نیست ولی من سعی کرده‌ام تا جایی که برایم مقدور است از این سیستم در کلاس استفاده کنم.

کتاب‌های پایه‌ی اول در چند سال اخیر تغییر کرده است. شما این تغییرات را چگونه ارزیابی می‌کنید و با آن‌ها کنار می‌آید؟

تغییر همیشه با مقاومت همراه است. خیلی‌ها دلشان نمی‌خواهد عادت‌های خود را بشکنند. انسان‌های خلاق با تغییر زود کنار می‌آیند ولی در کنار آن ضعف‌ها را هم می‌بینند. ما پس از تغییر کتاب‌ها، کاستی‌ها و ضعف‌های کتاب و برنامه را انتقال دادیم ولی در حال حاضر کتاب‌ها با برخی اشکالات در کل کشور در حال تدریس است. مثلاً کتاب ریاضی تغییر کرد ولی حجم آن با ساعات آموزشی ما تناسبی نداشت یا بعضی از قسمت‌ها تکراری بود.

پایه‌های تحصیلی مثل دانه‌های تسبیح هستند که اگر یکی از آن‌ها گم و یا به اشتباه جابه‌جا شود،

راهنمای شماری سه: زمانی را به استراحت اختصاص دهید

یکی از کارهایی که کلاس شما را کسل کننده و رنج آور می کند، واگذار کردن فعالیت‌های طولانی و دانش‌سوار به دانش آموزان است. این گونه فعالیت‌ها نتیجه‌ی سوءمفندی ندارند. استراحت را در برنامه‌ی خود قرار دهید. حتی اگر ما این زمان را در برنامه‌ی کاری خود قرار ندهیم، دانش آموزان راهی برای استراحت پیدا خواهند کرد. اگر دانش آموزان بدانند که در طول کلاس یک رنگ تفریح دارند، بیشتر روی درس تمرکز می کنند و با علاقه‌ی بیشتری گوش می دهند.

نکته‌ی آخر در مورد این راه‌ها این است که اگرچه اختصاص دادن زمانی به استراحت در طول کلاس حرکت شایسته‌ای است، باید به دو نکته توجه کرد. رنگ تفریح‌های میان کلاسی باید غیرمنتظره و غیرقابل پیش‌بینی باشند. توانایی دانش آموزان در پیش‌بینی می‌تواند برای معلم درس‌ساز شود. همچنین، گاهی مشغول کردن دانش آموزان به فعالیت‌های دانش‌سوار و طولانی مدت آستانه‌ی تحمل آن‌ها را بالا می‌برد و بهره‌وری در فعالیت‌های طولانی مدت را به آن‌ها می‌آموزد. بنابراین، بهتر است به تدریج فواصل میان زمان‌های استراحت را افزایش دهید و به این روش آستانه‌ی تحمل دانش آموزان را نیز بالا ببرید.

راهنمای شماری چهار: به دانش آموزان پیام‌زید خود را بستنید

ایجاد موقعیت خوارزبانی برای دانش آموزان نه تنها به آن‌ها قدرت می‌دهد بلکه احساس مسئولیت شخصی را نیز بالا می‌برد. چالش توجه است، که دانش آموزان در زمینه‌ی خودارزبانی از معلم سختگیرانه‌تر عمل می‌کنند. ارزبانی رفتار و یافته‌ها به‌وسیله‌ی خود دانش آموزان در فعالیت‌های روزمره، روش مناسبی برای شروع است.

راهنمای شماری پنج: در کلاس از طنز استفاده کنید

پیش از این گفتیم که فعالیت‌های بداهه در نوجوانانی به چشم می‌خورد که اعتمادبه‌نفس بالایی دارند. در محیطی که در مورد بداهه‌گویی آگاهی می‌دهد و آن را تشویق می‌کند، طنز به‌طور طبیعی شکل می‌گیرد. خنده سازنده است و لازم است بر آن تأکید شود.

۴۵ حضور در مدرسه: در کارت‌ها وجود دارد

تمام فعالیت‌ها برای تمرکز بهتر دانش آموزان روی درس فقط در صورتی اثربخش خواهد بود که آن‌ها به مدرسه بیایند. در ادامه ایده‌هایی را آورده‌ام که ماریو هرناندز، مدیر مدرسه‌ی ابتدایی نورث بریج در ولاسکوی تکزاس، در اختیار من گذاشته است. ایده‌ی استفاده از کارت‌های بازی ورزشی هنگامی به ذهن ماریو رسید که پسربش به دانشگاه رفت. پسر ماریو تعداد فراوانی کارت بازی داشت که ماریو آن‌ها را به مدرسه آورد او از آن‌ها قبل از شروع کلاس‌های مدرسه در روزهای بارانی استفاده می‌کرد.

ماریو از دانش‌آموزی می‌پرست: «چهار ضرب در هشت چند می‌شود؟» در صورت شنیدن پاسخ صحیح، یک کارت بازی به‌عنوان جایزه به او هدیه می‌داد. دانش‌آموز برای بازی با کارت‌ها با ماریو باید روز بعد نیز به مدرسه می‌آمد. برای مدت طولانی، ماریو هر چیزی که از حتی ششیه کارت بازی بوده قبول می‌کرد. ظاهر کارت مهم نبود، مهم حضور

امداد روش

برای منحصر به فرد ساختن کلاس‌های درس

● مترجم: نگار مجدفر

نویسنده: دکتر جیمز دی. ساتن

اشاره

از دوره‌ی شانزدهم مجله، ترجمه‌ی مطالب کتابی با عنوان «۱۰۱ روش برای منحصر به فرد ساختن کلاس درس» را به خدمت آموزگاران و کارشناسان گرامی عرضه کردیم. در این شماره نیز روش‌های دیگری را ارائه می‌کنیم. با ذکر این روش‌ها، معرفی کتاب به نیمه و به قسمت آخر خود در این مجله خواهد رسید و از این شماره به بعد برای ترغیب مخاطبان به مطالعه و بی‌گیری مطالب این کتاب همکاران محترم را به تهیه و مطالعه‌ی اصل کتاب دعوت می‌کنیم. امید است روش‌هایی که تا این شماره در مجله چاپ شدند، کلاس شما را منحصر به فرد ساخته و به خودآگاهی‌بخشی در کار گروهی مفید باشند.

راهنمای شماری دو: از بازگویی کلامی بپرهیزید

ما بیش از اندازه حرف می‌زنیم. هنگامی که بیشتر از مقدار نیاز حرف می‌زنیم، بسیاری از سخنان ما اثر خود را از دست می‌دهند. لب‌هایمان تکان می‌خورد اما آن‌ها دیگر صدای ما را نمی‌شنوند. پیش‌ها: بر بازگویی غیر کلامی تأکید کنید. فایده‌ی راهنمایی غیر کلامی، کاهش چاهه و واکنش‌های دانش‌آموزان ناامید و خجالت‌زده است. من در برنامه‌های آموزشی‌ام اغلب این سؤال را مطرح می‌کنم: - شما از دانش‌آموزی که فعالیت خود را به پایان رسانده است، چه می‌خواهید؟ آیا از او می‌خواهید بازگویی کند یا تنها حضورش کافی است؟ بسیاری از معلمان در کلام «بازگویی» را انتخاب می‌کنند اما در عمل تنها حضور دانش‌آموز برایشان کافی است.

دانش آموزان هم چنین می توانند سطح دشواری امتحان را تعیین کنند. خلاق باشید؛ این ایده وقتی دانش آموزان بدون فشار ارزش برنامہ بریزی را درک می کنند، قدرت می گیرد.

* برنبا گیرهارت، معلمی که ایده فوق العاده مشارکت، نگرش، همکاری و تلاش در زبانی را ارائه کرد، این ایده را نیز با همکاری من در کارگاه آموزشی ایالت پن بید آورد.

۵۰. برگی دست ساز

اگر دانش آموزان برگه‌ای را که در آن تکلیف می نویسند خودشان بسازند، به انجام فعالیت علاقه بیشتری نشان خواهند داد. شاید شما برای این کار به مطالعه‌ی چند منبع نیاز داشته باشید اما من، با توجه به مطالعاتی که داشته‌ام، معتقدم که ساختن کاغذ آن قدرها هم پیچیده نیست.

چگونگی انجام این کار در ادامه آمده است.

از دانش آموزان بخواهید انواع گوناگونی از محصولات کاغذی تمیز را جمع‌آوری کنند؛ سپس آن‌ها را به صورت تکه‌های خیلی کوچک پاره کنند (این امر توجه آن‌ها را برای مدتی جلب خواهد کرد). تکه‌های کاغذ را در کاسه‌ی بزرگی بریزید. سپس به آن آب گرم و مقداری چسب چوب اضافه کنید تا بهم بچسبند. از دانش آموزان بخواهید این ترکیب را تا زمانی که به یک بافت مقاوم برسند، مخلوط کنند. سپس به آن رنگ بزنید و آن را روی صفحه‌ای قرار دهید و آب اضافی‌اش را خارج کنید. اگر تصمیم دارید این کار را به‌طور مداوم انجام دهید، یک دستگاه پرس جوی برای خارج کردن آب مخلوط بسازید و بگذارید کاملاً خشک شود. اکنون کاغذ شما آماده است. بعضی افراد ادویه، گیاه یا عطر نیز به کاغذشان اضافه می کنند. این کار بسیار تاثیر گذار است.

خانمی را می‌شناسم که با بوجوان مبتلا به اختلال رفتاری شدید کار می کرد. این کودکان از ساختن کاغذ به این روش لذت می‌بردند و بسیار خلاق بودند. حتی یکی از آن‌ها ساختن کارت و پاکت را به‌عموان شغل خود برگزید. آن‌ها خاص هستند؛ بنابراین، می‌توانند کارهای خاص و زیادی انجام دهند.

کاغذی که به این روش ساخته می‌شود ارزشمند و کمیاب است. بنابراین، از دانش آموزان بخواهید متن خود را قبل از نوشتن چک‌نویس کنند.

کاغذ دست‌ساز نوعی هنر محسوب می‌شود. می‌توان آن را قالب کرد و به‌عموان یک وسیله تزیینی به کار برد. در این فعالیت تعداد زیادی ایده نهفته است.

۵۱. تویض مواد یا خودکار

از دانش آموزان بخواهید یک مواد یا خودکار طراحی کنند. طوری که مختص آن‌ها باشد (بخواهید که تنها یکی را انتخاب کنند). تمام این مواد و خودکارها را در یک جعبه‌ی کشش قرار دهید و به آن‌ها بگویند اینها نوشتار خود را طراحی کنند. در پایان فعالیت، خودکارها را مخلوط کنید و هنگامی که فعالیت تغییر کرد، این کار را دوباره انجام دهید.

دانش آموز در مدرسه بود با اجرای این فعالیت، درصد حضور دانش آموزان در مدرسه به طرز چشمگیری افزایش یافت.

در نهایت، ماریو در قبال شش هفته حضور کامل در مدرسه به دانش آموزان کارت بازی جایزه می‌داد. این کار یک ویژگی خوب و یک ویژگی بد داشت. ویژگی خوب، حضور همچنان در حال افزایش دانش آموزان بود و ویژگی بد، این بود که کارت‌های ماریو داشت تمام می‌شد. او تعدادی کارت خرید اما قیمت کارت بسیار بالا بود. بنابراین ماریو تصمیم گرفت از ورزشکاران بخواهد کارت‌های امضا شده به مدرسه هدیه کنند. ورزشکاران در عرصه‌های گوناگون ورزشی کارت‌ها تصاویر و در یک مورد، حتی دستکشی را که یکی از آن‌ها در یک بازی پوشیده شده بود، فرستادند. امروزه اگر به کتاب‌خانه‌ی مدرسه‌ی ماریو سری بزنید، کم‌بزرگی پر از کارت‌های امضا شده، پیراهن ورزشی، عکس و انواع گوناگونی از هدایای حضور به چشم می‌خورد که ورزشکاران حرفه‌ای به مدرسه املا کرده‌اند. طبق آخرین اخبار به‌دست آمده، در مدرسه‌ی ماریو حضور نود و هشت درصدی در طول سال تحصیلی به چشم می‌خورد. باید گفت این مدرسه در قسمتی از کشور قرار دارد که عدم حضور دانش آموزان در مدرسه مشکلی جدی به حساب می‌آید.

۴۸. یاور مشق شب

در این قسمت، ایده‌ای برای تشویق یکی از دانش آموزان برای انجام دادن تکلیف منزل ارائه شده است. از یکی از دانش آموزان بخواهید یاور انجام مشق شب باشد؛ به او مسئولیت بررسی تکلیف منزل هم کلاسی‌هایش در روز بعد را بدهید.

موقعیت یاور مشق به‌عموان یک امتیاز به‌خصوص است. از دانش آموز به‌عزت اینکه می‌داند در جلوی کلاس حاضر خواهد شد، آماده‌تر در کلاس حضور خواهد یافت. در دوره‌های بالاتر تحصیلی (راهمایی و دبیرستان)، این مقام «یاور منتخب تدریس» نامیده می‌شود.

* با تشکر از لی استر برچ، برای ارائه‌ی این ایده، او معلم پایه‌ی دوم در نیکراس است.

۴۹. خودتان امتحان را طراحی کنید

در گذشته، دانش آموزانی که در طول ترم در تکلیف خانه و تست‌های پایان درس عملکرد خوبی داشتند، از امتحان پایان ترم معاف می‌شدند. این موضوع در دانش آموزان انگیزه ایجاد می‌کرد تا در طول روزها و هفته‌ها عملکرد خوبی داشته باشند. ایده‌ی زیر از این مفهوم نشئت گرفته است.

دانش آموزان را از ساختن تست پایان درس و تعداد سوالات آگاه کنید (صحیح - غلط، توضیحی، چهار گزینه‌ای، کوتاه پاسخ، جابجایی، تطبیق و...) همان‌طور، که دانش آموزان تکلیف و پروژه‌های روزانه‌ی خود و تست‌های هفتگی را انجام و تحویل می‌دهند، می‌توانند امتحان پایان درس را طراحی و از بخش‌های مورد علاقه‌شان استفاده کنند. مسلم است که دانش آموزان هرگز سوالات واقعی امتحان پایانی را در این مرحله نخواهند دید اما دقیقاً با ساختن آن امتحان، بخش‌های آن و تعداد سوالات آشنا خواهند شد. تنها چیزی که شما به آن‌ها می‌دهید فرصتی برای انجام دادن فعالیت‌ها بدون گلابه است که در نتیجه‌ی آن به نمره‌ی بیشتری دست می‌یابند و این معامله‌ی خوبی است.

آموزش روخوانی قرآن به لهجه‌ی عربی یا فارسی؟

● افراسیاب نورالهی

آموزگار منطقه‌ی عشایری شهرستان کلیبر

تابستان سال ۹۱ که دوره‌های توجیهی پایه‌های دوم و ششم را می‌گذرانیدیم، در ساعات درس قرآن باز به این مسئله پرداختیم. جوابی که گرفتیم این بود که تدریس به لهجه‌ی عربی صورت پذیرد اما اگر دانش‌آموزی نتوانست به لهجه‌ی عربی بخواند، به لهجه‌ی فارسی هم بخواند، درست است. فرض کنیم که تصمیم برنامه‌ریزان درسی این باشد. اشکال کار در این جاست که ما با دانش‌آموزان مشکل نداریم. مشکل ما با آموزگاران است که یا نمی‌توانند به لهجه‌ی عربی تدریس کنند یا نمی‌خواهند!

با توجه به اینکه هنگام نوشتن این مطلب، عنوان «تجربه‌ی سبز» مجله مدنظرم بود، جا دارد در ارتباط با این مسئله تجربه‌ای را که داشته‌ام برایتان بنویسم. بعد از دوره‌ی توجیهی سه سال پیش که صحبتش رفت، بنده نیز از جمله آموزگاران بودم که تا آن موقع قرآن را هم به لهجه‌ی فارسی یاد گرفته و هم تدریس کرده بودم و باز از آن جمله آموزگاران بودم که نمی‌توانستم صداهای مخصوص تلفظ

کسب مهارت روخوانی مهم‌ترین هدف آموزش قرآن در دوره‌ی ابتدایی است، نیاز به تفکیک پایه‌ها را لازم نمی‌دانیم و بررسی این مورد را از کارشناسان و مؤلفان تمام پایه‌ها به‌ویژه کارشناسان و مؤلفان پایه‌ی سوم دوره‌ی ابتدایی خواستاریم.

با وجود برگزاری دوره‌ی توجیهی با عنوان «آموزش روخوانی قرآن به لهجه‌ی عربی» برای آموزگاران پایه‌ی سوم ابتدایی سراسر کشور در سال تحصیلی ۹۰-۱۳۸۹، نه تنها شاهد برطرف شدن این مشکل نبودیم بلکه مشکلات تازه‌ای نیز در این خصوص پدید آمد. به‌طوری که مثلاً، آموزگاری یک پایه را (برای مثال پایه‌ی دوم را) در یک سال به لهجه‌ی عربی آموزش می‌دهد و سال بعد آموزگار بعدی همان دانش‌آموزان را در پایه‌ی سوم به لهجه‌ی فارسی آموزش می‌دهد؛ یعنی، هر کسی به سلیقه‌ی خود عمل می‌کند. ناگفته نماند که خود بنده هر سال با این مشکل مواجه‌ام.

اشاره

در پی درج گفت‌وگوی خانم معصومه دیودار با گروه کارشناسان و مؤلفان کتاب درسی آموزش قرآن پایه‌ی دوم با عنوان «کسب مهارت روخوانی، مهم‌ترین هدف آموزش قرآن» در ویژه‌نامه‌ی پایه‌ی دوم رشد آموزش ابتدایی (شماره‌ی ۱۲۶، مهرماه ۹۱) و قانع نشدن جمعی از همکاران درباره‌ی آموزش روخوانی به لهجه‌ی عربی یا فارسی بر آن شدم تا در این زمینه مطلبی بنویسم. با این امید که با انعکاس این نکته در مجله گامی در جهت روشن‌تر شدن این موضوع برداشته باشم. آن گفت‌وگو ویژه‌ی کتاب قرآن پایه‌ی دوم ابتدایی بود، ولی با توجه به این که

باغ گل

در کلاس فارسی

● محبوبه بهرامی فر

آموزگار دبستان محدثه، منطقه ۱۴ تهران

حدود دو ماه از سال تحصیلی گذشته بود که احساس کردم درس‌های فارسی برای دانش‌آموزان حالت تکراری دارد. به دنبال ایجاد تنوعی بودم. به درس‌ها نگاه کردم. به حرف (ل) که رسیدم، اسم درس، گل بود؛ فکری به ذهنم رسید. از دانش‌آموزان خواستم که هر کدامشان یک مقوای زرد رنگ بیاورند. مقواها را به کمک دو نفر از اولیا به شکل گل درآوردیم. روی گلبرگ‌ها را خط‌کشی کردیم. کلمات درس را روی آن‌ها نوشتیم و وسط گل‌ها را به اندازه‌ی صورت دانش‌آموزان برش دادیم.

روز تدریس، گل‌ها را در اختیار دانش‌آموزان قرار دادم و خواستم روی صورتشان بگذارند و هر کس کلماتی را که روی گل دوستش نوشته شده است، بخواند. سپس کلمات را پای تخته نوشتیم. در آخر همه‌ی بچه‌ها به‌عنوان تکلیف کلاسی و منزل کلمات را روی گل‌هایشان نوشتند. در پایان کلاس هم از دانش‌آموزان خواستم که کنار هم بنشینند و عکس یادگاری از درس گل بگیریم.

قرآنی را به خوبی ادا کنم. پس تصمیم گرفتم بدون این که دانش‌آموزانم بفهمند، با استفاده از نوار صوتی دروس قرآن به تدریس ادامه دهم. خودم نیز همانند دانش‌آموزان به تمرین و تکرار پرداختم. بعد از دو سه ماه متوجه شدم که هم خودم و هم دانش‌آموزان توانسته‌ایم دروس قرآن را به لهجۀ عربی روخوانی کنیم. ناگفته نماند که دانش‌آموزان بهتر و زودتر از من به این هدف رسیدند. از آن به بعد با کمک گرفتن از نوارهای صوتی و با توجه به این که خود نیز می‌توانم به لهجۀ عربی بخوانم، تدریس می‌کنم و بازخوردهای جالبی را شاهد بوده‌ام.

در پایه‌های اول و دوم با توجه به یکی بودن حروف الفبای فارسی و عربی (تفاوت اندک را دانش‌آموزان این پایه‌ها نمی‌دانند) خودبه‌خود تعاملی میان این دروس ایجاد می‌شود و دانش‌آموزان این پایه‌ها با یاد گرفتن حروف الفبای فارسی می‌توانند قرآن را نیز بخوانند ولی در پایه‌های بالاتر به‌نظر من این تعامل نباید ما را چندان خوشحال کند. باید کاری کنیم که از پایه‌ی دوم به بعد به دنبال کمرنگ‌تر کردن این تعامل باشیم و به آن دامن نزنیم؛ زیرا اگر این تعامل ادامه یابد، دانش‌آموز درس قرآن را درسی مستقل نمی‌داند و همیشه آن را در کنار درس فارسی و در سایه‌ی آن می‌بیند. با توجه به این که درس قرآن در نظام آموزشی ما پایه و مقدمه‌ی زبان عربی است، با کمرنگ‌تر کردن تعامل مذکور باید طوری پیش برویم که در مقاطع بالاتر، زبان عربی به‌عنوان پایه و مقدمه‌ی قرآن برای دانش‌آموزان و دانشجویان ما باشد! به این معنا که دانش‌آموزان و دانشجویان ما با یادگیری درست و دقیق زبان عربی بتوانند به حوزه‌ی روخوانی و فهم قرآن وارد شوند و این چیزی نیست جز غایت هدف نظام آموزشی ما در این مسیر.

در پایان با الهام گرفتن از فرموده‌ی پیامبر (ص) که بر خواندن قرآن به لهجۀ عربی خود (لهجۀ قریش عربی) تأکید کرده است، انتظار داریم مسئولان امر تدابیری بیندیشند که این مشکل هرچه زودتر در مدارس کشور حل شود.

کاهش رفتارهای نامطلوب

اشاره

● اعظم فاضلی

● **توجه و تحسین را فقط در حین رفتار مطلوب و بلافاصله بعد از انجام آن به کار برید.**

والدین زمانی می‌توانند تأثیر این مهارت را به حداکثر برسانند که در زمان صحیحی آن را به کار برند؛ یعنی دقیقاً زمانی که کودک به‌طور مطلوب رفتار می‌کند.

● **زمانی که کودک رفتار نامطلوب از خود نشان می‌دهد، از توجه به او خودداری کنید.**

حتی خیره نگاه کردن، آه کشیدن یا نیچ‌نیچ کردن می‌تواند به منزله‌ی توجه باشد و رفتاری را که والدین سعی در توقف آن دارند، افزایش دهد. بعضی والدین اظهار می‌کنند که در خودداری از توجه، زمانی که کودک رفتار نامطلوبی نشان می‌دهد، ناتوان‌اند. باید به آنان توضیح داده شود که در جلسات آینده روش‌هایی برای توقف مشکلات یاد خواهند گرفت. هم‌چنین تأکید می‌شود که آنان با رفتار خود می‌خواهند رفتار نامطلوب کودک را خاموش کنند ولی هر توجه‌ی هرچند منفی، آن را افزایش می‌دهد.

● **تحسین خود را تشریح کنید.**

والدین باید دقیقاً توضیح دهند که کودک را برای چه رفتاری تحسین می‌کنند تا وی دقیقاً یاد بگیرد که برای چه تحسین شده است. صرف گفتن «آفرین» به‌تنهایی چندان مفید نیست اما گفتن این جمله که «آفرین، به‌نظر می‌رسد خیلی خوب می‌توانی با خواهر کوچکت بازی کنی» مؤثرتر است.

● **کودک را برای رفتارهای مطلوب کوچک تحسین کنید.**

یک جنبه‌ی مشکل‌ولی بسیار با اهمیت آموزش والدین، تشخیص دادن و توجه کردن به رفتارهای خوب کوچکی است که کودک هر روز انجام می‌دهد.

کودکان با همه‌ی هوشی که دارند، گاه ممکن است دچار هیجان‌هایی شوند و همین مسئله باعث ناسازگاری‌های رفتاری در آنان شود. اصل در شناخت و درمان این رفتارهای نامطلوب و رسیدن به روش‌های مطلوب بر پیشگیری مبتنی است. در شماره‌های قبل به تکالیف والدین و آموزگاران در مقابل دانش‌آموزان اشاره کردیم و به شرایط افزایش رفتارهای مطلوب پرداختیم. اکنون با توجه به این موضوع ادامه‌ی مطلب را با توصیف مهارت‌های تحسین و مزایای استفاده از توجه و پاداش پی می‌گیریم.

توصیف مهارت

تحسین و توجه شامل جملات و اظهارات مثبت، لمس فیزیکی و مهربانی در مقابل رفتار مطلوب کودک است. مطالعات بسیاری نشان داده است که این مهارت، تکرار رفتار را افزایش می‌دهد.

مزایای استفاده از تحسین و توجه مثبت

۱. تحسین و توجه به کودک رفتار مطلوب را به او یاد می‌دهد. در حالی که تنبیه فقط به کودک یاد می‌دهد چه نباید بکند اما یاد نمی‌دهد که چه باید بکند.
۲. تحسین و توجه ما به کودک کمک می‌کند نسبت به خود احساس خوبی داشته باشد.
۳. تحسین و توجه به ایجاد ارتباط خانوادگی هماهنگ و شکل‌گیری رفتارهای مطلوب جدید در کودک کمک می‌کند.

اصول استفاده از توجه و تحسین مثبت

والدین برای استفاده از این مهارت باید اصول زیر را رعایت کنند تا حداکثر تأثیر آن دیده شود.

بسیاری از والدین رفتارهایی از قبیل: سلام کردن و استفاده از قاشق را به این دلیل که انتظار انجامش را دارند، نادیده می‌گیرند ولی باید در نظر داشت که این رفتارها مطلوب‌اند و هر رفتار مطلوب، هرچند کوچک باشد، باید تحسین شود. اگر والدین منتظر شوند تا رفتار مهمی از کودک سر بزند که تحسینش کنند، فرصت‌های بسیار کمی برای استفاده از این مهارت خواهند داشت. باید یادآوری کنیم که بین والدینی که به رفتار مطلوب کوچک کودک خود توجه دارند و آنان را تحسین می‌کنند و والدینی که به این رفتارها بی‌توجه‌اند و اظهار می‌دارند که «هیچ یک از رفتارهای این کودک مطلوب نیست» تفاوت وجود دارد.

● سعی کنید تحسین شما خالصانه و صادقانه باشد.

والدینی که دیر زمانی است با کودکانشان مشکل دارند و هم‌چنین والدینی که تجربه‌ی چندانی در استفاده از مهارت‌های مثبت ندارند، ممکن است در استفاده از این مهارت اشکال داشته باشند. برای آنان تحسین رفتارهایی که انتظار انجامش را دارند، غیر لازم به نظر می‌رسد اما باید بگوییم که ما نمی‌خواهیم والدین همه‌ی رفتارهای کودک را تحسین کنند بلکه می‌خواهیم فقط آن رفتارهایی را که واقعاً مطلوب‌اند و خواستار تکرار آن‌ها هستیم، مورد تحسین و توجه قرار دهند.

بعضی از والدین از این شکایت دارند که نمی‌توانند کودکان خود را صادقانه تحسین کنند؛ زیرا هیچ‌وقت آنان رفتار خوبی از خود نشان نمی‌دهند. باید آنان را تشویق کرد که کودکانشان را هر چه بیشتر مشاهده کنند؛ زیرا مشاهده‌ی دقیق، آنان را متوجه می‌سازد که کودکان در طول روز رفتارهای خوبی انجام می‌دهند که مستلزم تحسین و تشویق می‌باشند.

بعضی والدین نیز ممکن است حتی با مشاهده‌ی رفتارهای خوب کودک نتوانند او را صادقانه تحسین کنند. بنابراین، آنان باید این مهارت را تمرین کنند و حتی تَن صدای خود را خالصانه و صادقانه نمایند.

● از محبت فیزیکی هنگام تحسین و توجه مثبت استفاده کنید.

استفاده از محبت فیزیکی تلاش‌های والدین را برای افزایش رفتارهای مطلوب کودک مؤثرتر می‌سازد. حرکاتی چون بغل کردن، نوازش، بوسیدن و غیره می‌تواند به همراه تحسین و توجه به کار رود.

● نوع تحسین و توجه متناسب با علاقه و سلیقه‌ی کودک باشد.

بعضی از والدین دقیقاً می‌دانند که کودکان چه نوع تحسینی را ترجیح می‌دهد. بعضی کودکان بغل کردن را دوست دارند و بعضی بوسه را. بعضی دوست ندارند در جمع تحسین شوند، بعضی‌ها نیز جملات ساده و کوتاه را به جملات اغراق آمیز ترجیح می‌دهند. این ترجیحات فردی هستند و والدین مؤثر از تحسینی که کودکان بیشتر ترجیح می‌دهند، مطلع‌اند و از آن‌ها استفاده می‌کنند.

والدین با استفاده از انواع تحسین و توجه و مشاهده‌ی عکس‌العمل کودک نسبت به آن می‌توانند دریابند که او چه نوع تحسینی را ترجیح می‌دهد.

● در تحسین تنوع را رعایت کنید.

استفاده‌ی بیش از اندازه از یک نوع تحسین اثر آن را از بین می‌برد. زمانی که کودکان بارها و بارها «آفرین دختر خوب» را می‌شنوند، نسبت به آن بی‌تفاوت می‌شوند و آن را نادیده می‌گیرند.

جلسه‌ی سوم: پاداش و امتیاز

توصیف مهارت: پاداش، نتیجه‌ی آشکار یک رفتار خاص است که می‌تواند شامل وقت اضافی، فعالیت خاص و یا شیء خاصی چون اسباب‌بازی باشد.

منطق استفاده از این مهارت: مطالعات بسیار نشان داده‌اند که پاداش، رفتار را تغییر می‌دهد. محققان نشان داده‌اند که حتی پاداش‌های ساده و ارزان قیمت نیز می‌توانند رفتاری را که خواستارش هستیم افزایش دهد. والدین به‌طور مؤثر می‌توانند با استفاده از پاداش‌ها، رفتار کودکان را تغییر دهند.

مزایای استفاده از پاداش و امتیاز

۱. از این طریق کودکان متوجه می‌شوند که والدین از رفتار آنان خوش‌حال‌اند و مایل‌اند که این رفتار ادامه یابد.
۲. با دادن پاداش کمک می‌کنید که کودکان احساس خوبی داشته باشند و تشویق شوند تا آن رفتار را تکرار کنند.

اصول استفاده از روش دادن پاداش و امتیاز

والدین برای هرچه مؤثرتر بودن این روش اصولی چند نکته را باید در نظر داشته باشند.

● پاداش را فقط در حین رفتار و یا بلافاصله بعد از آن به کار برند.

همان‌طور که در مبحث تحسین و توجه گفتیم، زمان دادن پاداش بسیار مهم است. والدین باید پاداش را فقط در حین رفتار مطلوب یا بلافاصله بعد از آن به کار برند. هیچ‌وقت نباید پاداش را قبل از انجام رفتار مطلوب به کودک بدهیم.

● از پاداش برای توقف یک رفتار نامطلوب استفاده نکنید.

اگر پاداش را برای توقف یک رفتار نامطلوب به کار بریم، می‌توان آن را ریشه دادن نامید. این استفاده‌ی نادرست از پاداش اغلب به کودکان یاد می‌دهد که می‌توانند رفتار نامطلوبی را انجام دهند و برای توقف آن پاداشی به‌دست آورند. برای مثال، پدري به کودک خود، که در منزل مادر بزرگ روی صندلی‌ها می‌پرید، قول داد که اگر دست از این کار بکشد صاحب شکلات خواهد شد. به این ترتیب، پدر به کودک یاد داد که اگر می‌خواهد صاحب شکلات

شود، باید روی صندلی‌ها بپرد.

● توصیف و شرح رفتار پاداش داده شده.

توصیف رفتار یکی از مهارت‌های اولیه‌ای است که والدین در جلسه‌ی تحسین و توجه مثبت یاد گرفته‌اند و در این جا نیز یک اصل اساسی در استفاده از پاداش است. پاداش‌ها به کودکان نشان می‌دهد که والدین از رفتار آنان خوشنودند اما توصیف آن چه آن‌ها انجام داده‌اند تا پاداش را دریافت کنند، رفتار را مشخص و اختصاصی‌تر می‌نماید. توصیف و تشریح والدین به کودکان کمک می‌کند تا بدانند در آینده دقیقاً چگونه باید رفتار کنند تا به پاداش برسند.

● در هنگام پاداش دادن از کلمات مثبت و تشویقی استفاده کنید

زمانی که تحسین و کلمات تشویقی با پاداش همراه شود، اثر آن افزایش می‌یابد. آن‌ها همدیگر را تقویت می‌کنند و به همان گونه که در توجه و تحسین گفته شد، کلمات مثبت و تشویقی به کودکان کمک می‌کنند تا احساس خوبی در مورد خود داشته باشند و یاد بگیرند که چگونه باید رفتار کنند.

● والدین در روز بسیاری از کارها را برای کودکان انجام می‌دهند که حکم پاداش دارد؛ بدون آن که خود متوجه این موضوع باشند. والدین باید دقیق باشند که این پاداش‌ها را با رفتارهای مطلوب همراه کنند، نه با رفتارهای نامطلوب.

بسیاری از والدین متوجه نمی‌شوند که هر روز بسیاری پاداش‌ها را به کودکان خود می‌دهند؛ بدون آنکه شرط لازم برای رفتاری مطلوب باشند. از جمله تخت‌خواب راحت، غذای خوب، لباس و صبحانه‌ی آماده. این‌ها مثال‌هایی از پاداش‌هایی هستند که والدین هر روز برای کودکان آماده می‌کنند و اغلب این پاداش‌ها بدون توجه به رفتار کودک است. والدین می‌توانند از این چیزهای خوب به‌عنوان پاداش استفاده کنند. برای مثال، مادری هر روز صبح از کودکان خود می‌پرسید که برای صبحانه چه میل دارند اما بعضی وقت‌ها کودکان دیر سر میز حاضر می‌شدند و فرصت نمی‌کردند صبحانه‌شان را تمام کنند. این مادر بعد از اینکه یاد گرفت که می‌تواند از رفتار آماده کردن صبحانه به‌عنوان پاداش استفاده کند، برنامه‌ی آماده کردن صبحانه را تغییر داد. زمانی که کودکان به موقع حاضر می‌شدند و وقت کافی برای صبحانه داشتند، وی می‌گفت از آن‌جا که برای صبحانه سر وقت حاضر شده‌اند، می‌توانند بین تخم‌مرغ و خامه آن‌چه را میل دارند انتخاب کنند و زمانی که دیر سر میز حاضر می‌شدند، می‌گفت از آن‌جا که دیر حاضر شده‌اند، مجبورند آن‌چه را که روی میز صبحانه هست بخورند و به آن‌ها امکان انتخاب نمی‌داد.

● تنوع در پاداش‌ها

به آسانی می‌توان فهمید چیزی که زمانی برای کودکان پاداش است،

در زمان دیگری ممکن است هیچ ارزشی نداشته باشد. برای جلوگیری از این مشکل والدین باید یاد بگیرند که در ارائه‌ی پاداش تنوع داشته باشند. راه‌های گوناگونی برای تنوع پاداش‌ها وجود دارد. می‌توان با تغییر شیوه‌ی ارائه یا تغییر در ترکیب پاداش با محبت فیزیکی یا کلمات تشویقی آن را متنوع ساخت. چرا که تکرار یک پاداش ارزش آن را از بین می‌برد.

● پاداش‌ها و امتیازات باید طبق خواسته و علاقه‌ی کودک باشد.

والدین می‌توانند از هر چیزی که مورد علاقه‌ی کودک است، به‌عنوان پاداش استفاده کنند و البته از به‌کار بردن پاداش‌هایی که مورد علاقه‌ی فرزند نیست، خودداری نمایند. این اصل به ظاهر بدیهی به‌نظر می‌رسد اما بعضی والدین هم‌چنان به دادن پاداش‌هایی که فکر می‌کنند کودکان باید از آن‌ها خوشش بیاید ادامه می‌دهند. هر چند کودک هیچ‌وقت عکس‌العمل مثبتی به آن‌ها نشان نداده باشد.

بعضی کودکان نسبت به دادن زمان آزاد بهترین عکس‌العمل را نشان می‌دهند، بعضی دیگر به تماشای برنامه‌های دلخواه، و بعضی به پاداش‌های مادی. زمانی که کودک به پاداش خاصی عکس‌العمل مثبت نشان نمی‌دهد، والدین باید تشخیص دهند که پاداش مناسب نیست و نوع دیگری را که کودک بیشتر ترجیح می‌دهد، انتخاب کنند. هم‌چنین باید از خود کودک بپرسند که چه چیزی را ترجیح می‌دهد. پاداش مؤثر نباید حتماً گران یا قابل توجه باشد. بعضی والدین تعجب می‌کنند که چه‌طور کودکان با چیزهای کوچک و کم‌ارزش خوشحال می‌شوند.

● تناسب اهمیت رفتار و پاداش.

والدین باید تناسب بین اهمیت رفتار و پاداش را رعایت کنند. البته این تناسب مطابق موقعیت‌های فردی است. برای مثال، کودکی که سابقه‌ی پرخاشگری شدید دارد، باید برای بازی کردن صلح‌آمیز با دیگران پاداش جالب‌توجه‌تری دریافت نماید تا برای تمیز کردن اتاق.

● گاه‌گاهی به کودکان توضیح دهید که چگونه می‌توانند پاداش دریافت کنند.

اگر کودکان بدانند که برای به‌دست آوردن یک پاداش چگونه باید رفتار کنند، به انجام دادن رفتارهای مطلوب در آینده تشویق می‌شوند. این نکته مهم است که هرگاه والدین به کودک قول پاداشی را می‌دهند، حتماً به آن عمل کنند و گرنه تأثیر معکوسی در کودک خواهد داشت. هم‌چنین اگر پاداشی قابل اجرا و یا مناسب نیست، باید توضیح داده شود که پاداش زمانی داده می‌شود که والدین بدانند کودک شایستگی آن را دارد.

اقدام پژوهی چراها و چگونگی ها

کلیدواژه‌ها: اقدام پژوهی، روش‌های مرسوم، پژوهش معلمان.

● مترجمان: احمد شریفان، سیده‌ریابه ریاضی، شهریانو سرداری
نویسنده: الین ویلسون

اشاره

اولین روش مرسوم مبتنی بر مداخله‌ی معلم در کلاس درس به استن هاوس و بعد با توسعه‌ی بیشتر توسط الیوت، روداک و سوماخ در انگلستان نسبت داده شده است. لورنس استن هاوس اولین محقق در انگلستان بود که از توانایی معلمان در داشتن نقش فعال در پژوهش دفاع و روی این مطلب کار کرده است. این روش مرسوم، به این نکته توجه کرده است که اقدام پژوهی با آزمایش عقاید در کلاس‌های درس واقعی ارتباط دارد. بنابراین، تغییر در فعالیت‌ها می‌تواند منجر به بهبود فعالیت‌ها شود؛ به شرط اینکه بتوان از طریق ارزش‌یابی‌های نظام‌دار این اثربخشی را به معلمان نشان داد. دومین روش مرسوم مربوط به افکار آزاد «کار و کمیس» از اقدام پژوهی و نظریه‌های زندگی شرح داده شده توسط «مک نیف» و «وایت هد» در انگلستان و ایرلند است. این گروه دریافته‌اند که اقدام پژوهی نزدیک کردن فاصله‌های موجود بین مشکلات و ایده‌های نظری است که از طریق آزمایش باورها و ارزش‌های شخصی و کشف حالت‌های پنهان برای هدایت فعالیت‌ها و انتخاب‌ها به‌وقوع می‌پیوندد. سومین روش، بر پایه‌ی ایده‌ی مشارکتی «اسکوهن» است؛ به این معنی که هدف از اقدام پژوهی ساخت یا تولید دانشی است که از فعالیت حرفه‌ای حمایت می‌کند.

موقعیت‌یابی، ارزش‌ها و باورها

در اقدام پژوهی مانند سایر کارهای پژوهشی جامعه‌محور به‌عنوان مثال، بعضی از گروه‌ها در مورد بهبود فعالیت‌ها یا توسعه‌ی فردی با یکدیگر گفت‌وگو می‌کنند. این فعالیت می‌تواند به عنوان فرضی مبنی بر اینکه فعالیت یا عمل موجود به نحوی ناکارآمد و محتاج پیشرفت است، تفسیر شود. در مقابل، سایر پژوهشگران اقدام پژوهی را فرایند تغییر عمل یا فعالیت در نظر می‌گیرند. در نتیجه، هنگامی که گزارش اقدام پژوهی دیگران را می‌خوانید و شروع به اقدام پژوهی می‌کنید، به یاد داشته باشید **تولید دانش هرگز خنثی نیست بلکه همیشه با بعضی از علایق ذهنی ترغیب می‌شود. دانشی که شما به‌عنوان یک معلم در کلاس درس تولید می‌کنید، بسیار متفاوت با دانشی است که به‌وسیله‌ی گروهی از دانشمندان بر پایه‌ی روش‌های علمی کنترل شده به‌وجود آمده است.** جست‌وجوی علمی بر اصلاحات عملی متمرکز است. برای مثال، در مورد تحقیق دارویی، ممکن است تمرکز روی ایجاد درمان‌های بالینی جدید و در رشته‌ی مهندسی، تمرکز بر توسعه‌ی فنون جدیدی باشد که برای اجرای بهتر عمل ما را یاری دهد. چنین

جست‌وجوهایی قسمت‌هایی از آن‌چه را در دنیای طبیعی پیچیده است، به قسمت‌های جزئی قابل آزمایش تقسیم می‌کند و الگوهای را شامل می‌شود که از آن اقتباس شده‌اند. موقعیت‌های اجتماعی که شما در مدرسه یا کلاس درس با آن‌ها روبه‌رو می‌شوید، پیچیده‌اند. بنابراین، برایتان بسیار سخت است که ادعایی قاطع ارائه دهید یا نظریه‌های قابل تعمیم تولید کنید.

روش‌های مرسوم اقدام پژوهی

در پیشینه‌ی اقدام پژوهی از سه روش متفاوت نام برده شده است. هر روش در جای خود به‌طور متفاوتی بر نقش، ماهیت و هدف اقدام پژوهی تأکید می‌کند؛ اگرچه بین این روش‌ها از این ابعاد هم‌پوشانی نیز وجود دارد. جدول شماره‌ی یک استدلال‌های کارشناسانه‌ای را بر پایه‌ی هر روش اقدام پژوهی استخراج کرده است. هنگامی که شما گزارش‌های منتشر شده‌ی بیشتری را می‌خوانید، با این کارشناسان آشنا خواهید شد.

روش‌شناسی اقدام پژوهی

اقدام پژوهی روشی است که می‌خواهد نتایج هر دو یعنی هم عمل و هم پژوهش را هم‌زمان داشته باشد. اگرچه در پژوهش معلم‌محور عمل در

ابتدا می‌آید، شکل‌هایی از اقدام پژوهی وجود دارد که تأکید اصلی آن‌ها بر پژوهش است و اغلب اقدام، فایده‌ای حاشیه‌ای به‌شمار می‌آید. قوت روش‌شناسی، توانایی پاسخ‌گویی از طریق گسترش فرضیه‌ها از داده‌ها هم‌چون گسترش فرایند و آشکارتر شدن درک آنان از مفاهیم است. در حقیقت، **اقدام پژوهی روشی بسیار انعطاف‌پذیر است و تمایلی به قرار گرفتن در جایگاه نظری ندارد و روشی را دنبال می‌کند که زمینه‌ی نقد به‌واسطه‌ی اقدام پژوهی را باز می‌گذارد.**

با این حال، نمونه‌های زیادی از اقدام پژوهی‌هایی که در مجلات بین‌المللی مشهور منتشر شده است، وجود دارد.

روش‌های مرسوم پژوهش

به هر حال راه‌حل‌های معمولی برای مشکلات عملی وجود دارد و اینکه این راه‌حل‌ها را می‌توان به خارج از موقعیت‌های عملی در پژوهش یا مراکز اداری گسترش داد. در حالی که عقلانیت تفسیری به مشکلات عملی پیچیده‌ای اشاره می‌کند که به راه‌حل‌های خاص نیاز دارند و این راه‌حل‌ها را فقط می‌توان به درون زمینه‌ای که مشکلات ایجاد شده‌اند، گسترش

جدول شماره ۱: روش‌های مرسوم اقدام پژوهی: اصول و اهداف

اهداف	اصول	مدافعان کلیدی	روش
آزمایش کردن ایده‌ها، تغییر و اصلاح فعالیت، ارزش‌یابی تغییرات به عمل آمده و رشد حرفه‌ای پژوهنده	تغییر در عمل تربیتی است و با رشد شخصی پژوهنده ارتباط دارد.	لوین، کوری، زیچنر، نف کی (آمریکا) استین‌هاوس، الیوت، روداک، سوماخ (انگلستان)	پژوهنده، پژوهش دربارۀ فعالیت خود را برای درک بهتر و بهبود فعالیتش هدایت می‌کند.
کم کردن فاصله میان مشکلات و ایده‌های نظری؛ آزمایش ارزش‌ها و باورهای شخصی و آشکار کردن تمایلات پنهان برای هدایت فعالیت‌ها و انتخاب‌ها	کار اقدام پژوهی، فرایندی رایجی بخش است.	نقدان مستقل مانند کار و کمیس (استرالیا) فریری (آمریکای جنوبی) الیوت (انگلستان) نظریه‌های زندگی، از طریق خودمطالعه‌گری و خودقوم‌نگاری (وایت هد از انگلستان و مک نیف از ایرلند)	خودجست‌وجوگری جمعی به‌عهدۀ گرفته شده به‌وسیله‌ی پژوهنده در موقعیت‌های اجتماعی که به تساوی حقوق و دموکراسی در مدارس و جامعه نسبت داده می‌شود.
تولید دانش به‌منظور حمایت از فعالیت‌های حرفه‌ای	دانش تولید شده در عمل توسط پژوهندگان داخلی مفید است و باید به مشارکت گذاشته شود.	مک تاگارد (استرالیا) آرجیریس و اسکون (آمریکا)	پژوهنده دانشی را تولید می‌کند که می‌توان آن را با سایر آموزگاران به بحث گذاشت.

داد و در این زمینه پژوهنده، عاملی تعیین‌کننده محسوب می‌شود. بنابراین، مشکل است که چنین راه‌حلی مستقیماً در همه‌ی زمینه‌ها به کار برده شوند.

چالش با تفسیر هایتان

شما همیشه برای هر شیوه‌ای تعدادی فرضیه ارائه می‌کنید؛ به‌طوری که شما را در زمینه‌ی چالش با ایده‌های موجود به توضیح درباره‌ی ارزش‌ها و عقایدتان نیازمند می‌کند. این امر شما را دچار مشکل می‌کند. به همین دلیل، ضرورت دارد با دوستی منتقد یا گروهی از همکاران فعالیت کنید و دائماً از خودتان بپرسید: «چه اتفاقی در کلاس درسم افتاده است؟»، «چه چیزی در کلاس درسم اهمیت دارد؟» و «چه‌طور می‌توانم بفهمم که چه اتفاقی در کلاس درسم افتاده است؟» چنین پرسش‌هایی می‌توانند به بررسی، آزمایش و اندیشه بر فعالیت‌ها، و بحث‌های شخصی در موقعیت‌های آموزشی منجر شوند.

تولید دانش عمومی پذیرفته نمی‌شود و باید در این زمینه توضیح بدهیم که چرا تعداد کمی از کارهای معلمان منتشر شده است. با وجود این، کارشناسان پژوهشی در آموزش و پرورش بر این باورند که زمینه‌ی معیارهای موجود برای قضاوت درباره‌ی پژوهش‌های معلمان پژوهنده کافی نیست. «جان الیوت»، طرفدار فعال و خوش‌فکر اقدام‌پژوهی، معتقد است که استفاده از آزمون‌های موجود در زمینه‌ی روش‌شناسی و نظری برای داوران درباره‌ی پژوهش معلمان پژوهنده و شناسایی ارزشی که فعالیت آنان در ایجاد توانایی در میان معلمان (به‌عنوان عوامل بالقوه‌ی تغییر) دارد، مناسب نیست.

کسب اطمینان از اینکه کارتان دقیق و دارای اعتبار است

در پایان پروژه‌ی اقدام‌پژوهی، به‌ویژه اگر قصد دارید یافته‌هایتان را از طریق انتشار

دانش موجود برگرفته از روان‌شناسی، فلسفه، جامعه‌شناسی و سایر زمینه‌های علوم اجتماعی استفاده کنید. در نتیجه، در این شرایط یادگیری قوی برای شرکت‌کنندگان به‌واسطه‌ی ترکیب پژوهش و با اندیشه درباره‌ی فعالیت آموزشی شکل می‌گیرد. در واقع، بسیاری از معلمانی که احساس وظیفه‌ی بالایی دارند، بخشی از وقت خود را صرف شرکت در برنامه‌های اقدام‌پژوهی می‌کنند. لذا، این گروه از معلمان بیشتر درباره‌ی کسب تجربه‌ی نو، احساس خودمختاری و استقلال حرفه‌ای صحبت می‌کنند. هم‌چنین معلمان می‌توانند دیدگاه‌های دانش‌آموزان را بهتر بفهمند؛ به این معنا که کدام دیدگاه باعث توسعه‌ی دانش و درک منحصر به‌فرد آنان می‌شود.

سنجش کیفیت اقدام پژوهی

به‌طور کلی، اقدام‌پژوهی با مشارکت معلم در کارهای کلاس محور به‌عنوان یک فرایند

جدول شماره ۲: ارتباط اهداف اقدام‌پژوهی با معیارهای کیفیت

اهداف اقدام پژوهی	معیار صحت/کیفیت
۱. تولید دانش جدید	فرایند
۲. دستیابی به نتایج اقدام پژوهی	پیلد
۳. آموزش پژوهشگر و مشارکت‌کنندگان	مجربان
۴. مربوط بودن نتایج به ویژگی‌های کلاس درس	شرکت‌کنندگان
۵. دقیق و مناسب بودن روش‌شناسی پژوهش	فرایند

چرا معلمان باید اقدام پژوهی انجام دهند؟

به‌نظر می‌رسد برای هر معلمی موقعیتی در کلاس درس پیش آمده باشد که بخواهد برای درک بهتر از کارش یا اصلاح روش‌های آموزشی به روش جست‌وجو متوسل شود. این فعالیت فقط درگیر شدن در سطح بالای تأمل و حساسیت به نقش خود در کل فرایند پژوهش نیست بلکه هم‌چنین تشویق می‌کند که شما از طیف وسیع

سه روز مرخصی

● مژگان سلطانی

آموزگار دبستان زمزم. ناحیه‌ی چهار تبریز

سال اول خدمتم در یکی از روستاهای دور افتاده‌ی شهرستان هشتگرد مشغول کار شدم. چون روستا صعب‌العبور و دور از مرکز بود، اداره تغذیه‌ی رایگان دانش‌آموزان را هر سه ماه یکبار می‌فرستاد. تغذیه‌ها شامل کیک، کلوچه، شیر، انجیر و کشمش بود و در انبار نگهداری می‌شد.

یک‌روز آقای مدیر که مردی چهارشانه هم بود، به ناگاه از موشی صحبت کرد که در انبار لانه کرده است و ضمن آسیب رساندن به تغذیه‌ها دم به تله هم نمی‌دهد. با شنیدن نام موش چند نفری که در دفتر بودند، به چهره‌ی خانم‌های آموزگار نگاه کردند تا شاید علایم ترس را در آن‌ها ببینند. من که از راه دور و شهر تبریز آمده بودم و هر لحظه منتظر فرصتی بودم تا حتی برای چند ساعت به خانواده‌ام سری بزنم، به مدیر گفتم: «حالا که این موش این همه زرنگ است و گاهی به دفتر مدرسه هم سری می‌زند، باید به سزای کارهای ناشایست خود برسد. فقط قول بدهید اگر این جانور را گرفتیم، به من و همکار خانم دیگری که از تبریز می‌آییم، به‌عنوان جایزه دو روز مرخصی بدهید.»

مدیر که باورش نمی‌شد با نیشخندی گفت: «چنین چیزی ممکن نیست ولی قبول!»

روزی از همان روزها که در دفتر نشسته بودیم، موش درشتی وارد شد. آقای مدیر که ترسیده بود، با آن هیکل تنومندش بلافاصله بالای میز رفت. برخلاف همه، من خنده‌ام گرفته بود. در چشم به‌هم‌زدنی جاروی بابای مدرسه را آوردم و پس از چند ضربه توانستم موش را ادب کنم.

مدیر که صحنه را از بالا نظاره می‌کرد، نفس راحتی کشید و گفت: «دو روز که چیزی نیست، من به‌خاطر این سرعت و جسارت، به شما سه روز مرخصی می‌دهم!»

تصویرگر: میثم موسوی

گزارش اقدام‌پژوهی به بحث بگذارید، ضرورت دارد نحوه‌ی رسیدن به اهداف طرح پژوهش را به خوبی به نگارش درآورد؛ به‌طوری که خوانندگان از چگونگی فرایند اجرای طرح و جزئیات آن آگاه شوند.

هدف بیشتر اقدام‌پژوهی‌های کلاس‌محور این است که شما و دانش‌آموزانتان بتوانید در زمینه‌ی آموزشی رشد کنید. در این فرایند شما دانش جدیدی را که مرتبط با کلاس درس خودتان است، تولید خواهید کرد. این دانش از طریق جمع‌آوری نظام‌دار شواهد با بهره‌گیری از روش‌های مناسب معتبر می‌شود. به عبارت دیگر، امکان دآوری درباره‌ی چگونگی فرایند نتیجه، و اصولی بودن اقدام‌پژوهی فراهم می‌شود (جدول شماره‌ی ۲ را مطالعه کنید).

در خاتمه، با انجام اقدام‌پژوهی توانایی کار مشارکتی با همکاران یا دوستان نقادی را که بتوانند فرایند تفکر نقادانه را سازماندهی کنند، کسب خواهید کرد. استفاده از فرایند تفکر نقادانه در ضمن اقدام‌پژوهی، این امکان را به شما می‌دهد که در طی این مسیر همیشه و به‌موقع از بازخوردهای لازم برخوردار شوید؛ به‌طوری که به‌موقع اصلاحات لازم را در طرح خود به‌عمل آورید و فرایند اقدام‌پژوهی را مدیریت کنید.

همیشه به‌خاطر داشته باشید که کلاس درس کلاسی منحصر به‌فرد است؛ زیرا ویژگی‌های آن هر روز تغییر می‌کند. منحصر بودن کلاس درس باعث می‌شود در هر لحظه از فرایند اقدام‌پژوهی، تفکر کنید، فرایند کار را مورد بازاندیشی قرار دهید و تغییرات لازم را که منجر به پیشرفت و رشد دانش‌آموزان و خودتان به‌عنوان معلم می‌شود، به‌موقع اعمال کنید. بنابراین، ضرورت دارد طی فرایند اقدام‌پژوهی از کارشناسان، پژوهشگران، و معلمان با تجربه کمک بگیرید. هم‌چنین زمانی کافی برای تفکر، دریافت بازخورد و گفت‌وگو درباره‌ی اقدام انجام شده با سایر افراد متخصص و باتجربه در نظر بگیرید؛ زیرا از این طریق می‌توانید بر رشد حرفه‌ای خود به‌عنوان آموزگار بیفزایید.

منابع

1. Wilson, Elaine. (2009). School based Research: A guide for education students. London: SAGE

بسویک بحیات طیب

• عبدالرحیم اصلی
مدرس دانشگاه
قسمت دوم و پایانی

اشاره

در قسمت اول این مقاله گفتیم که خداوند انسان را موجودی دو ساحتی خلق کرده است؛ یعنی دارای دوی بعد مادی و مجرد است. بعد مادی انسان را بدن و قوایی که در بدن دارد، تشکیل می‌دهد. خلقت و آفرینش روح حقیقت دیگری است که خداوند با تعبیر «انسانا خلقا آخر» (آفرینش دیگری ایجاد کردیم) از آن یاد می‌فرماید. از عجایب آفرینش این است که این دو، علاقه و وابستگی شدید به هم دارند؛ به حدی که فیلسوفان و عارفان هنوز هم در شناخت حقیقت روح و تأثیرگذاری آن در بدن در شگفتی و تحیر به سر می‌برند.

گفتیم که با توجه به دوساحتی بودن انسان، دو گونه زندگی برای او قابل تصور است: یکی حیات طبیعی که مربوط به بدن انسان است. حیات دیگری که با توجه به بعد روحانی و مجرد برای انسان قابل تصور است، حیات طیبه است. در این حیات انسان نیازهای روح و معنوی خود از قبیل علم، ایمان، اخلاق، فضیلت‌ها و کرامت‌های انسانی از رفع می‌کند و هدف غایی از خلقت و زندگی انسان همین حیات طیبه است. با این مقدمه اکنون به عمل صالح و ایمان می‌پردازیم که در کنار حیات طیبه از واژگان اساسی برنامه‌ی درسی است و از شماره‌ی یک مجله قول بررسی آن را داده بودیم.

ایمان و عمل صالح، شرط حیات طیبه

در قرآن کریم خداوند شرط ورود به حیات طیبه را ایمان و عمل صالح می‌داند. انسان با انجام دادن عمل صالح، که ناشی از ایمان است، کمالات و ابعاد اصیل انسانی را به فعلیت می‌رساند. خداوند در سوره‌ی نحل آیه‌ی ۹۷ این حقیقت را بیان می‌کند: هر کس از مرد یا زن، عمل صالح انجام دهد در حالی که ایمان داشته باشد، پس او را بی‌تردید به زندگی پاکیزه‌ی زنده خواهیم داشت. در آموزه‌های دینی ما به عمل صالح اهمیتی فوق‌العاده داده شده است. در سوره‌ی والعصر بعد از آنکه ماهیت و ذات انسان را در ضرر و زیان می‌داند، راه نجات را نیز پیش پای انسان قرار می‌دهد و آن ایمان و عمل صالح است: «إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ».

در آیات دیگری نیز بر عمل صالح تأکید شده است که به دو نمونه‌ی آن‌ها در ادامه اشاره می‌کنیم

۱. هر کس که به خدا و روز بازپسین ایمان آورد و کار شایسته انجام دهد، مزد آن‌ها نزد پروردگارشان است (بقره/۶۲).

۲. هر کس که ایمان آورد و عمل صالح انجام دهد: او را پاداش نیک است (کهف/۸۷).
نکته‌ی در خور توجه آگاهی از این نکته است که چه عملی «صالح» تلقی می‌شود. در قرآن کریم بر بعضی اعمال تأکید ویژه شده است و به همین دلیل آن‌ها در استكمال انسان نقش برجسته‌ای دارند.

ایمان

شرط و معیار حیات طیبه در قرآن کریم، ایمان و عمل صالح معرفی شده است: عمل صالحی که ناشی از ایمان و اعتقاد قلبی است. بنابراین شایسته است در این نوشتار درباره‌ی ایمان و ابعاد آن بحث شود.

ایمان در لغت از ریشه‌ی «امن» به معنای آرامش خاطر و نفس و از بین رفتن بیم و هراس است (ترجمه‌ی مفردات راغب، ۲۰۵).

درباره‌ی معنای اصطلاحی ایمان دیدگاه‌های متفاوتی وجود دارد که در زیر به بعضی از آن‌ها اشاره می‌شود

۱. علمای شیعه به پیروی از اهل بیت -

علیهم السلام - ایمان را دارای سه رکن می‌دانند: ۱. تصدیق قلبی، ۲. شهادت به زبان، ۳. عمل به ارکان و اعضا و جوارح.

عمل صالح

حیات طیبه دو رکن اساسی در وجود انسان دارد و انسان با داشتن آن دو امکان ورود به حیات طیبه را پیدا می‌کند. این ارکان عبارت‌اند از: ایمان و عمل صالح. عمل صالح عملی است که از ایمان به خداوند ناشی شده است و باعث پیدایش حیات طیبه و تقرب به پروردگار می‌گردد.

صالح بودن عمل به چیست؟

در قرآن کریم فراوان بر عمل صالح تأکید شده ولی به عاملی که عمل را صالح می‌کند اشاره‌ای نشده است. البته از شواهد و قرائنی که ذکر شده است، می‌توان فهمید که عمل صالح چیست. در این جا به بعضی از این آیات اشاره می‌شود.

۱. عمل صالح آن عملی است که شایستگی برای درگاه خدای متعال داشته باشد «صبروا ابتغاء وجه ربهم» (رعد/۲۲).

۲. نشانه‌ی دیگر صالح بودن عمل آن است که صلاحیت دارد در مقابل آن ثواب داده شود. ثَوَابُ اللَّهِ خَيْرٌ لِمَنْ آمَنَ وَعَمَلَ صَالِحًا (قصص ۸۰/۱)؛ ثواب خداوند بهتر است برای کسی که ایمان آورد و عمل صالح انجام دهد.

با توجه به این توضیحات عمل صالح عملی است که برای به دست آوردن رضایت پروردگار و تقرب به او صورت می‌گیرد و با این دیدگاه عمل صالح میدان وسیعی دارد که هرگونه کار نیک و خوب را که در جهت ارتقا و استکمال انسان باشد شامل می‌شود. برای مثال، معلمی نیز از آن مواردی است که در محور عمل صالح قرار می‌گیرد و شاید بتوان گفت که در میان شغل‌ها هیچ شغلی همانند معلمی در ردیف مصادیق عمل صالح قرار نمی‌گیرد. معلمی با روح و روان انسان سرو کار دارد و این معلم است که تربیت و شخصیت و اغنماد به نفس و خلاقیت و در یک کلام دین و دنیای دانش آموز خود را در دست می‌گیرد و به او تقدیم می‌کند. با توجه به ملاک صلاحیت عمل - که تقرب به خداوند است - کارهای معمولی و روز مره‌ی زندگی ما اگر با قصد قربت و نیت الهی انجام گیرد عنوان عبادت و عمل صالح پیدا خواهد کرد.

آثار مثبت عمل صالح

عمل صالح در زندگی فردی، خانوادگی و اجتماعی انسان آثار مثبت و نتایج مفیدی دارد که به بعضی از آن‌ها اشاره می‌کنیم.

۱. باعث افزایش ایمان و تقویت اراده می‌شود.
۲. در صالح بودن نسل انسان تأثیر دارد.
۳. باعث راهیابی و دانایی بیشتر صاحب عمل در آینده می‌شود: «وَالذِّينَ جَاهَلُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا» (عنکبوت ۶۹).
۴. عمل صالح باعث پذیرش توبه و بخشش گناهان دیگر می‌گردد: «وَمَنْ يُّؤْمِنْ بِاللَّهِ وَيَعْمَلْ صَالِحًا يُكْفِرْ عَنْهُ سَيِّئَاتِهِ وَيُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ

تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ» (تغابن ۹/۱).

۵. اثر دیگر عمل صالح آن است که کلمه‌ی طیب را به سوی خداوند بالامی‌برد «لِيَلِيَهُ بِضَعْدًا لِكَلِمَةٍ الطَّيِّبِ وَالْعَمَلِ الصَّالِحِ يَرْفَعُهُ» (فاطر ۱۰/۱).

۶. باعث فلاح و رستگاری می‌شود.

مصادیق عمل صالح

بعد از اینکه آثار و ملاک صلاحیت عمل صالح را دانستیم، مواردی از آن‌ها را ذکر می‌کنیم اما قبل از آن به عنوان مقدمه باید بدانیم عمل صالح از دو جهت در خور توجه است: ۱. جنبه‌ی ایجابی: جنبه‌ی ایجابی عمل صالح کارهایی است که با عنوان واجبات و مستحبات انجام می‌شود. ۲. جنبه‌ی سلبی: بعضی از عمل‌ها از گناهان کبیره‌اند و در مقابل عمل صالح قرار دارند اما هنگام مواجه شدن با آن‌ها ترک و انجام ندادنشان، خود عمل صالح محسوب می‌شود. برای مثال، کسب مال حرام گناه کبیره‌است و خداوند بر آن عذاب و آتش جهنم وعده داده است اما اینکه انسان از مال حرام اجتناب کند، خود را از آن دور نگه دارد و دستش را به آن آلوده نسازد، بهترین اعمال صالح محسوب می‌شود. پرهیز از غیبت، عیب‌جویی، دروغ گفتن، سخن چینی، مسخره کردن دیگران، حسد، غضب و عصبانیت بی‌جا از اعمال نیک و صالح محسوب می‌شوند.

بر اساس روایتی که از طریق شیعه و اهل سنت نقل شده و معروف به حدیث «قرب نوافل» است، واجبات از بهترین و محبوب‌ترین اعمال پیش خداوند هستند. امام باقر (ع) این حقیقت را از زبان خداوند چنین بیان می‌کند: «هیچ‌یک از بندگانه‌ی من تقرب نجوید با عملی که نزد من محبوب‌تر باشد از آنچه بر او واجب کرده‌ام و بدرستی که به وسیله‌ی نماز نافله به من تقرب جوید تا آن‌جا که من دوستش دارم و چون دوستش دارم آن‌گاه گوش او شوم که بدان بشنود و چشمش شوم که

بدان ببیند و زبانش کردم که بدان بگوید و دستش شوم که بدان برگیرد. اگر بخوانم اجابتش کنم و اگر خواهشی از من کند به او بدهم (کافی ج ۴ ص ۷۵). طبق این حدیث شریف واجبات دینی از قبیل نماز و روزه و حج و امر به معروف و نهی از منکر، ادای امانت، راست‌گویی، نیت یا اخلاص در عبادت و واجبات دیگر که در دین بیان شده‌اند پیش خداوند از محبوب‌ترین و بافضیلت‌ترین اعمال محسوب می‌شوند. در روایتی از امام سجاد نقل شده است که فرمود: «هر کس عمل کند به آنچه خدا بر او واجب کرده از بهترین مردم است» (اصول کافی، ج ۲: ۸۱) و بعد از واجبات، اعمال مستحبی که به «نافله» یا «نوافل» معروف‌اند از بهترین مصادیق اعمال صالحه محسوب می‌شوند.

از جمله چیزهایی که از اعمال صالح محسوب می‌شود، تحصیل علم و دانش است. تحصیل علم و معرفت به حدی از ارزش و کمال برخوردار است که پیامبر خدا آن را بر هر مرد و زن مسلمان واجب می‌داند.

رسول اکرم (ص) و دو حلقه‌ی جمعیت

رسول اکرم (ص) وارد مسجد شد، چشمش به دو اجتماع افتاد که از دو دسته تشکیل شده بود و هر دسته‌ی حلقه‌ای تشکیل داده سرگرم کاری بود: یک دسته عبادت می‌کرد و ذکر می‌گفت و دسته‌ی دیگر به تعلیم و تعلم و یاد دادن و یاد گرفتن سرگرم بود. هر دو دسته را از نظر گذراند و از دیدن آن‌ها مسرور و خرسند شد. بعد به کسانی که همراهش بودند رو کرد و فرمود: «این هر دو دسته کار نیک می‌کنند و بر خیر و سعادت‌اند» آن‌گاه جمله‌ای اضافه کرد: «لکن من برای تعلیم و دانا کردن فرستاده شده‌ام. پس خودش به طرف همان دسته که به کار تعلیم و تعلم اشتغال داشتند رفت و در حلقه‌ی آن‌ها نشست» (منیه‌المرید شهید ثانی).

بهبود قدرت عضلانی با ساده‌ترین تمرینات در فضای آموزشگاه!

● جوادآزمون

استادیار تربیت‌بدنی دانشگاه تربیت دبیر شهیدرجایی

است. بنابراین عضلات مختلف در بدن قدرت متفاوتی دارند. عضلاتی که بیشتر مورد استفاده قرار می‌گیرند، قوی‌تر و استقامتی‌تر از عضلاتی هستند که کمتر مورد استفاده‌اند. این قابلیت‌ها برای تمام مردم در انجام کارهای روزانه، حفظ وضعیت قامت و مقاومت در مقابل خستگی ضروری‌اند. افزایش قدرت و

اشاره

تغییر شکل مفاصل، کوتاهی و کشیدگی رباطها و کپسول‌های مفصلی، کوتاهی و شل بودن عضلات، برهم‌خوردن تعادل بیومکانیکی و کاهش راندمان مفید دستگاه اهرمی بدن (سیستم عضلانی-اسکلتی) در درجه‌ی نخست به خستگی و ناتوانی بدن در انجام اعمال روزانه و در صورت بی‌توجهی، در مرحله‌ی بعد به اختلال در عملکرد و ناهنجاری منجر خواهد شد. صاحبان اغلب مشاغل از جمله معلمی، همواره در معرض چنین مشکلاتی قرار دارند؛ لذا منطقی است قبل از بروز هرگونه مشکل غیرقابل حلی، معلمان با اتخاذ روش‌های درست تمرینی نسبت به تقویت دستگاه عضلانی-اسکلتی بدن از طریق بهبود قدرت عضلات، اقدام کنند. روش‌های متعددی برای تقویت قدرت عضلانی وجود دارد؛ اما در این مقاله تمرینات قدرتی ایزومتریک یا ایستا معرفی خواهد شد.

● شبیه حالت قبل را به‌خود بگیرید اما در این حالت به‌جای اعمال فشار یک دست به دست دیگر، در حالتی که پنجه‌های دو دست در هم قلاب شده‌اند، یک دست دست دیگر را به سمت خود بکشد و دست دیگر در مقابل آن مقاومت کند. این کشش را برای مدت شش تا ده شماره حفظ و پس از چند لحظه استراحت حداقل سه مرتبه حرکت را تکرار کنید. فراموش نکنید که در حین اجرای حرکت، نفس حبس نشود و به آرامی تنفس کنید.

● در حالت ایستاده یک تکه طناب یا پارچه یا حوله را به‌طور ضربدری از سمت چپ بالا به سمت راست و پایین در پشت سینه (یا برعکس) به‌وسیله‌ی دو دست بگیرید و سعی کنید با دست بالایی حوله را به سمت بالا و با دست پایینی آن را به سمت پایین بکشید و کشش را برای شش تا ده شماره حفظ و پس از چند لحظه استراحت حداقل سه مرتبه حرکت را تکرار کنید. در حین اجرای حرکت تنفس آرام را فراموش نکنید.

چند نمونه از تمرینات ایزومتریک

● در هر دست یک توپ سفت قرار دهید و به آن‌ها فشار وارد آورید. این فشار را شش تا ده شماره حفظ و پس از چند لحظه استراحت حداقل سه مرتبه حرکت را تکرار کنید.

● حالت تمرین قبل را به‌خود بگیرید؛ با این تفاوت که دست‌ها به شکل ضربدری از روی یکدیگر عبور نمی‌کنند. در این تمرین دست راست در کناره‌ی بیرونی زانوی راست و دست چپ در کناره‌ی بیرونی زانوی چپ قرار می‌گیرد. برای اجرای تمرین زانوهای راست و چپ را به‌طرف بیرون حرکت دهید و هم‌زمان به کمک دست‌ها مانع حرکت آن‌ها به سمت بیرون شوید. حالت فشار و مقاومت را برای مدت شش تا ده شماره حفظ کرده و پس از چند لحظه استراحت، حداقل سه مرتبه حرکت را تکرار کنید.

● حالت تمرین قبل را حفظ کنید. سعی کنید برای مدت زمان شش تا ده شماره تمامی عضلات ناحیه‌ی سرنی (باسن) را منقبض و سپس آزاد کنید و پس از چند لحظه استراحت حداقل سه مرتبه حرکت را تکرار کنید.

قدرت عضلانی و انواع روش‌های تمرینی

قدرت عضلانی، توانایی یک عضله و یا گروه عضلانی برای اعمال نیروی مقابل یک شیء مقاوم است و عبارت است از مقدار نیروی بیشینه‌ای که عضله یا گروه عضلانی فقط برای یک بار می‌تواند در مقابل یک نیروی مقاوم اعمال کند. قدرت عضلانی در هر عضله یا گروه عضلانی مشخص و محدود

اندازه‌ی عضلات و بالا رفتن تراکم استخوانی، از جمله سازگاری‌های عمومی ناشی از تمرین قدرتی محسوب می‌شوند. تمرین قدرتی به مدت سه تا شش ماه می‌تواند باعث افزایش قدرت به میزان ۲۵ تا ۱۰۰ درصد شود. میزان افزایش قدرت به عوامل متعددی از جمله سن، جنس، سطح اولیه‌ی قدرت، روش و نوع تمرین بستگی دارد. تحقیقات نشان داده‌اند که توسعه‌ی مطلوب قدرت زمانی حاصل می‌شود که دست کم سه بار تمرین، که هر نوبت آن بین شش تا ده تکرار باشد، انجام گیرد. این نکته را نیز به‌خاطر داشته باشید که بین هر نوبت باید استراحت کافی در نظر گرفته شود. در مورد تعداد جلسات تمرین در هفته باید اضافه کنیم که برای بهبود مؤثر قدرت باید حداقل سه جلسه تمرین در هفته برگزار شود. تمرینات متعددی برای افزایش قدرت عضلات

وجود دارند؛ مثل تمرینات هم طول (ایزومتریک)، هم تنش (ایزوتونیک) و ایزوکینتیک. با توجه به نیاز روش‌های ایزوتونیک و ایزوکینتیک به ابزار و گاه دستگاه‌های خاص، به تمرینات ایزومتریک که در هر محلی (مثل کلاس درس)، هر زمانی (در ساعات تفریح) و با ساده‌ترین وسایل (مثل کش، وزنه، دمبل، طناب، فنر، دیوار یا هر مانع ثابت) قابل اجرا هستند، اشاره خواهد شد.

تمرینات ایزومتریک یا هم طول (ایستا)

حرکات ایزومتریک انقباضات عضلانی در مقابل یک شیء بی‌حرکت همچون دیوار می‌باشد. این گونه تمرینات برای حفظ سلامتی و کسب قدرت برای انجام اعمال روزانه و برنامه‌های توان‌بخشی مناسب هستند. این روش شامل فعال سازی عضله بدون تغییر طول آن است. در این روش افزایش نیروی عضلانی حداکثر علیه یک مقاومت بی‌حرکت ایجاد می‌شود. روش تمرینی هم طول به این دلیل که می‌توانست در هر مکان، در هر زمان و بدون وسیله‌ای خاص و یا با کمترین امکانات اجرا شود، در دهه‌ی ۱۹۷۰ رایج شد.

سه نکته‌ی مهم در اجرای تمرینات ایزومتریک

۱. در اجرای روش‌های تمرینی ایزومتریک نایبستی نفس را در سینه حبس کرد، زیرا با حبس نفس در این گونه تمرینات، فشار خون به سرعت افزایش می‌یابد که فرآیندی خطرناک است.
۲. بایبستی تمامی تمرینات، که غالباً به شکل فشار از یک طرف و مقاومت از طرف دیگر است، به‌صورت ایستا و حفظ حالت بدون جابه‌جایی عضوهایی درگیر انجام شود.
۳. در صورتی که از اشیا (مثل مبل، صندلی) استفاده می‌کنید، از ثابت و بدون حرکت بودن آن‌ها مطمئن شوید.

* در حالت ایستاده یک دست خود را در جلوی سینه در حالت مشت شده در داخل دست دیگر قرار دهید (هر دو دست به شکل یک خط به موازات زمین قرار دارند). در این حالت سعی کنید با یک دست به دست دیگر فشار وارد کرده و با دست دیگر مقاومت کنید. این فشار را برای مدت شش تا ده شماره حفظ و پس از چند لحظه استراحت حداقل سه مرتبه حرکت را تکرار کنید. فراموش نکنید که در حین اجرای حرکت، نفس را حبس نکنید و به آرامی تنفس کنید.

* روی صندلی بنشینید. سعی کنید هر دو دست را به‌صورت ضربدری در داخل زانوی پای مخالف قرار دهید. در این حالت با دست‌ها به داخل زانوان فشار وارد کنید و با پاها در مقابل این فشار مقاومت کنید. حالت فشار و مقاومت را برای مدت شش تا ده شماره حفظ و پس از چند لحظه استراحت حداقل سه مرتبه حرکت را تکرار کنید.

* حالت تمرین قبل را به‌خود بگیرید؛ طناب را زیر پاشنه‌ی هر دو پا قرار دهید (از طناب بلندتری استفاده کنید). در این حالت، به کمک دست‌ها (در پشت پاها) دو سر طنابی را که در زیر پاشنه‌ها قرار گرفته‌اند، به‌طرف بالا بکشید. حالت فشار و مقاومت (توسط پاشنه‌های پا) را برای مدت شش تا ده شماره حفظ و پس از چند لحظه استراحت دست کم سه مرتبه حرکت را تکرار کنید.

تصویرگر: سام سلماسی

* پشت به یک دیوار بنشینید. در این حالت می‌توانید پاها را به‌طرف جلو دراز کنید. سعی کنید با انقباض عضلات پشت و کمر برای مدت شش تا ده شماره به دیوار فشار وارد کرده و پس از چند لحظه استراحت حداقل سه مرتبه حرکت را تکرار کنید.

منابع

۱. علیزاده، حسین؛ قراخلانو، رضا و حسن، دانشمندی؛ حرکات اصلاحی و درمانی، انتشارات جهاد دانشگاهی، تهران، ۱۳۸۱.
۲. وست، دیورا؛ بوچر، چارلز؛ مبانی تربیت بدنی و ورزش، ترجمه‌ی احمد آزاد، انتشارات کمیته‌ی ملی المپیک، تهران، ۱۳۷۵.
۳. گایینی، عباسعلی، رجیبی، حمید؛ آمادگی جسمانی، انتشارات سمت، تهران، ۱۳۸۲.

جشن قرآن در پایه‌ی اول

خانم **سعیده طاهری**، آموزگار پایه‌ی اول دبستان شهید توانا، ناحیه‌ی سه از تبریز عکس‌های دو فعالیت کلاسی «جشن قرآن» و «جشن املا» را برای ما فرستاده است.

نقش آموزگاران

در تغییر ذائقه‌ی دانش‌آموزان

● منیره موحدی

معاون آموزش ابتدایی استان مازندران

طبق برنامه‌ای که برای بازدید از شهرستان‌ها و مناطق داشتیم، روزی برای بازدید به منطقه‌ی لاریجان رفتیم. در مجتمع آیت‌الله میرزا هاشم آملی به کلاس دوم رفته و در آن‌جا یک گاز پیک‌نیک‌ی روشن و یک کتری روی آن نظرم را جلب کرد. بعد از سلام و احوال‌پرسی و امور مقدماتی ورود به کلاس، از دانش‌آموزان سؤال کردم: «این چیه؟» بچه‌ها گفتند: «کدو و سیب‌زمینی.» پرسیدم: «مگر آزمایشی در این زمینه دارید که کدو و سیب‌زمینی می‌پزد؟» جواب منفی بود. بیشتر کنجکاو شدم و سؤالم را با معلم کلاس در میان گذاشتم. او گفت: «بچه‌ها به نوبت کدو می‌آورند و ما در کلاس می‌پزیم و می‌خوریم.» از دانش‌آموزان سؤال کردم: «امروز نوبت کی بود؟» یکی از بچه‌ها دست بلند کرد. از او پرسیدم: «خودت کدو و سیب‌زمینی را برای پختن آماده کردی؟» گفت: «نه. ما کدو و سیب‌زمینی را می‌آوریم و آقای معلم آن‌ها را ریز می‌کند و می‌پزد و بعد از پختن میان بچه‌ها تقسیم می‌کند.»

دفتر مجله هم هشدار می‌دهد و تقاضا می‌کند که از وسایل خطرناکی مثل اجاق و کپسول گاز در خارج از کلاس و داخل آبدارخانه استفاده شود تا شیرینی‌های آموزش بجای، محفوظ بماند.

برایم جالب‌توجه بود که آموزگار به این شیوه ذائقه‌ی بچه‌ها و علاقه‌ی آنان را نسبت به تنقلاتی مانند چیپس و پفک تغییر داده و به سوی غذاهای طبیعی کشانده است. پس از معلم کلاس تشکر و به بچه‌ها سفارش کردم که به هیچ‌عنوان به گاز پیک‌نیک نزدیک نشوند و بدون اجازه‌ی معلم به آن دست نزنند. بعد آقای معلم هم در این باره توضیح داد و گفت: «زمانی که خودم در کلاس باشم گاز را روشن می‌کنم تا خطری بچه‌ها را تهدید نکند.»

این آموزگار پس از آموزش حروف الفبا، در محیطی پرنشاط جشن املا را در کلاس ترتیب داده و از طریق بازی، استفاده از خمیربازی و نوشتن کلمات روی شبرنگ‌ها، قطار کلمات یاد گرفته شده را در کلاس به حرکت درآورده است.

طاهری براساس اهمیت قرآن و اینکه پیام و کلام خداوند است، در فعالیت‌های قرآنی پایه‌ی اول به دانش‌آموزان توضیحاتی داده است و به مرور سوره‌های کوچک را با بچه‌ها هم‌خوانی می‌کند.

کلاس کار و فناوری در دفتر مدرسه

● **شیدرخ عبدی زاده**

معاون دبستان لقمان، ناحیه‌ی سه اهواز

با شش پایه شدن دوره‌ی ابتدایی، کلاس ششم نیز به مدرسه‌ی قدیمی و کوچک ما اضافه شد. نداشتن دانش‌آموز خروجی و ثبت‌نام دانش‌آموزان جدید در پایه‌ی اول منجر به بالا رفتن آمار دانش‌آموزان مدرسه شد. برای رفع کمبود کلاس مجبور شدیم از ناحیه، یک کانکس درخواست کنیم. همچنین از ثبت‌نام دوره‌ی پیش‌دبستانی هم خودداری کردیم تا مشکل کمبود فضا تا حدودی حل شود. در این میان، یک مشکل اساسی وجود داشت و آن هوشمندسازی بود که تأمین مخارج آن از عهده‌ی مدرسه برنمی‌آمد. هوشمند نبودن کلاس ششم و نبود رایانه در کلاس به‌ویژه در ساعت تدریس «کاروفناوری» در دسرهای خاص خود را داشت و کار تدریس را دشوار می‌کرد. مدرسه‌ی ما در منطقه‌ای واقع شده است که بسیاری از خانواده‌ها قدرت خرید رایانه ندارند و بیشتر دانش‌آموزان حتی یک‌بار هم صفحه کلید یا موش‌واره را لمس نکرده‌اند.

روز دوشنبه بود. طبق برنامه در زنگ سوم، کلاس ششم کار و فناوری داشت. می‌دانستم باز خانم **خنافره** از نبودن رایانه در کلاس اظهار ناراحتی خواهد کرد. پس راه چاره را آن دیدم که رایانه‌ی شخصی خود را به مدرسه ببرم و در اختیار دانش‌آموزان قرار دهم. آن روز تا حدودی آرامش و رضایتمندی را در چهره‌ی معلم کلاس دیدم. سپس از خانم آموزگار خواستم هرگاه احساس کرد که به رایانه نیاز دارد به من اطلاع دهد تا رایانه‌ی شخصی خود را برایش ببرم. البته کار با لپ‌تاپ در کلاس، آن هم برای کل دانش‌آموزان خیلی سخت بود؛ به همین دلیل در کنار راه‌حل اول با کمک و همکاری مدیر مدرسه فکر دیگری کردیم و قرار شد دانش‌آموزان بعضی ساعت‌ها برای آموختن کار با رایانه یا مشاهده‌ی فیلم‌های آموزشی به دفتر مدرسه بیایند و از رایانه استفاده کنند. به این ترتیب، دفتر مدرسه به نوعی به کلاس درس تبدیل می‌شد. کم‌کم بقیه‌ی پایه‌ها هم برای تماشای فیلم‌های آموزشی از رایانه‌ای که در دفتر مدرسه بود، استفاده کردند و ما توانستیم به این نحو تا حدودی از ابتدایی‌ترین امکانات خود برای به اصطلاح هوشمند کردن مدرسه استفاده کنیم.

ارزش‌یابی کمی یا کیفی، کدام یک؟

● محمد رضا فتحی
مدرس دانشگاه فرهنگیان

اشاره

ارزش‌یابی آموزشی به‌عنوان یک حوزه‌ی تخصصی در علوم تربیتی در دهه‌های اخیر رشد چشمگیری داشته است. در ارزش‌یابی آموزشی دو دیدگاه عمده تحت عناوین روان‌سنجی و طرح و هیئت کل وجود دارد. در شیوه‌های مبتنی بر رویکرد روان‌سنجی بر جمع‌آوری داده‌های کمی تأکید می‌شود و در شیوه‌های مبتنی بر رویکرد طرح و هیئت کل بر جمع‌آوری داده‌های کیفی تأکید می‌گردد. هدف این مقاله نقد حذف نمره در ارزش‌یابی فراگیرندگان است. در این راستا ابتدا به بیان تعاریف علمی و ارزش‌یابی آموزشی از مفاهیم مربوط پرداخته شده است. سپس دیدگاه‌های مختلف در مورد ارزش‌یابی نمره‌ای مطرح گردیده و در پایان با استناد به نظرات دانشمندان و پژوهشگران ارزش‌یابی آموزشی و بررسی دقیق و مقایسه‌ی آن‌ها، رویکرد جامعی ارائه و راهکارهای عملی پیشنهاد گردیده است.

ارزش‌یابی آموزشی، به‌عنوان یک حوزه‌ی تخصصی جدید در علوم تربیتی، در فاصله‌ی سال‌های ۱۹۳۰ تا ۱۹۴۰ میلادی، با تلاش رالف تایلر شکل گرفت. در دهه‌ی ۶۰ قرن بیستم میلادی رونق بیشتری یافت و جمعی از متخصصان حوزه‌های مختلف علوم تربیتی توجه خود را به این حوزه معطوف ساختند (کیامنش، ۱۳۶۹).

سنجش آموزشی در دهه‌های اخیر شکل جامعی به خود گرفته و به‌دنبال آن در چند سال اخیر نوآوری‌هایی در زمینه‌ی سنجش روانی-تربیتی صورت پذیرفته است (لطف‌آبادی، ۱۳۷۵). استفاده از روش‌های کیفی در پژوهش‌ها و ارزش‌یابی‌های آموزشی، تقریباً از بیست سال پیش رواج پیدا کرده است. گرایش به سمت این روش‌ها در دو دهه‌ی گذشته روزه‌روز افزایش یافته و سرعت بیشتری گرفته است (کیامنش، ۱۳۶۹).

به‌دلیل چالش‌های موجود در مورد کیفیت آموزشی از اوایل دهه‌ی ۱۳۷۰ هجری شمسی، توجه به کیفیت آموزشی به یکی از مسائل اساسی نظام آموزشی ایران تبدیل شد (حسینی و احمدی، ۱۳۸۷) و به‌دنبال آن به‌دلیل نقش ارزش‌یابی در بهبود کیفیت آموزشی، تغییرات اساسی در نظام ارزش‌یابی در دوره‌ی ابتدایی به‌وجود آمد. یکی از محورهای تغییر در ارزش‌یابی توصیفی، تغییر مقیاس فاصله‌ای (۲۰-۰) به مقیاس ترتیبی است (حسینی و احمدی، ۱۳۸۷). به‌دنبال این تغییر، ارزش‌یابی کمی و نمره‌ای به‌طور کامل کنار گذاشته شد، که به حذف نمره نیز مشهور گردید.

نگارنده خود از ابتدای اجرای برنامه به‌عنوان مدرس ارزش‌یابی کیفی-توصیفی همکاری کرده و خود از مدافعان ارزش‌یابی کیفی-توصیفی است. با وجود این معتقد است که در مورد نقش منفی احتمالی نمره در ارزش‌یابی آموزشی تا حدی اغراق شده است. در اینجا سؤال اساسی این است که ارزش‌یابی کمی، یا کیفی، کدام یک باید مورد استفاده قرار گیرد؟ و به‌دنبال آن این سؤال مطرح می‌شود که اگر ارزش‌یابی نارسایی‌هایی دارد، آیا مشکل از نمره است و ارزش‌یابی نمره‌ای باید به‌طور کامل کنار گذاشته شود و به استناد کدام مبنای نظری نمره به‌طور کامل کنار نهاده شده است و آیا با آمدن روش‌های جدید باید روش‌های قبلی کنار نهاده شوند یا می‌توانند در نقش مکمل کار کرد بهتری داشته باشند؟ آیا ارزش‌یابی کمی با ارزش‌یابی کیفی در تضاد است؟ در اینجا با توجه به اهداف این نوشتار، ابتدا به تعاریف مفاهیم وابسته به ارزش‌یابی و سپس به موضوع مقاله پرداخته می‌شود.

کلیدواژه‌ها: ارزش‌یابی آموزشی، سنجش، ارزش‌یابی کمی، ارزش‌یابی کیفی، متغیر کمی و کیفی، روان‌سنجی، طرح و هیئت کل، بازخورد توصیفی

رویکردهای ارزش‌یابی

دیدگاه روان‌سنجی: مطابق این دیدگاه هرگاه صفتی وجود داشته باشد، اندازه‌ی معینی بر آن مترتب است و می‌توان برای آن کمیته قائل شد و آن را اندازه‌گیری کرد؛ مانند هوش، استعداد و یادگیری. طرفداران این نظریه به استفاده از آزمون‌های مختلف، که نتایج آن‌ها را به صورت کمی می‌توان بیان کرد، بسیار عقیده دارند.

دیدگاه طرح و هیئت کل: این دیدگاه در پی آن است که تصویری جامع و توصیف‌کننده از خصایص فرد به‌دست آورد. این‌ها با استفاده از تمامی روش‌ها و امکاناتی که در مورد ویژگی‌های فرد، اطلاعات مهمی در اختیار پژوهشگر می‌گذارد، سرانجام تصویر جامعی از وی به‌دست می‌دهند (شریفی، ۱۳۶۰).

مقایسه‌ی داده‌های کمی با داده‌های کیفی

حجم اطلاعات نهفته در داده‌های کمی با کیفی متفاوت است. داده‌های کمی حجم بیشتری از اطلاعات را در قالب عدد و رقم فشرده و تلخیص می‌سازند، اما داده‌های کیفی اطلاعات فراوانی را به صورت کمتر دست‌خورده و کمتر عددی در اختیار می‌گذارند؛ به نحوی که متخصص می‌تواند به فراخور موضوع در اطلاعات دخل و تصرف کند. بنابراین داده‌های کمی برای تصمیم‌گیری و استفاده آماده‌ترند. داده‌ی کیفی قدرت مانور و دخالت بیشتری به کاربر اطلاعات می‌دهد. به همین دلیل، اطلاعات کمی برای عموم قابل فهم‌تر و مفیدتر است. در مقابل، اطلاعات کیفی تخصصی‌تر است و مهارت و آموزش بیشتری برای به کارگیری لازم دارد. داده‌ی کیفی در قالب مفاهیم و واژه‌ها ارائه می‌شود؛ تحلیل آن نیز کمتر بر عدد متکی است و بیشتر از مفاهیم و کلمات کلیدی، از ارزش‌گذاری و قضاوت برخوردار است. از نظر ابزار و روش‌های گردآوری نیز این تمایز اهمیت دارد (فراهانی، ۱۳۸۳).

ارزش‌یابی کمی یا ارزش‌یابی کیفی؟ کدام یک؟

در راستای بررسی این مسئله در این‌جا پس از تعریف نمره‌گذاری، به بیانی کوتاه از دیدگاه‌های مخالف و موافق نمره‌گذاری و سپس با استناد به نظرهای صاحب‌نظران علم‌سنجش و اندازه‌گیری و ارزش‌یابی آموزشی به پاسخ‌گویی به سؤال اصلی مقاله پرداخته می‌شود. سانتراک از موافقان نمره‌گذاری است. به نظر وی، نمره یعنی «برگردان اطلاعات توصیفی ارزش‌یابی به حروف، اعداد یا هر علامت دیگری که کیفیت یادگیری یا عملکرد دانش‌آموزان را نشان دهد» (سانتراک، ۲۰۰۴: ۵۴۵). معلم در نمره‌گذاری، اطلاعات به‌دست آمده درباره‌ی یادگیری و پیشرفت دانش‌آموزان خود را با هم ترکیب می‌کند و براساس آن درباره‌ی کیفیت پیشرفت آنان به داوری می‌پردازد و نتیجه را به صورت یک نمره برای هر یک از آنان منظور می‌کند (کروکشانک، جنکینس و متکالف، ۲۰۰۶).

مخالفان نمره

دادن نمره و یا رتبه اثر منفی بر فرایند یادگیری دارد. دانش‌آموزان با گرفتن نمره یا رتبه، رهنمودها را فراموش می‌کنند. یادگیری دانش‌آموزان از طریق بازخورد مناسب پیشرفت می‌نماید (بلک، ۲۰۰۴). ارائه‌ی نمره‌ی صرف، ضمن ایجاد رقابت و اضطراب، یادگیری و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان را تحت‌الشعاع قرار می‌دهد. نمره اطلاعات دقیقی از چگونگی یادگیری دانش‌آموز منتقل نمی‌کند (حسنی و احمدی، ۱۳۸۷). دقت تکنیکی اندازه‌گیری و آزمون را نمی‌توان ملاک اصلی اعتبار آن دانست. اساس کار آن است که با توجه به مبانی معرفت‌شناختی و انسانی و اخلاقی موضوع حساسیت نشان دهیم. اینکه کارنامه‌های دانش‌آموزان را با نمره‌های خشک و زبان بسته پر کنیم، کافی نیست؛ باید خلاصه‌ای از فعالیت‌های آموزشی متناسب با رشد و پیشرفت دانش را نیز در کارنامه‌ی تحصیلی او ثبت کنیم. (لطف‌آبادی، ۱۳۷۵).

در نظام ارزش‌یابی موجود، که مقیاس فاصله‌ای (۲۰-۰) بسیار رایج است، برای کسب نمره با پدیده‌ی فشار نهادی روبه‌رو هستیم، پیشرفت در نمره خلاصه و کاسته شده و نمره نماد پیشرفت است. به همین سبب، کسب نمره بسیار حساس و سرنوشت‌ساز است. دانش‌آموز از طرف والدین، مدرسه و معلم برای کسب نمره تحت فشار است. مدرسه و معلم نیز تحت فشار نمره، ناتوان از فراهم نمودن فرصت‌های تربیتی ارزشمندی هستند که کودکان می‌توانند در مدرسه داشته باشند (حسنی و احمدی، ۱۳۸۷).

ادامه‌ی هم‌سوگرایی

مدرسان آموزشی از برگزاری دوره‌های تابستانی هم‌سوسازی می‌گویند

● فهیمه دهقان

اشاره

تابستان امسال شاهد فعالیت‌های پرحرارت مدرسان و آموزگاران بودیم که برای آشناکردن دیگر آموزگاران کشور با تغییرات کتاب‌های پایه‌ی سوم و اصول آموزشی طبق سند برنامه‌ی درسی ملی و تحول بنیادین در مراکز آموزشی گردهم آمده بودند. این افراد در حقیقت کسانی بودند که پس از گذراندن دوره‌ی تحلیل محتوای کتاب‌های درسی به‌عنوان مدرس به استان‌های خود می‌رفتند و دیگر آموزگاران زیرمجموعه‌ی خود را با اصول، اهداف و روش‌های تدریس درس‌های گوناگون پایه‌ی سوم آشنا می‌ساختند. برای اینکه بدانیم چه اتفاقی در این کلاس‌ها افتاده و دلیل برپایی چنین کلاس‌هایی چه بوده است، به سراغ سه نفر از مدرسان اصلی رفته‌ایم تا ضمن معرفی آن‌ها طی گفت‌وگویی کوتاه از کم‌وکیف دوره‌ها باخبر شویم. ابتدا با سیدمصطفی طباطبایی، کارشناس ارشد زبان و ادبیات فارسی، مدرس پردیس زینبیه‌ی شهرستان پیشوا و دارای ۳۸ سال سابقه‌ی تدریس گفت‌وگو کرده‌ایم.

- شما از چه سالی با دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتاب‌های دوره‌ی ابتدایی و متوسطه همکاری دارید؟
- از سال ۱۳۷۴ با این دفتر همکاری دارم و امسال نیز در کلاس تحلیل محتوای فارسی پایه‌ی سوم ابتدایی و فارسی متوسطه‌ی اول به‌عنوان مدرس حضور داشتم.
- اهداف برگزاری این دوره‌ها چیست؟
- اهداف برپایی این دوره‌ها بررسی کتاب‌های درسی جدیدالتألیف و معرفی روش‌های یاددهی - یادگیری است.
- آیا زمان تخصیص یافته برای برگزاری دوره کافی بود؟
- قطعاً همه‌ی اهداف دوره با صرف چند روز وقت، با وجود کمبود برخی امکانات به نتیجه نمی‌رسد اما سعی همه‌ی مدرسان بر این بود که کلیات و سرفصل‌ها بررسی شوند و بعضی جزئیات به مدرسان میانی واگذار گردد.
- آیا ویژگی خاصی در این دوره‌ها دیدید؟
- بله. این کلاس‌ها به مثابه پلی ارتباطی میان مؤلفان کتاب‌ها و آموزگاران و مدرسان شهرهای کشور است. در آموزش به بسته‌های آموزشی توجه شده و اگر امکاناتی مانند لوح‌های فشرده و کتاب‌ها یا دیگر امکانات در زمان مقرر در

اختیار مدرسان قرار می‌گرفت، حتماً دوره‌ها بیشتر مفید واقع می‌شد.

مدرسان و در نهایت به معلمان در مدارس ابلاغ کنند. بنابراین، برگزاری این دوره لازم و ضروری بوده است.

● آیا به نتیجه‌ی مدنظر نائل شدید؟

○ از اهداف کلی این دوره آشنایی مدرسان با کلیات برنامه‌ی درس علوم تجربی و هم‌سوسازی آن با برنامه‌ی درسی ملی، رویکردهای موردنظر برنامه‌ی درسی در زمینه‌های مختلف و مهارت‌آموزی بود. به نظر می‌رسد مجریان دوره در دستیابی به اهداف خود تا حد زیادی موفق بوده‌اند؛ زیرا علاوه بر برپایی نمایشگاه دست‌ساخته‌های علوم تجربی در کنار اجرای دوره، نمایشگاه کتاب‌های آموزشی مرتبط با اهداف دوره نیز دایر بود.

در این دوره کلاس‌ها به‌طور عمده به‌صورت کارگاهی و فعالیت‌محور برگزار می‌شد و فراگیرندگان در قالب فعالیتی گروهی عملاً با موضوعات درگیر می‌شدند و علاوه بر این چون دوره‌ها در استان‌ها قبل و بعد از ماه رمضان ۱۳۹۲ برگزار شد و در طول دوره پیش‌نویس کتاب درسی و راهنمای معلم نیز در اختیار فراگیرندگان قرار گرفت، بنابراین فرصت کافی برای مطالعه‌ی بیشتر، تعامل، برنامه‌ریزی و تهیه‌ی بسته‌های آموزشی موردنیاز معلمان و مدرسان استان‌ها فراهم بود و آن‌ها می‌توانستند با آمادگی بیشتری دوره‌ها را برگزار کنند.

سید محسن میرمحمدمیگونی یکی دیگر از مدرسان کشوری بود که در دوره‌ی بازآموزی مبانی علمی «ریاضی» جدیدالتألیف پایه‌ی سوم ابتدایی به بررسی و تحلیل روش تدریس‌ها در این درس و برای مدرسان میانی پرداخت. وی از برگزاری دوره‌ها به روش فعال و سپس تبیین و تحلیل ساختارهای کتاب گفت و دلایل و اهداف آموزش مدرسان استانی را فهرست‌وار چنین بیان کرد:
✓ بازگویی علت تغییرات برنامه‌ی درسی ریاضی هم‌سو با برنامه‌ی درسی ملی

✓ مرور کتب ریاضی اول و دوم ابتدایی

✓ معرفی ساختار کتاب سوم و روش تدریس و ارزش‌یابی آن

✓ تحلیل صفحه به صفحه‌ی کتاب

میرمحمدمیگونی با اظهار رضایت از تحقق اهداف دوره آن را در حد بسیار خوب ارزیابی کرد. هنگامی که از وی درباره‌ی مزیت‌های برپایی دوره پرسیدیم، آن‌ها را چنین برشمرد:

✓ تحلیل کتاب به‌صورت صفحه به صفحه

✓ جلسه‌ی عمومی توسط دکتر عالمیان در روز اول و آخر دوره

✓ هماهنگی مدرسان در ارائه‌ی مطالب

✓ حضور هم‌زمان دو مدرس در کلاس

سیدمصطفی طباطبایی سال‌هاست به تدریس زبان و ادبیات فارسی در مراکز تربیت معلم می‌پردازد و در موضوع املا و انشا و شیوه‌های نویسندگی کتاب‌هایی دارد. «روان‌شناسی زبان»؛ «اصول خلاصه‌نویسی»؛ «آموزش عروض و قافیه به زبان فارسی»؛ «بهترین آوازاها» و همچنین «تحلیل آثار و اشعار رودکی» از کتاب‌های وی است.

حمداله صدری نیز از مدرسان دوره‌ی کشوری علوم تجربی پایه‌ی سوم ابتدایی در طرح آموزشی هم‌سوسازی با برنامه‌ی درسی ملی بود. صدری با ۲۵ سال سابقه‌ی آموزشی در دوره‌ی ابتدایی، مدرس آموزش علوم تجربی ابتدایی اداره‌ی کل آموزش و پرورش شهرستان‌های استان تهران در پاکدشت بوده است. او در حال حاضر راهبر «برنامه‌ی درسی آموزش علوم تجربی دوره‌ی ابتدایی» گروه‌های آموزشی آن اداره است و کارگاه‌های بسیاری را برگزار کرده است. در اینجا به گپ‌وگفت کوتاه با وی توجه فرمایید.

● درباره‌ی دوره‌ی آموزش مدرسان علوم تجربی پایه‌ی سوم سال ۱۳۹۲ توضیح دهید.

○ دوره‌ی آموزش مدرسان علوم تجربی پایه‌ی سوم ابتدایی در سطح کشوری در دو دوره برگزار شد.

زمان دوره‌ی اول از تاریخ شنبه هشت تیرماه ۹۲ تا دوشنبه ۱۰ تیرماه با یک گروه و زمان دوره‌ی دوم از شنبه ۱۵ تیرماه تا دوشنبه ۱۷ تیرماه با گروهی دیگر بود.

در هر دوره حدود ۳۰۰ نفر آموزش دیدند. محتوای هر دو دوره یکسان بود. دوره‌ها در مراکز مختلفی برگزار شدند و مکان برگزاری این دوره در تهران و محل تربیت معلم شهید شرافت بود.

● چه نیازی به برگزاری این دوره بود؟

○ از آن‌جا که تحولات نظام آموزشی در قالب برنامه‌ی درسی تحقق می‌یابد، لازم است معلمان هرچه بیشتر با اهداف برنامه‌ی درسی آشنا شوند و مؤلفان کتب درسی از نزدیک اهداف و مقاصد و رویکردهای برنامه‌ی درسی را به

از خواندن و نوشتن تا درک مطلب

• زری آقاجانی

اشاره

در شماره‌ی دوم مجله‌ی رشد آموزش ابتدایی درباره‌ی شور و اشتیاق کودکانه برای مدرسه رفتن و خواندن و نوشتن و آمیختگی این امور مهم با آینده‌ی کودکان مطالبی ذکر شد. هم‌چنین بیان شد که تعامل خانه و مدرسه در ایجاد نگرش کودکان و صرف وقت برای درک مطلب آنان مهم است اما چرا پس از این همه اقدامات و ارزیابی پیشرفت تحصیلی دیده می‌شود که دانش‌آموزان کمتر به مهارت‌های خواندن و نوشتن دست می‌یابند و اصولاً در درک مطلب ضعیف‌اند. به همین منظور، ضمن توضیح آزمون بین‌المللی ارزیابی پیشرفت تحصیلی، داستانی نیز درج شد تا آموزگاران محترم با نحوه‌ی ارائه و ارزیابی الگوی سواد خواندن دانش‌آموزان آشنا شوند. در ادامه شما را به مطالعه‌ی قسمت بعدی این مقاله دعوت می‌کنیم.

درگیر ساختن دانش‌آموز در جریان یادگیری اساسی‌ترین رکنی است که معلمان در روش‌های تدریس فعال باید به آن توجه داشته باشند.

گفت‌وگو با دانش‌آموزان درباره‌ی کتاب

گفت‌وگو درباره‌ی کتاب بخش مهمی از خواندن کتاب است. همواره قبل و پس از خواندن کتاب و نیز در خلال آن، درباره‌ی کتاب گفت‌وگو کنید. در واقع دانش‌آموزان را به صحبت کردن درباره ایده‌هایشان تشویق کنید و سؤالاتی را در خصوص کتاب مطرح کنید. در اینجا برخی از سؤالاتی که شما می‌توانید مطرح کنید، ارائه شده است.

- دوست دارید درباره‌ی چه چیزی کتاب بخوانید؟
- به جلد کتاب نگاه کنید؛ فکر می‌کنید این کتاب درباره‌ی چیست؟
- در عکس‌ها چه اتفاقی می‌افتد؟
- فکر می‌کنید قرار است بعداً چه اتفاقی بیفتد؟
- اگر می‌توانستید پایان داستان را تغییر بدهید، آن پایان چگونه بود؟

برای آموزگاران

آموزگاران گرامی می‌توانند از موارد پیشنهادی زیر برای آگاهی دادن به خانواده‌ها و استفاده‌ی خودشان در کلاس‌های درس کمک بگیرند. این موارد از پایگاه‌های معتبر اینترنتی، کتب آموزشی، منابع تحقیقی و پایان‌نامه‌ها استخراج شده است.

مشکلاتی باز هم جای امید هست؛ زیرا تشریح درست صورت مسئله خودبه‌خود ما را به سوی راه‌حل مناسب هدایت می‌کند.

روش تدریس و یاد دادن یادگیری

یادگیری و مسائل مربوط به آن از اصول مهم برنامه‌های تعلیم و تربیت است. فرد از طریق یادگیری می‌آموزد که چگونه با مسائل محیطی برخورد کند. اگر مربی با اصول یادگیری آشنا باشد، می‌تواند درصد موفقیت خود را تا حد قابل توجهی بالا ببرد. باور گذشته این بود که تدریس شامل انتقال اطلاعات و فرمول‌هاست - یعنی همان حفظ محفوظات - اما اکنون نگاه متفاوت و عمیقی به آن می‌شود: آموزش یادگیری. آموزگاران محترم می‌دانند که روش‌های تدریس فعال برای رسیدن به این هدف مهم بسیار کاربردی است. در این رویکردها دانش‌آموز پذیرنده‌ی منفعل بی‌چون و چرا نیست. وقتی با روش‌های تدریس فعال آموزش ببیند با توجه به اصولی که برای یادگیری در این شیوه‌ها به کار می‌رود، به دلیل مشارکت و پردازش اطلاعات و ربط دانسته‌های قدیم با آموخته‌های جدید، قدرت تجزیه و تحلیل و استنتاج پیدا می‌کند و این همان نکته‌ای است که در خواندن و درک مفاهیم، به آن احتیاج دارد. البته استفاده از روش‌های تدریس نیاز به بررسی شرایط کلاس و دانش‌آموزان دارد، ولی در نهایت این درایت خلاقانه و توانمندی معلم در استفاده از روش‌های تدریس است که می‌تواند در رسیدن به اهداف کارساز باشد.

نگاهی به نتایج آزمون سواد خواندن (پرلز)

در این آزمون هم از متون ادبی و هم از متون اطلاعاتی ارزیابی به عمل می‌آید. بررسی نتایج بیانگر نکات قابل توجهی بود.

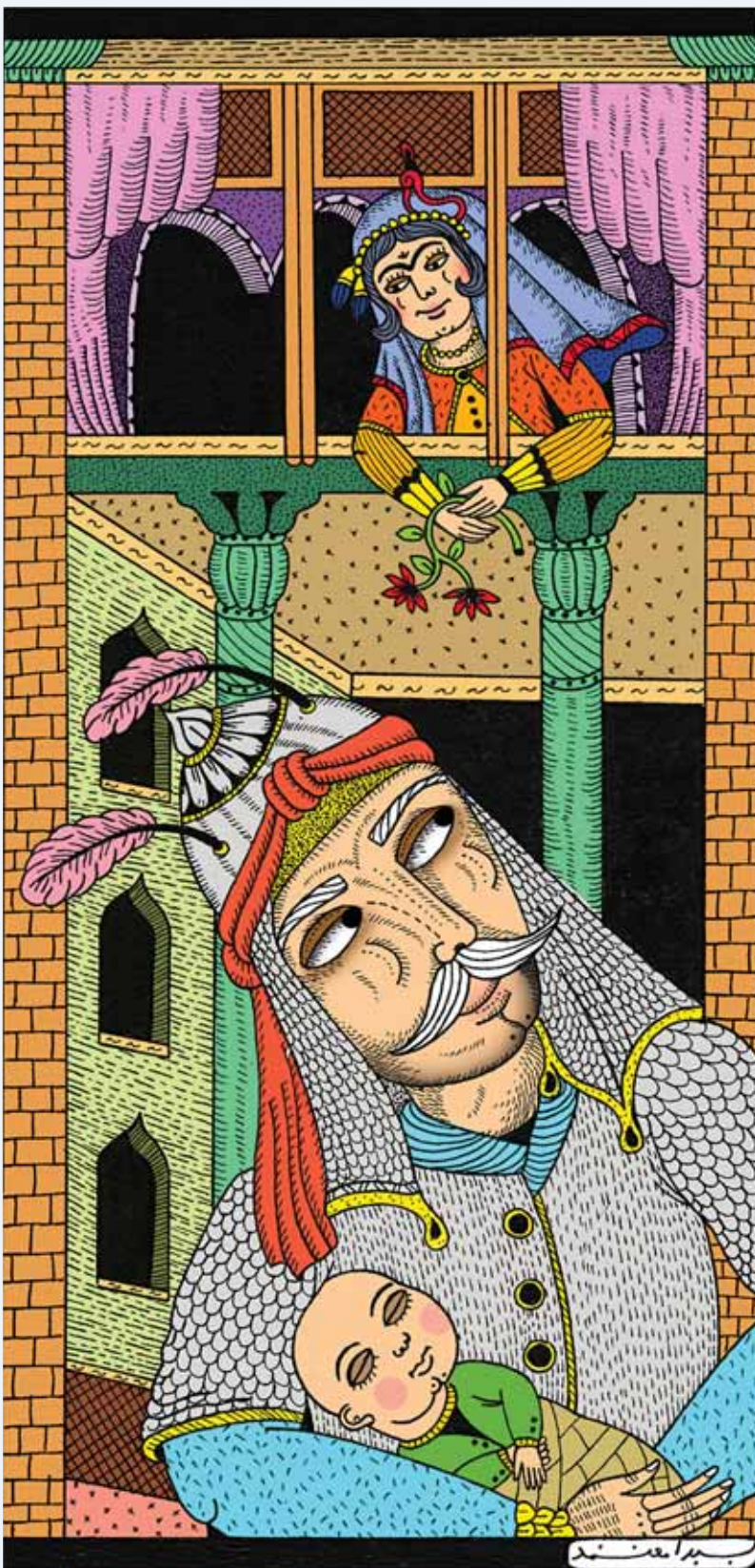
- در پاسخ‌دهی به سؤالات متون ادبی و اطلاعاتی، وضعیت دانش‌آموزان دختر بهتر از دانش‌آموزان پسر بود.

- در مجموع، وضعیت پاسخ‌دهی به سؤالات متون ادبی بهتر از متون اطلاعاتی بود.

- امتیاز دانش‌آموزان در سؤالاتی که جنبه‌ی استخراج اطلاعات صریح از متن داشتند، بالاتر از امتیاز سؤالاتی بود که نیازمند استنتاج و ارزیابی بودند.

- اکثر دانش‌آموزان با کسب امتیاز بالا در سطح سؤالات حفظی نشان دادند که درک اولیه و پایه را از خواندن دارند.

علاوه بر موارد ذکر شده چند مورد دیگر هم وجود دارد که در این مقاله نیاز به بررسی آن‌ها نمی‌باشد. با توجه به اینکه کشور ما نیز در این آزمون شرکت می‌کند، بد نیست بدانید که مشکلات دانش‌آموزان ایرانی بیشتر متوجه برنامه‌های آموزشی و شیوه‌های تدریس است. متأسفانه اغلب دانش‌آموزان ما در سطح پاسخ‌های از پیش تعیین شده‌ی معلمان و اندوختن فرمول و معلومات کتابی بدون نیاز به تجزیه و تحلیل و تفسیر مطالب باقی می‌مانند. آن‌ها یاد نگرفته‌اند که عناصر یک متن را تلفیق و ارزیابی کنند. اکثر آنان قادر به تفسیر و استنباط یک متن براساس قدرت خلاقه و بازتولید فکری خود نیستند. با وجود چنین

امید است که با به کار بستن این موارد، گامی کوچک در جهت تقویت سواد خواندن و ارتقای ایران اسلامی در مسابقات بین‌المللی سواد خواندن برداشته شود.

پیشنهادهایی مربوط به فعالیت‌های قبل از دبستان و پایه‌های اول و دوم دبستان به آموزگاران و والدین

- خواندن کتاب مناسب (با توجه به درک کودک)
- قصه‌گویی (می‌توان از کارت‌های قصه‌گویی هم استفاده کرد).
- خواندن شعر و سرود
- بازی با کلمات (مثل بیان کلمات هم آغاز و...)
- نوشتن حروف یا کلمات (بزرگ‌نویسی و نصب آن در معرض دید کودک)
- خواندن تابلوها و برچسب‌ها با صدای بلند
- تماشای برنامه‌های تلویزیونی که در آن‌ها خواندن آموزش داده می‌شود.
- تماشای فیلم یا کارتون با زیرنویس
- استفاده از بازی‌های رایانه‌ای که به نوعی به بیان و خواندن کودکان کمک می‌کند.
- خواندن مطالبی با صدای بلند برای کودکان
- گوش دادن به کودک هنگامی که با صدای بلند مطالبی را می‌خواند.
- گفت‌وگو با کودک در مورد مطالبی که به تنهایی خوانده است.
- صحبت کردن با کودک در مورد مطالبی که به وسیله‌ی اعضای خانواده خوانده شده است.
- بحث و گفت‌وگو با کودک در مورد آنچه در کلاس در ارتباط با خواندن انجام می‌دهد.
- رفتن با کودک به کتاب‌خانه یا کتاب‌فروشی
- تشویق کودک به نوشتن (مخصوص کودکان دانش‌آموز)
- درخواست اطلاعاتی از آموزگاران در مورد عملکرد دانش‌آموزان در درس فارسی.

فعالیت‌های پیشنهادی برای کلاس

- هر دفعه از یکی از دانش‌آموزان بخواهید که مطالبی را با صدای بلند برای کلاس بخواند.
- گاهی از دانش‌آموزان بخواهید که مطالبی

زال و سیمرغ

روزگاری پهلوانی بود زورمند و قوی که از مال دنیا هیچ چیز کم نداشت. نام او سام، پهلوان پهلوانان بود. سام بر مردم زابلستان فرمانروایی می کرد. همه ی مردم او را دوست داشتند، اما سام خوش حال نبود؛ زیرا فرزندی نداشت. یک روز او به درگاه خدا دعا کرد و از او فرزندی خواست. چندین و چند روز گذشت تا این که همسرش به او گفت فرزندی در شکم دارد. روزها و ماهها گذشت و پس از نه ماه و نه روز پسری به دنیا آمد که موهای سفید و چشمانی سیاه داشت. مادر از دیدن کودک سپیدموی بسیار غمگین شد و کسی هم جرئت نمی کرد که ماجرا را به سام پهلوان بگوید. بالاخره دایه ی پیر نزد سام رفت و به او گفت که خوانود پسری با موهای سفید و چشمانی سیاه به او عطا کرده است. سام از شنیدن آن حرفها خیلی عصبانی شد. زود به دیدن طفل آمد و با دیدن او گفت: «چه گناهی کرده ام که خدا چنین فرزندی به من داده است! زود او را از این جا ببرید.» دو سرباز شبانه طفل را بردند. آن ها آن قدر رفتند تا به کوه های البرز رسیدند و کودک را آن جا رها کردند. طفل بیچاره از گرسنگی گاهی دستش را می مکید و گاهی گریه می کرد تا این که سیمرغ، که برای شکار آمده بود، او را پیدا کرد و به لانه اش برد. روزها و شبها گذشت و کودک بزرگتر شد. سیمرغ نام او را «دستان» گذاشت و علوم و فنون مختلف را به او آموخت. دستان هم که روزها در کوهستان می گشت و شکار می کرد، حال جوانی قوی و پرزور شده بود. از قضا مردمی که از پای کوه های البرز می گذشتند کنار لانه ی سیمرغ جوانی قدرتمند با موهای سپید دیدند. این خبر در زابلستان پیچید و وقتی به گوش سام رسید، با خود فکر کرد مبادا این همان کودک باشد. یک شب سام در خواب مردی را دید که به او گفت: «ای پهلوان، به تو مژده می دهم که فرزندت زنده است!» سام وقتی از خواب بیدار شد، موضوع را با مرد دانایی در میان گذاشت. پیر دانا هم به او گفت: «یقین بدان فرزندت زنده است، برو و او را پیدا کن.» سام به همراه سپاهیانش به راه افتاد و به کوه های البرز رفت. پس از چند روز به آن جا رسیدند. سیمرغ با دیدن سپاهیان در پایین کوه متوجه شد که برای بردن دستان آمده اند. رو به دستان کرد و گفت: «ای دستان، آن ها به دنبال تو آمده اند. تو باید پیش خانواده ات برگردی!» دستان که از حرف سیمرغ ناراحت شده بود، به او گفت «آیا از من سیر شده ای و دیگر مرا نمی خواهی؟» سیمرغ گفت: «این چنین نیست؛ من همیشه در کنار تو هستم. اکنون با پدرت برو و اگر احساس ناراحتی کردی، دوباره برگرد» بعد هم یک پر خودش را به دستان داد و گفت: «هر وقت مشکل داشتی، این پر را آتش بزنی، من بلافاصله پیش تو می آیم.» سام و سپاهیانش در پایین کوه منتظر بودند، سیمرغ دستان را بر پشتش سوار کرد و از کوه پایین آورد. سام از دیدن فرزندش بسیار خوش حال شد و از او خواست که اشتباهش را ببخشد و بعد او را در آغوش گرفت. دستان پدر را بخشید. سام نام او را «زال زر» گذاشت و به همراه هم به زابلستان برگشتند. مردم از دیدن زال خیلی خوش حال بودند. از طرفی شاه ایران که شنید سام فرزندش را پیدا کرده است، آنان را به ایران دعوت کرد تا زال را از نزدیک ببیند و از ستاره شناسان خواست تا درباره ی او پیش گویی کنند. آنان به منوچهر، شاه ایران و سام گفتند که این پسر بسیار خوش اقبال است و آینده ی روشنی دارد. منوچهر هم فرمانروایی هند و چین را به او سپرد.

پس از چندی زال به دعوت مهرباب، فرمانروای کابل، به آن سرزمین رفت. مردم شهر را آذین کرده بودند و مهرباب به پیشواز او آمد و پذیرایی گرمی از او کرد. روزی زال دختر مهرباب، رودابه را در قصر دید. از او خیلی خوشش آمد. شنیده بود که دختر دانا و زیرکی است. پس وقتی به کابل آمد، از پدرش خواست که اجازه بدهد با او ازدواج کند. سام هم پس از مشورت با ستاره شناسان راضی شد. چند ماه بعد از ازدواج آن ها به زال خبر دادند که رودابه سخت بیمار شده است. زال غمگین شد، اما ناگهان به یاد پر سیمرغ افتاد. تا آن را آتش زد، سیمرغ آمد. زال ماجرای بیماری رودابه را به او گفت. سیمرغ جواب داد: «غصه نخور؛ به زودی صاحب فرزندی قوی و درشت جثه می شوی!» و بعد مرهمی به زال داد که موقع به دنیا آوردن فرزند به همسرش بدهد تا او کودکی سالم به دنیا بیاورد. بعد از رفتن سیمرغ حال رودابه بهتر شد و پس از چند ماه کودکی بسیار درشت به دنیا آورد که نام او را رستم گذاشتند.

را با صدای بلند دو تا دو تا یا در گروه های کوچک بخوانند.

- برخی مواقع از انسان بخواهید که مطلبی را با صدای آهسته برای خودشان بخوانند.

- از دانش آموزان بخواهید مطلبی را که دوستانشان با صدای بلند می خوانند، با خود آهسته بخوانند.

- به دانش آموزان فرصت دهید تا کتاب هایی را به انتخاب خودشان بخوانند. - راه کارهای متفاوت خواندن را به دانش آموزان یاد بدهید.

- راه کارهای رمزگشایی صداها و کلمه ها را به سوادآموزان بیاموزید.

- لغت های تازه را به طور نظام مند به سوادآموزان بیاموزید.

- برای درک و فهم لغات تازه ی متنی که خوانده می شود، به دانش آموزان کمک کنید

- از دانش آموزان بخواهید که به پرسش های درک مطلبی که در کتاب یا برگه ی تمرین وجود دارد، با توجه به آن چه خوانده اند، به صورت کتبی پاسخ دهند.

- از انسان بخواهید در مورد متنی که خوانده اند، مطالبی به صورت انشایی بنویسند

- به پرسش های شفاهی در مورد متنی که خوانده اند پاسخ دهند یا آن را به طور شفاهی خلاصه کنند.

- در مورد آن چه خوانده اند، با یک دیگر گفت و گو کنند.

- در مورد آنچه خوانده اند، نقاشی بکشند یا یک کار هنری انجام دهند.

- متنی را که خوانده اند، در قالب نمایش نامه اجرا کنند.

- در مورد مطلبی که خوانده اند، تحقیق گروهی انجام دهند.

- در مورد مطالبی که خوانده اند، در آزمون یا امتحان کتبی شرکت کنند.

دعای روز پاییزی

فاطره

زهرا کمشی کمر

آموزگار مجتمع استثنایی شهید علی اکبر گوکلانی - نوده کتول، علی آباد

در یک روز پاییزی که مشغول انجام دادن کارهایم در مجتمع بودم، دیدن لبخندهای علیرضا و مادر پیرش برایم بسیار جالب توجه بود. بسیاری از والدین هستند که رنج داشتن فرزند معلول شادی را از آن‌ها دور می‌کند. علیرضا ناشنوا و از شاگردان سابق ما بود اما آن روز، مادر با آمدن به مدرسه تمام ناملایمات و حُزن خود را پشت در جا گذاشته بود و می‌خواست جعبه‌ی شیرینی به‌دست، شادی‌هایش را با ما قسمت کند.

علیرضا اولین دانش‌آموز از مجتمع ما بود که در اوج ناباوری و تصور غلط عامه به دانشگاه راه یافته بود و با به پایان رساندن مقطع کاردانی عمران حالا می‌خواست به دوره‌ی کارشناسی برود.

از آن روز سال‌ها می‌گذرد ولی آنچه باعث ماندگاری خاطره‌ی شیرینی آن روز در من شده، زمزمه و دعاهای نجواگونه‌ی مادر علیرضاست که از عمق وجود نثار ما می‌کرد. ایمان دارم که دعاهایی از این قبیل به زندگی ما برکت می‌دهد و ما را با نیروی بیشتری به انجام وظیفه وامی‌دارد.

۱۰. چرا سیمرغ پَرش را به دستان داد؟ در یک سطر بنویسید. (استنباط مستقیم)
۱۱. به نظر شما چرا سام نام فرزندش را زال زر گذاشت؟ (بررسی و ارزیابی محتوا، زبان و عناصر متنی)
۱۲. چرا منوچهر، شاه ایران، فرمان‌روایی هند و چین را به زال سپرد؟ (استنباط مستقیم)
- الف) چون پسر سام بود
ب) زیرا پیش‌گویان گفتند که باهوش و خوش‌اقبال است
ج) به خاطر این که از او خوشش آمد
د) به دلیل همه‌ی موارد بالا
۱. چرا سام را پهلوان پهلوانان می‌نامیدند؟ (تمرکز و ارزیابی اطلاعات که به صراحت در متن بیان شده است)
- الف) چون زورمند و قوی بود
ب) زیرا همه از او می‌ترسیدند
ج) به دلیل این که از همه پیرتر بود
د) به خاطر این که فرمان‌روا بود
۲. فرزند سپیدموی با دیدن مادر چه کرد؟ (تفسیر و تلقین ایده‌ها و اطلاعات)
۳. آیا سام از تولد فرزندش خوش حال شد؟ چرا؟ (استنباط مستقیم)
۴. طفل تازه متولد شده را به کجا بردند؟ (تمرکز و ارزیابی اطلاعات که به صراحت در متن بیان شده است)
- الف) زندان
ب) دامنه‌ی کوه‌های البرز
ج) اتاق پدرش
د) خانه‌ی دایه
۵. با توجه به متن، چه بلایی سر طفل سپیدموی آمد؟ در دو سطر بنویسید. (تفسیر و تلفیق اطلاعات)
۶. چه کسی طفل را یافت و از او مراقبت کرد؟ (استنباط مستقیم)
- الف) پرندای بسیار بزرگ
ب) سیمرغ
ج) مرد کوه‌نشین
د) سربازان فرمان‌روا
۷. سیمرغ با دستان چگونه رفتار کرد؟ (تمرکز و ارزیابی اطلاعات صریح بیان شده در متن)
- الف) مثل جوجه‌هایش
ب) مانند پدر و مادرش
ج) با مهربانی تمام علوم و فنون مختلف را نیز به او آموخت
د) او را جوانی زورمند بار آورد
۸. آیا می‌توانید بگویید سیمرغ چگونه فهمید که سپاهیان برای بردن دستان آمده‌اند؟ (بررسی و ارزیابی محتوا، زبان و عناصر متنی)
۹. کدام جمله‌ی سیمرغ، دستان را راضی کرد که با پدرش برود؟ بنویسید. (تمرکز و ارزیابی اطلاعات صریح بیان شده در متن)

منابع

- اشرفی، فاطمه؛ (۱۳۹۰). خواندن با کودکان دبستان
- سنگری، محمدرضا، علیزاده فاطمه صغری. روان‌خوانی دوره‌ی ابتدایی. راه رشد، تهران، ۱۳۸۹.
- رؤوف، علی؛ یاد دادن برای یادگرفتن، مدرسه. تهران، ۱۳۸۷.
- صالحی، محمد و دیگران. «تأثیر روش‌های تدریس بر پیشرفت سواد خواندن دانش‌آموزان پایه‌های چهارم و پنجم ابتدایی استان مازندران»، فصل‌نامه‌ی علمی- پژوهشی نوآوری‌های آموزشی، ۱۳۸۸.

من کیستم؟

● لیلی رحیم زاده
دکترای برنامه‌ریزی آموزشی

پژوهش‌های دانش‌آموز

اشاره

خوش‌بختانه امروزه پژوهش جای خود را در آموزش و تعلیم‌وتربیت باز کرده است و پژوهش برای هر معلمی دور از ذهن نیست. اما نکته‌ی اساسی در این باره شناخت درست مهارت‌های پژوهشی و نقش کلیدی آن‌ها در ایجاد تفکر پژوهشی و کاربرد این مقوله در زندگی است. شاید نگاه دوباره به موضوع پژوهش و ساده‌سازی آن بتواند در ایجاد آگاهی درست از پژوهش به‌ویژه در دوره‌های پایین‌تر تحصیل و نیز کاربرد شایسته‌ی آن در زندگی مؤثر واقع شود. در این مقاله و مجموعه‌ی مرتبط با آن تلاش می‌شود از این دریچه به موضوع پژوهش نگرینسته شود.

آیا در طول زندگی شما افراد تأثیرگذاری بوده‌اند که با شنیدن جمله یا دیدن رفتاری از آن‌ها تغییرات زیادی در زندگی خود احساس کرده باشید؟ آیا این تأثیرات مثبت بوده‌اند یا موجب تخریب و دگرگونی نامناسبی در زندگی تان شده‌اند؟ شما به‌عنوان معلم چه نوع تأثیری در زندگی دانش‌آموزان خود داشته‌اید؟ در این رابطه، در خانواده‌ی خود چگونه ایفای نقش می‌کنید؟ اولیای مدرسه و خانواده از جمله مؤثرترین افراد در زندگی هستند که هر نوع واکنش آنان، اعم از کلامی و رفتاری، می‌تواند نقطه‌ی عطف در زندگی اطرافیان‌شان شود. به نمونه‌ی زیر توجه کنید.

قسمت سوم

کلاس پنجم ابتدایی بودم. کودکی ضعیف، با جثه‌ای کوچک که معمولاً کوچک‌تر از سایر دانش‌آموزان هم‌سنم به‌شمار می‌آمدم. همین ویژگی باعث شده بود معلمان بی‌هیچ تردیدی مرا در ردیف اول اغلب کنار میز خودشان بنشانند و تصور کنند در مناسب‌ترین نقطه‌ی ممکن هستیم. این موضوع چندان برایم خوشایند نبود اما در برابر تصمیم‌های دیگر آن‌ها چندان مهم به‌نظر نمی‌آمد. برای مثال، من هیچ‌وقت به‌عنوان نماینده‌ی کلاس انتخاب نمی‌شدم و پیش نمی‌آمد که معلم یا ناظم مدرسه فکر کند می‌توانم رهبری یک گروه از دانش‌آموزان را بر عهده داشته باشم. این‌ها برای من موضوعاتی غیرقابل تحمل بودند و احساس می‌کردم این شرایط حق من نیست، اما با گذشت زمان، بیشتر به این شرایط عادت می‌کردم. کم‌کم باور کرده بودم که کوچک بودن از لحاظ جسمی برابر با این است که توانایی برخورد با دیگران را نداشته باشم تا روزی که ساعت انشا رسید. در این ساعت ما ناچار بودیم انشای خود را در کلاس بنویسیم و به معلم ارائه دهیم و البته چند نفری هم سرکلاس متن خود را می‌خواندند.

موضوع انشا، شغل آینده بود و اینکه چرا می‌خواهیم این شغل را انتخاب کنیم. فکر کردم بهتر است به چیزی مثل کتاب‌داری اشاره کنم. چون یکی از کارهایی است که به جثه‌ی بزرگ احتیاجی ندارد و هر وقت لازم باشد می‌توانم برای دست‌یابی به کتاب‌های بالای قفسه‌ها

است، اما کم‌کم فهمیدم که فکر بزرگ داشتن چه معنایی دارد و چه‌طور می‌توانم کوچک بودنم را با استفاده از توانایی‌های دیگرم برای دیگران ناچیز کنم.

دوره‌ی تحصیل از جمله دورانی است که هر فرد به شناخت تازه‌ای از خود دست پیدا می‌کند. پاسخ «من کیستم؟» به مؤلفه‌های گوناگونی وابسته است که از جمله‌ی آن‌ها معلم، پدر، مادر، سایر اعضای خانواده و دوستان هستند. دوران تحصیل زمینه‌ای را فراهم می‌کند که افراد بتوانند در تعامل با اطرافیان خود و در رفتارها و واکنش‌های آنان بیشتر در مورد خود بدانند. هرچند همیشه قضاوت‌ها و رفتار دیگران دربرگیرنده‌ی درست‌ترین برداشت از رفتار هر فرد نیست و بر این اساس، ممکن است شناخت نه‌چندان درستی

از نردبان‌های مخصوص استفاده کنم و چندان مجبور نیستم در ارتباط با دیگران باشم. آن‌روز دفتر انشای من جزو دفترهایی بود که خانم معلم همراه خود برد تا خارج از کلاس آن‌ها را بخواند. اما برگشت دفترم و جملاتی که در آن نوشته شده بود، مسیر تازه‌ای از زندگی را پیش روی من باز کرد.

معلم در انتهای انشای من نوشته بود: «افراد بزرگ به بدن بزرگ احتیاج ندارند، آن‌ها به افکار بزرگ احتیاج دارند. تو هم می‌توانی فرد مهم و بزرگی باشی. فقط کافی است خوب از فکرت استفاده کنی و توانایی‌هایی را که داری به کار بگیری.»

اول فکر کردم شاید شغل کتاب‌داری چندان جالب توجه نیست و معلم از آن خوشش نیامده

در فرد ایجاد کند، اما به هر حال قضاوت آنان تأثیرات خود را خواهد داشت.

به همین دلیل توجه به برداشت‌های مثبت دیگران دارای اثربخشی مفیدتری در مقایسه با برداشت‌های منفی آنان است. برای مثال، اگر کودک تصور کند که پدر و مادر او را فردی مهربان می‌دانند، حتی اگر در مواردی به این اندازه هم مهربان نباشد، این برداشت می‌تواند به او کمک کند تا بیشتر به این صفت در وجود خود توجه داشته باشد. این در حالی است که اگر معلم به نوعی نشان دهد که فکر می‌کند دانش‌آموزش بی‌نظم است، این تصور توجه دانش‌آموز را به بی‌نظمی خود جلب می‌کند و موجب می‌شود که حتی اگر او واقعاً بی‌نظم نباشد، همیشه تصویری منفی از خود داشته باشد. بدیهی است که برای ابراز صفات و ویژگی‌های منفی فرزندان و دانش‌آموزان راه‌ها و تکنیک‌های معینی وجود دارد که می‌تواند منجر به ترک یا تعدیل وی شود که البته از موضوع بحث حاضر خارج است.

بر این اساس، توجه کردن به برداشت‌های مثبت دیگران یکی از شیوه‌های تقویت محسوب می‌شود و به دانش‌آموز کمک می‌کند تا برای شناخت بیشتر خود از راه‌های درست آن اقدام کند. برای این منظور کمک گرفتن از ابزار پژوهش و تکیه بر مهارت‌های پژوهشی می‌تواند کارساز باشد و چهره‌ی جدیدی از ارتباط پژوهش با زندگی نشان دهد. در استفاده از مهارت مشاهده و جمع‌آوری اطلاعات مهم‌ترین و در دسترس‌ترین منابع، افرادی هستند که با ما زندگی می‌کنند.

نمونه‌ی پژوهش دانش‌آموزی: شناخت من

در طول سال تحصیلی فرصت‌های بسیاری به‌وجود می‌آیند که می‌توانند به دانش‌آموز کمک کنند خود را بهتر بشناسد و بیش از آنکه انتظار بکشد تا از طرف دیگران معرفی شود، به‌دنبال آشنا شدن بیشتر با خود باشد. در این میان، آموزگار از جمله عوامل تأثیرگذار است و شاید به جرئت بتوان گفت که در مدرسه و محیط‌های آموزشی هیچ فردی به لحاظ اثرگذاری با او برابری نمی‌کند.

به همین جهت، او می‌تواند با استفاده از موقعیت‌های گوناگون زمینه‌های رشد فردی را به‌خوبی در دانش‌آموز مهیا کند. یکی از این شیوه‌ها، پژوهش درباره‌ی خود است. برای این

کار راه‌های گوناگونی وجود دارد که در یکی از ساده‌ترین آن‌ها، معلم می‌تواند از دانش‌آموزان خود بخواهد فرمی تهیه کنند. (مشابه فرم زیر)

پاسخ‌دهنده	ویژگی خوب من	توضیح و مثال
مادر		
پدر		
دوست		
معلم یا...		

مطابق این فرم، آن‌ها فرصت دارند نزد چهار نفر بروند: پدر، مادر، یک دوست، یکی از اولیای مدرسه.

دانش‌آموزان می‌توانند شخص دیگری را جایگزین یکی از این افراد نمایند. هم‌چنین در سنین پایین‌تر می‌توانند فقط به یک نفر مراجعه کنند تا به این ترتیب کار جمع‌آوری اطلاعات برایشان ساده‌تر شود و از عهده‌ی انجام آن برآیند. دانش‌آموز در مراجعه به فرد تعیین شده از او می‌خواهد که خوب فکر کند و یک صفت خوب او را برشمرد. در این مرحله نیز با توجه به سن دانش‌آموز می‌توان حتی سه صفت اضافه کرد.

سپس از او بخواهد تا توضیح دهد که چگونه متوجه این صفت شده است و با ذکر یک مثال بگوید که چرا فکر می‌کند او دارای این ویژگی است. دانش‌آموز نیز موظف است مثال و توضیح فرد را به‌صورت خلاصه در جدول بنویسد. برای مثال، ویژگی خوب من «مهربانی» ذکر شده و توضیح داده شده است که من اسباب‌بازی‌هایم را در اختیار میهمانانمان قرار می‌دهم.

او با تکمیل این فرم، متوجه چهار دیدگاه در مورد خودش می‌شود. حالاً معلم وارد عمل می‌شود و از دانش‌آموزان می‌خواهد به سؤالات

زیر در یک صفحه پاسخ دهند و گزارش را به کلاس بیاورند:

* در مورد درستی و یا احتمالاً نادرستی اظهارات جمع‌آوری شده در مورد خود قضاوت کند

* بررسی کند که آیا یک صفت توسط دو یا چند نفر تکرار شده است.

* هم‌چنین به ویژگی‌هایی اشاره کند که کسی از آن یاد نکرده است و توضیح دهد چگونه این ویژگی در رفتار او دیده می‌شود.

پس از جمع‌آوری نوشته‌های دانش‌آموزان، کار مطالعه و بررسی توسط معلم آغاز می‌گردد.

این بررسی به منظور شناسایی موارد احتمالی است که دانش‌آموز نتوانسته است در مورد خود قضاوت کند و یا به ویژگی‌های بیشتری برسد. در این شرایط باید زمینه‌های دیگر استفاده از مهارت تفکر را افزایش دهیم و تلاش کنیم دانش‌آموز به تصویر روشنی از خود، توانایی‌ها و ویژگی‌هایش برسد.

گاهی نیز ارائه‌ی گزارش نهایی چند دانش‌آموز که خود داوطلب این کار باشند، در کلاس موجب تقویت هدایت مهارت‌ورزی دانش‌آموزان و البته کسب آگاهی بیشتر درباره‌ی خود می‌شود.

این فعالیت به ظاهر ساده، موجب به‌کارگیری مهارت‌های پژوهشی مانند مشاهده و جمع‌آوری اطلاعات، تفکر، نتیجه‌گیری، مقایسه و نیز ارائه‌ی گزارش می‌شود. علاوه بر این، در ذهن دانش‌آموزان دریچه‌ای معنادار و مؤثر به‌روی مقوله‌ی شناخت، پذیرش و تفکر در رفتار خود گشوده خواهد شد.

این گونه تغییر دادم!

● محمد صالحی کمرودی
سوادکوه، مازندران

تجربه‌ی یک آموزگار در ایجاد تغییرات کوچک اما مهم در کلاس و درس

گفته می‌شود، از دانش‌آموزانی شنیده می‌شود و در نوبت بعد با تکرار فهمیده شده و سپس یاد گرفته می‌شود.

من به حرف، نظر و رفتار دانش‌آموزان اهمیت می‌دهم؛ بنابراین، می‌توانم به راحتی به آن‌ها بگویم: «ما هم مانند شما بعضی چیزها را نمی‌دانیم!»

در این لحظه تبسم کمک روحی و روانی خوبی برای یاد دادن یک مفهوم و یک حرکت اساسی است، به نظرم شجاعت «نه» گفتن هم به گونه‌ای دقیق در دل این وضعیت ویژه نهفته است. گفتم تبسم؟ بله. به دانش‌آموزان با لبخندی بگویم: «ما هم مثل شما بعضی چیزها را نمی‌دانیم و برای به دست آوردن پاسخ بعضی سؤال‌ها، با هم به تحقیق و جست‌وجو خواهیم پرداخت. ببینیم چه کسی زودتر جواب را پیدا می‌کند.» با این کار نه تنها اعتبار معلم از دست نمی‌رود بلکه اعتماد دانش‌آموزان را جلب می‌کند.

ما به افرادی که پشت نقاب «همه چیز را می‌دانم» پنهان می‌شوند، اعتماد نمی‌کنیم؛ آن‌ها روراست و صادق نیستند.

افرادی که با آن‌ها عمیق‌ترین رابطه‌ها را داریم، کسانی هستند که ضعف‌های خود را پنهان نمی‌کنند

علاقه‌ی معلم به تدریس، اشتیاق یادگیری دانش‌آموزان را افزایش می‌دهد.

همیشه فرق یک معلم با معلم دیگر در مدرک و تخصص او نیست بلکه در شوق و ذوق به کلاس و تدریس است. معلمی که با علاقه کار می‌کند و با بچه‌ها خوب حرف می‌زند، با معلمی که بی‌حوصلگی با بچه‌ها کار می‌کند، تفاوت دارد و روشن است که تأثیر هر کدام چه اندازه است. در این جا پای میزان علاقه و اشتیاق در میان است.

علاقه به موضوع و علاقه به تدریس میل و اشتیاق مسری است و آموزگار می‌تواند آن را به دانش‌آموزان منتقل کند.

«در کجا هستید؟» پس من اگر موقعیت علمی و تربیتی هر دانش‌آموز را بدانم، راحت‌تر می‌توانم با او ارتباط برقرار کنم و به راهنمایی او بپردازم.

محیط آموزشی را به‌طور دائم عوض می‌کنم

دست‌نوشته‌ها و نقاشی‌های بچه‌ها یا گل‌هایی که در گلدان‌ها و باغچه‌های خود کاشته‌اند بهترین لوازم زیباسازی و تغییر محیط آموزش است. آن‌ها با نصب آثار خود بر دیوار با گذاشتن گلدان‌هاشان در کلاس به آرامش و امنیت روانی و اطمینان خاطر می‌رسند و لحظه‌ای نمی‌خواهند از آن محیط دور شوند. من این کارها را کرده‌ام. حال لبخند بچه‌ها را می‌بینم که چون گل‌ها، همیشه شکوفاست.

تکرار

در هر کدام از محیط‌های یادگیری که پیش از این ذکر آن‌ها رفت، با توجه به موقعیت و زمان، مطالب را بازگویی و یادآوری می‌کنم. مطلبی که

شاید بسیاری از ما فکر می‌کنیم ایجاد دگرگونی در کلاس کاری دشوار است و حتماً باید به بخش‌نامه‌ها و مقالات رجوع کرد. اما من تصور می‌کنم با کمی دقت در شرایط کلاس، تجربه‌های به‌دست آمده از سال‌ها معلمی و انجام دادن فعالیت‌های ساده در تسخیر دل فراگیرندگان موجب تحول مورد نظر در آنان خواهیم بود. با برقراری ارتباط صحیح، حتی با تغییر در محیط درس از جمله آوردن چند شاخه گل، نصب نقاشی‌های دانش‌آموزان در کلاس و جابه‌جا کردن صندلی‌ها می‌توان در دانش‌آموزان تغییر نگرش ایجاد کرد. بنابراین، من سعی می‌کنم از شیوه‌های گوناگون معلمی، حتی سکوت، استفاده کنم

تلاش می‌کنم به دانش‌آموزان فرصت تفکر بدهم و اگر اشتباهی کردند، زمان داشته باشند که آن را جبران کنند. به این شکل تمرین اندیشیدن و مهارت فکر کردن، تقویت قدرت تشخیص، شوق به یادگیری و شادابی در آن‌ها موج خواهد زد.

کلاس و چهاردیواری

به دانش‌آموزان خود می‌گویم: «کلاس یادگیری فقط چهاردیواری اتاقی در مدرسه نیست که در زمانی خاص نقشی خاص را در آن اجرا کنیم. از هر جا مانند خانه، کوچه، مسجد، طبیعت، مسافرت و هر زمان می‌شود برای انجام دادن فرایند یادگیری - یاددهی بهره برد.» آن‌ها درمی‌یابند که هر چیز و هر فرد مانند رادیو، تلویزیون، روزنامه، مجله و پدر، مادر، دوستان و جامعه در حال آموزش مدام هستند.

بدانیم از کجا شروع کنیم!

اگر شخصی نشانی خانه‌ی ما را نداند، آیا می‌تواند مدعی شود که با ما تماس گرفته و موفق نشده است؟ اولین اقدام این است که پرسیم:

درفروشگاه مواد غذایی

• مترجم: نسرین امامی زاده
نویسنده: اماندا مورن

لحظات خرید روزمره، روشی سرگرم کننده برای تمرین ریاضی

راه‌های آسانی برای آموزش ریاضی به بچه‌ها در فروشگاه‌های مواد غذایی وجود دارد.

اشاره

تاکنون دو بخش از سلسله مطالب ریاضی در خانواده را خوانده‌اید. این مطالب می‌تواند به آموزگاران کمک کند در جلساتی که با اولیای دانش‌آموزان خود دارند، آن‌ها را در یاری رساندن به کودکان خود در زمینه‌ی آموزش ریاضیات کمک کنند. بخش سوم را در ادامه می‌آوریم.

خرید، روشی برای آموزش ریاضی به بچه‌ها

بسیاری از والدین نگران یادگیری ریاضی کودکانشان هستند. ریاضی جزو مهارت‌هایی است که از آن‌ها در زندگی روزمره استفاده می‌شود؛ به‌خصوص در فروشگاه‌های مواد غذایی. پس می‌توان خرید را فرصتی برای تمرین ریاضی کودک تبدیل کرد. مهارت‌هایی وجود دارد که می‌توان از آن‌ها قبل و در حین مراجعه به فروشگاه استفاده کرد. در مورد بودجه‌ی تقریبی با فرزندتان مشورت کنید و از او بخواهید شما را در فهرست کردن مواد مورد نیاز برای خرید کمک کند.

تخمین

• از فرزندتان بخواهید که هزینه‌های تخمینی هر گزینه را در فهرست مواد غذایی بنویسد
• مقیاس‌های اندازه‌گیری را به فرزندتان توضیح دهید؛ مثلاً، بگویید که هر کیلوگرم ۱۰۰۰ گرم است. به او بگویید که چند گرم میوه می‌خواهید بخرد و بخواهید وزن میوه را به کیلو تبدیل کند و بخواهید مقدار لازم را تا رسیدن به وزن دلخواه خرید تخمین بزند.

• دو نوع متفاوت از سبزیجات با وزن تقریباً یکسان (مثلاً سیب‌زمینی و پیاز) انتخاب کنید و از کودک بخواهید با هر دست یکی از آن‌ها را بردارد و برآورد کند که کدام سنگین‌تر است. سپس با استفاده از ترازو برآورد او را بسنجید.
• قبل از اینکه وسایل را به پیشخوان ببرید، بگذارید کودک وسایل داخل سبد خرید را بررسی کند. از او بخواهید برآورد کند، چند

کیسه لازم است تا همه‌ی وسایل جا شود. هم‌چنین هزینه‌ی کل را برآورد کند.

جمع / تفریق

• از کودک‌تان بخواهید از روی لیست خرید هزینه‌ی کل را محاسبه کند. بخواهید قیمت کل را جمع و از بودجه‌ی موجود کم کند. اگر برآورد او کمتر از موجودی باشد، بپرسید چه

تصویرگر: میثم موسوی

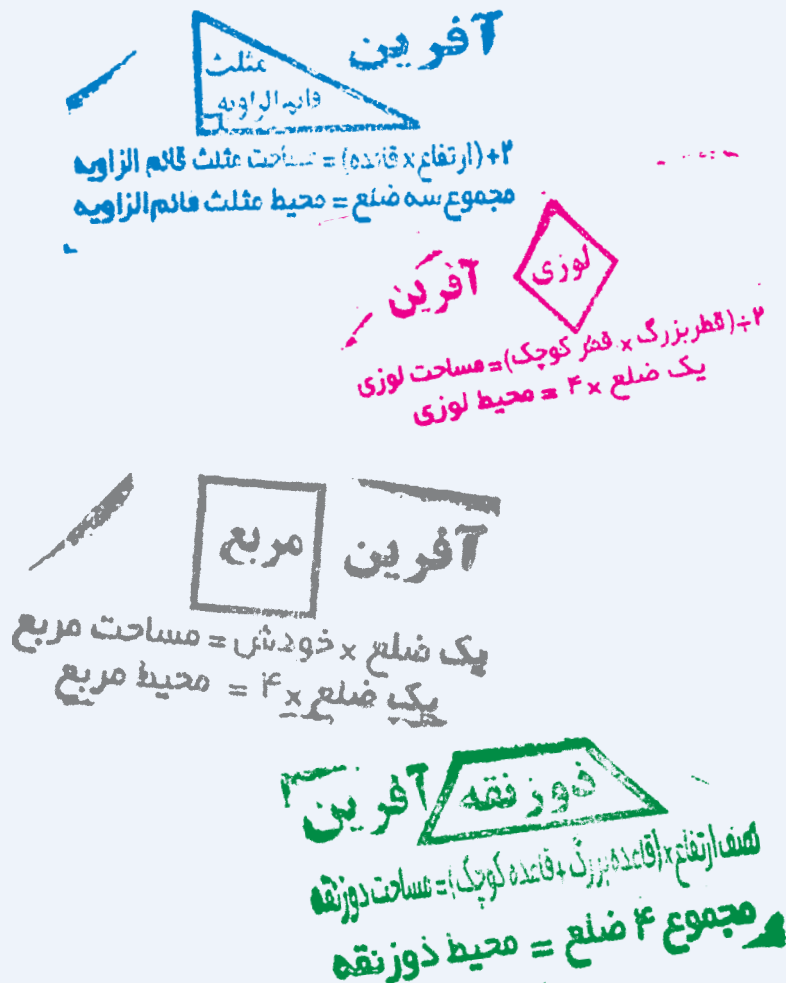

مهر آموزشی محیط و مساحت

● منصوره ابوالفتحی

آموزگار پایه‌ی چهارم، منطقه‌ی اشترینان

پس از ۱۴ سال تدریس در پایه‌ی چهارم ابتدایی باید برخی نقاط ضعف دانش‌آموزانم را در درس ریاضی پیدا می‌کردم. مهم‌ترین مشکل در آموزش قواعد مساحت و محیط بود. باید روشی را ابداع می‌کردم که دانش‌آموزان هنگامی که به بخش قواعد این دو مفهوم می‌رسیدند، به راحتی آن را بیان کنند. بنابراین، به جای مَهرهای تکراری آفرین و صدآفرین، اشکال هندسی و قواعد مساحت و محیطشان را به همراه عبارات تشویقی ساختم و چنانچه بچه‌ها در این مبحث پیشرفت می‌کردند، در انتهای صفحه‌ی تدریس شده نقش این مهرها را حک می‌کردم. با توجه به این که درصد بالایی از یادگیری از طریق بینایی است، با این تصویرسازی دانش‌آموزان قواعد را بسیار آسان و سریع یاد می‌گرفتند و هم‌چنین برای چاپ مَهر در پایین صفحه‌ی دفترشان تلاش چشم‌گیری می‌کردند.

مقدار پول باقی می‌ماند.

● مسئله‌ای طرح کنید که هزینه‌ی پرداختی را در مقابل هزینه‌ی پیش‌بینی شده بررسی کند. برای مثال: هزینه‌ی خرید مواد غذایی ما ۱۰,۰۰۰ تومان شد اما من فکر می‌کردم ۱۷,۰۰۰ تومان می‌شود. هزینه‌ی نهایی چقدر کمتر از مقدار مورد انتظار شد؟

مقایسه

● به کودک بیاموزید اجناس و قیمت‌ها را با هم مقایسه و بهترین خرید را داشته باشد. این تجربه‌ای برای او خواهد بود تا با توجه به هزینه‌ی موجود، در مورد خرید محصولات بهترین تصمیم را بگیرد.

● قیمت نهایی مواد غذایی خریداری شده را با بهای تخمینی فرزندتان مقایسه کنید.

● اقلام با کیفیت را در مقابل بهای هر واحد مقایسه کنید و توضیح دهید که چرا، مثلاً، کیفیت مزه و خاصیت در ارزشمندی محصول تفاوت ایجاد می‌کند.

ضرب

● به فرزندتان نشان دهید میوه‌ها و سبزیجات به ازای وزن یا عدد قیمت‌گذاری می‌شوند. قطعه‌ای کاغذ فراهم کنید و از او بخواهید هزینه‌ی خرید سه عدد سیب یا ۴۰۰ گرم انگور را محاسبه کند.

پول: با کودکان درباره‌ی پول صحبت کنید و برای او در مورد انواع صورت‌حساب‌ها و اهمیت پرداخت به‌موقع آن‌ها توضیح دهید. این‌ها علاوه بر تقویت مهارت‌های ریاضی سواد مالی کودکان را بالا می‌برد و باعث می‌شود که در مورد تأمین معاش خانواده مسئولیت‌پذیرتر و صاحب قابلیت‌های بیشتری باشند.

منبع: http://childrenting.about.com/od/schoollearning/a/summerlearning_math_grocerystore.htm

مانیزمی توانیم!

معرفی فعالیت‌های پرورشی در مدرسه‌ی استثنایی شهدای ملارد از زبان مربی پرورشی

● منیره حبیب‌پور

اشاره

در حالی که در آموزشگاه استثنایی شهدای ملارد، از شهرستان‌های استان تهران، از قسمت‌های مختلف بازدید می‌کردیم و با مربیان یا مسئولان و سرپرستان توان‌بخشی، مدیریت، انجمن اولیا و مربیان جلسه و گفت‌وگو داشتیم، توجه ما به فعالیت‌های پرورشی این دبستان نیز جلب شد. در ابتدا اینکه یک مربی پرورشی حاضر باشد با دانش‌آموزانی که بسیاری از آن‌ها انواع مشکلات جسمی یا ذهنی را دارند، فعالیت‌های هنری و پرورشی انجام دهد برای بیننده‌ی بیرونی قابل تصور نبود. اما از نزدیک دیدن، این باور را به ما بخشید که این بچه‌ها هم می‌توانند. به تالاری وارد شدیم که چند نفر از این دانش‌آموزان با هدایت و کمک مربی در حال تمرین سرود و اجرای دکلمه بودند. مربی گفت: «این‌ها کسانی هستند که در استان مقام اول را آورده‌اند و آماده‌ی مسابقه‌ی کشوری هستند». در ادامه به گفت‌وگوی کوتاهی که با علی اصغر تقی‌پور، مربی پرورشی این آموزشگاه، انجام داده‌ایم توجه فرمایید.

● بیشترشان دوست دارند در فعالیت‌های

هنری و خواندن سرود شرکت کنند. این به همت و روحیات آن‌ها و خانواده‌هایشان بستگی دارد. ما دکلمه‌های چهارنفره با حضور دانش‌آموزان نابینا، کم‌توان جسمی حرکتی و ناشنوا تهیه کرده‌ایم.

● آیا تا به حال در کار با این بچه‌ها

احساس خستگی یا ناامیدی کرده‌اید؟

● من این بچه‌ها را دوست دارم. آن‌ها احساسات پاکی دارند. ابتدا اعتمادی به پیشرفت آن‌ها نداشتم اما خوش‌بختانه با همت خودشان کار را شروع کردم. ما از شنبه تا چهارشنبه فعالیت داریم و من در قسمتی از کار به امور توان‌بخشی هم رسیدگی می‌کنم. حتی دارم استعدادهای را شناسایی می‌کنم. از کسانی که اختلال گفتاری دارند و نمی‌توانند در سرود شرکت کنند، در پانتومیم استفاده می‌کنم.

● لفظ معلولیت آغاز کنم.»

و در بخش پایانی می‌گفت:

«شناسان تو مرا

کمکم کن که ز جا برخیزم...»

در این زمان، طبق برنامه من می‌بایست از

میان جمعیت برخیزم و بگویم:

«باید این راه به پایان آورد

سرخوش و شاد و غزل‌خوان و قوی...»

جسم اگر معلول است، حکمتی معقول است

روح اگر نقص گرفت، معلول است...»

این اجرا چنان در حضار اثر گذاشت که همه

را به تحسین واداشت. سال گذشته بچه‌های ما

در مسابقات سرود در مرحله‌ی کشوری دوم و در

استان اول شدند.

● آیا از وجود همه‌ی بچه‌ها استفاده

می‌کنید؟

● تحصیلات شما در چه مقطعی

است؟

● ابتدا در مقطع کاردانی آموزش کودکان

استثنایی و سپس در کارشناسی امور تربیتی از

دانشگاه تربیت دبیر تهران تحصیل کرده‌ام.

● چند سال سابقه‌ی تدریس دارید؟

● ۱۶ سال سابقه‌ی کار دارم و البته از سه

سال پیش فعالیت‌های پرورشی هم انجام می‌دهم.

● فعالیت‌های پرورشی شامل چه

کارهایی است؟

● معاون پرورشی این آموزشگاه برای

برگزاری مسابقات علمی، فرهنگی و ورزشی یا

برپایی اردوهای مختلف تلاش می‌کند. حتی ما

سعی می‌کنیم این فعالیت‌ها به همراه دانش‌آموزان

عادی یا در رقابت با آن‌ها باشد.

از جمله فعالیت‌های ما تمرین سرود و دکلمه

است. حتی در سال ۱۳۹۱ روز جهانی معلولان،

که ۱۲ آذر هر سال برگزار می‌شود، از نمایندگان

و مسئولان ادارات گوناگون دعوت کردیم که از

فعالیت‌های فرهنگی و پرورشی ما در مجتمع

نابینایان شهید محبی تهران دیدن کنند. در آن

مراسم، دکلمه‌های دو نفره با حضور دانش‌آموزی

چند معلولیتی داشتیم که چنین شروع می‌شد:

«کودکی معلولم

من ز خود می‌پرسم

راه من چیست، کیم؟

من گم کرده‌ام وجود

از کجای زندگی آغاز کنم؟

گویا می‌بایست، باور هستی خود را، از بن

عکس: رضا بهرامی

اتوبان دوطرفه

تقویت رابطه‌ی خانه و مدرسه با استفاده از ابزارهای نو

● محمد نیکویی

آموزگار، روستای معصوم‌آباد، چمستان، مازندران

اشاره

در این مقاله به مطالبی که به عمیق‌تر و به‌روز‌تر شدن رابطه‌ی خانواده و مدرسه منجر می‌شود، می‌پردازیم. مزایا و معایب وسیله‌ی ارتباطی (دفترچه‌ی رابط) را مرور می‌کنیم و در پایان بحث به موازات پیشرفت فناوری و تولید ابزارهای جدید، استفاده‌ی معلم از رسانه‌های ملموس و سهل‌الوصول و فراگیر را که هزینه‌ای مناسب دارد (سامانه‌ی ارسال پیامک و...) مورد بررسی قرار می‌دهیم. بدین وسیله همگام با تحول بنیادین، تغییراتی را در ارتباط معلم و والدین ایجاد می‌کنیم و این ابزارها را برای تعالی و پیشرفت و یادگیری بهتر دانش‌آموزان امروز که در واقع شهروندان مطلوب آینده‌اند، به خدمت می‌گیریم.

نشان دادن نمراتشان از سایرین می‌شود.

۲. در برخی از مناطق که والدین سطح سواد پایین‌تری دارند، خود دانش‌آموز برای جلوگیری از اطلاع والدینش از اوضاع نامناسب درسی و همچنین جلوگیری از مؤاخذه‌ی معلم اقدام به امضای این دفاتر می‌کند تا از این طریق برای خود وجهه‌ای کسب کند. لذا در اینجا هیچ ارتباطی بین خانه و مدرسه برقرار نمی‌شود.

۳. جنس این دفاتر هم موردی است که باید به آن توجه شود؛ به این صورت که چون دائماً میان خانه و مدرسه در رفت‌وآمد است، احتمال پاره، کثیف و مفقود شدن آن وجود دارد.

۴. برخی از فعالیت‌ها و اقدامات دانش‌آموزان لازم است بدون فوت وقت به اطلاع ولی دانش‌آموز برسد تا تصمیم لازم جهت تشویق و آگاهی‌بخشی اتخاذ شود که دفترچه‌ی رابط این قابلیت را ندارد.

پیشرفت‌های روزافزون فناوری و تولید ابزارهای جدید ارتباطی و از همه مهم‌تر در دسترس بودن آن‌ها برای همه از بسیاری از موانع و معضلات ارتباط بین خانه و مدرسه کاسته و آن را به امری سهل‌الوصول تبدیل کرده است. در زیر دو نمونه از ابزارهای ارتباطی را که تحولی شگرف در ارتباط بین خانه و مدرسه به‌وجود آورده است، بررسی می‌کنیم.

پیامک

شاید به جرئت بتوان گفت راحت‌ترین رسانه‌ای که می‌تواند بین خانه و مدرسه ارتباطی مؤثر برقرار کند، پیامک است. استفاده از این رسانه به

اگر تربیت در خانه و مدرسه را هماهنگ کنیم، می‌توانیم بر جامعه اثر بگذاریم و آن را به سوی سلامتی و آرامش سوق دهیم. خانه و مدرسه دو نهاد تربیتی مهم هستند که در صدر عوامل تأثیرگذار بر روند رشد، تکامل و منش نوباوگان جامعه قرار دارند. نگاه عملی در تقویت راهکارهای مدرسه و خانواده و برخی هدف‌های موجود در این طرح استفاده از همه‌ی امکانات جدید است تا معلمان و اولیا نیز وظایف خود را به‌درستی تقسیم کنند؛ چون یادگیری مختص مدرسه نیست و در خانه نیز صورت می‌گیرد.

در بسیاری از مدارس همکاران محترم برای تقویت رابطه با اولیای گرامی و آگاهی آنان از اوضاع آموزشی و پرورشی فرزندانشان مبادرت به تهیه‌ی دفترچه‌ی رابط می‌کنند؛ به این صورت که هر صفحه‌ی این دفترچه به یک درس یا فعالیت مربوط است و دانش‌آموزان معمولاً در پایان هفته آن را در اختیار والدین قرار می‌دهند و در آغاز هفته‌ی جدید بعد از امضای ولی آن را به مدرسه برمی‌گردانند. مسلماً این تلاش و کوشش خستگی‌ناپذیر همکاران محترم جای بسی تشکر و قدردانی دارد اما در پس این تلاش، ممکن است معضلاتی نیز پدیدار شوند که اهم آن‌ها عبارت‌اند از:

۱. آموزش‌های ما چند سالی است از حالت کمی به کیفی و توصیفی در حال گذار می‌باشد و یکی از اهداف آن از بین بردن رقابت کاذب و اضطراب بین دانش‌آموزان و مقایسه‌ی هر دانش‌آموز با شرایط خودش است. لذا دفاتر رابط با وجود تمام محاسنی که دارند، با این هدف مهم تعلیم‌تربیتی در تضادند؛ چون ناخودآگاه توجه هر دانش‌آموزی را به دفتر هم‌کلاسی‌هایش جلب می‌کند و گاهی باعث ترویج دروغ‌گویی در میان شاگردان برای بالاتر

نوشتن انشا

● مینا پالیزدار

آموزگار دبستان شاهد حضرت مریم، منطقه‌ی یک تهران

اشاره

نیاز ما به نوشتن انکارناپذیر است. از دورترین ایام همواره بشر کوشیده است از نوشتن برای ثبت خاطرات و تجربیات، برقراری ارتباط با دیگران و در هنری‌ترین شکل آن، تلاش برای آفرینش یک اثر ادبی بهره جوید. ما می‌نویسیم تا بر فواصل زمانی و جغرافیایی غلبه کنیم. نوشتن راهی است برای بیان افکار، احساسات و باورهایمان و برقراری ارتباط با دیگران. می‌نویسیم تا بر ابعاد مشکلاتمان واقف شویم و بر حل آن‌ها قادر باشیم. می‌نویسیم تا ارزش‌ها و اعتقاداتمان را بسط دهیم و ایده‌های جدیدمان را بیرورنهیم و در تحویل آن به اجتماع نقش داشته باشیم. از طریق نوشتن است که می‌آموزیم، آموزش می‌دهیم، به مطالبات کاری و اجتماعی خود دست می‌یابیم.

در نهایت، می‌نویسیم تا خلق کنیم، جاودانه شویم و به آرامش و رضایت خاطر دست یابیم. امروزه با گسترش فناوری‌های ارتباطی و رسانه‌های جمعی (رایانه و اینترنت) نوشتن و جایگاه و ضرورت آن پررنگ‌تر شده است و هنوز به‌عنوان اصلی‌ترین روش برقراری ارتباط به کار می‌رود.

درس انشا

در نظام آموزشی اغلب کشورها درس انشا ساعتی مستقل را به خود اختصاص داده است.

موفقیت دانش‌آموزان علاوه بر میزان دانش و آموخته‌ها، وابسته به میزان توانایی آنان در نوشتن است. کسانی نمره‌ی بهتری دریافت می‌کنند که در نوشتن افکار و آموخته‌هایشان موفق‌تر هستند.

تمامی مراحل تحصیل به درک و استفاده از زبان وابسته است. به کمک خوب نوشتن می‌توان پیشرفت کرد و از همه مهم‌تر، دیگران شخصیت فرد را از روی نوشته‌هایش می‌شناسند.

تخصصی خاص نیاز ندارد و این امکان مهیا می‌شود که خانه و مدرسه در تعاملی زنده و پویا قرار گیرند و تصمیمات لازم و به موقعی را برای رشد و تعالی دانش‌آموز اتخاذ کنند. هم‌زمان با طرح تحول بنیادین و تولیدات فراوان، این ایده به ذهنم می‌رسید که ارتباط با والدین دانش‌آموزانم از جمله دعوت آن‌ها به شرکت در آموزش خانواده، اطلاع‌رسانی در مورد زمان آزمون‌ها، اعلام نتایج، مناسبت‌ها و... را از طریق پیامک انجام دهم. لذا با گذشت و گذاری در دنیای پهنای اینترنت با نمایندگان فروش این خدمات برخورد کردم اما نکته‌ی مهم این بود که برای راه‌اندازی این سیستم در کلاس می‌بایست هزینه‌ی نسبتاً زیادی بپردازم. درست است که بسیاری از مدارس هم‌اکنون از این امکان بهره می‌برند اما استفاده از آن از جانب یک معلم برای والدین دانش‌آموزان مقرون به‌صرفه نیست. به هر حال، از آنجا که از قدیم گفته‌اند: «جوینده یابنده است»، سرانجام توانستم با صرف هزینه‌ای در حد شارژ یک تلفن اعتباری این سامانه‌ی ارسال را دریافت کنم و والدین را به صورت برخط (آنلاین) و بنا به ضرورت از جزئیات فعالیت‌های آموزشی و پرورشی فرزندانمان آگاه کنم.

وب‌نوشت‌ها و وبگاه‌ها:

بستر دیگری که می‌تواند باتوجه به تغییرات بنیادین آموزش و پرورش مورد توجه قرار گیرد، وب‌نوشت‌ها و وبگاه‌ها هستند. باتوجه به گسترش روزافزون ارتباطات این مجرای ارتباطی هم می‌تواند بسیار کارآمد و مفید باشد. از آنجا که حتی در بسیاری از مناطق صعب‌العبور اینترنت رایج است و حتی با یک دستگاه گوشی تلفن هم می‌توان وارد دنیای مجازی شد، هر معلمی می‌تواند با صرف کمی وقت و ابتکار وب‌نوشتی تهیه و در آن صفحاتی را برای دانش‌آموزانش تعریف کند و برای هر صفحه رمزی قرار دهد تا والدین بتوانند در هر موقع از شبانه‌روز به راحتی از آخرین تغییرات آموزشی و پرورشی فرزندان در محیط مدرسه آگاهی یابند. در پایان، ذکر این نکته لازم است که هدف کلیه‌ی فعالیت‌های آموزشی و پرورشی این است که یادگیری صورت گیرد و تمامی این ابزارها در اختیار ما هستند تا بتوانیم گام به گام و حتی جلوتر از فرزندانمان در عصر انفجار اطلاعات قدم برداریم و از انحرافات و استفاده‌ی نادرست از این فناوری بکاهیم که از قدیم گفته‌اند: «پیش‌گیری بهتر از درمان است».

انشا به معنی ایجاد کردن، پرورش دادن، ابداع و خلق کردن است

فن نگارش سه شاخه را دربرمی گیرد که عبارت اند از:

۱. نگارش ادبی یا خلاق شامل شعر، داستان، قطعه‌های ادبی و...
 ۲. نگارش اخباری: اطلاعات در قالب نامه، گزارش، متن.
 ۳. نگارش استدلالی: سعی می‌کند مخاطب را به انجام دادن کاری یا باور اعتقادی متقاعد نماید. (مقاله، تحقیق)
- نوشتن امری صرفاً ذوقی نیست بلکه یک فن و مهارت است؛ مهارتی که مانند سایر علوم و فنون می‌توان آن را تدریس کرد. درس انشا در کنار پرورش خلاقیت دانش‌آموزان باید نوشتن را به‌عنوان ابزار کاربردی در روند یادگیری و تفکر به دانش‌آموزان بیاموزد. دانش‌آموزان ما باید قادر باشند مهارت‌هایی مانند روش تحقیق، نقد و تحلیل، فرضیه‌سازی، یادداشت‌برداری، خلاصه‌نویسی، تعبیر و تفسیر و نقشه‌ی ذهنی را در کلاس انشا بیاموزند. به این ترتیب، درس انشا پایه‌ای برای یادگیری و پیشرفت در سایر دروس خواهد بود. معلمان می‌توانند به‌راحتی نقشه‌ی ذهنی را آموزش دهند و دانش‌آموزان را به استفاده از آن تشویق کنند. نوشتن برقراری ارتباط و انتقال اطلاعات و عقاید است. نوشتن ابزاری برای به‌خاطر سپردن و مشاهده‌ی دقیق است، ابزاری است برای فکر کردن.
- انشا مرحله‌ی نگارش فعال (خلاق) است که خود هدف غایی آموزش مهارت نوشتن می‌باشد. رونویسی، کلمه‌سازی، جمله‌سازی و املا در واقع مقدماتی هستند که دانش‌آموزان را آماده‌ی نگارش خلاق می‌کنند و در برنامه‌ی آموزش دبستانی امکان نوشتن فعال و از جمله نوشتن توصیفی، واقعه‌نگاری و خاطره‌نویسی را فراهم می‌آورند.

نقشه‌ی ذهنی

یکی از موفق‌ترین تکنیک‌ها برای غنی و پربار کردن نوشتن، نقشه‌ی ذهنی است. این روش می‌تواند هر جنبه‌ای از انشانویسی را تغییر دهد و دانش‌آموزان ناموفق در امر انشانویسی می‌توانند از این روش جدید بهره‌مند شوند.

در این تکنیک یک تکلیف را به تکالیف کوچک‌تر، قابل کنترل‌تر و سلسله‌ای از مراحل تقسیم می‌کند.

نقشه‌ی ذهنی ارائه‌ی عمل یادگیری از طریق چند حسی است و در آن شخص با استفاده از چندین نقطه‌ی مغز، مطالب را طی مراحل زیر به هم ربط می‌دهد و پردازش می‌کند.

مرحله‌ی ۱. تجزیه و تحلیل عنوان انشا؛ موضوع را در وسط می‌نویسیم و دایره‌ای دور آن رسم می‌کنیم.

مرحله‌ی ۲. بارش مغزی؛ در دایره خطوطی می‌کشیم و روی هر کدام ایده‌ها را می‌نویسیم. عنوان باید خیلی کوتاه باشد و در این مرحله ذهن آزادانه فعالیت کند.

مرحله‌ی ۳. انتخاب یا رد کردن؛ با ماژیک موضوعات مرتبط را شماره‌گذاری می‌کنیم.

مرحله‌ی ۴. ساختاربندی؛ عنوان مقاله را در وسط قرار می‌دهیم و تصمیم می‌گیریم چه می‌خواهیم بکنیم. ۱. مشخص کنید سؤال چه عنوان‌هایی را دربرمی‌گیرد. برای هر عنوان شاخه‌ای رسم کنید. ۲. برای هر عنوان شواهد و دلایل موافق و مخالف مطرح کنید. ۳. کادری در بالای صفحه به‌عنوان مقدمه و در پایین به‌عنوان نتیجه قرار دهید. در این چارچوب الگوی انشا به‌راحتی قابل دیدن است.

مرحله‌ی ۵. با این نقشه‌ی ذهنی به‌راحتی می‌توان شروع به نوشتن کرد.

مرحله‌ی ۶. بررسی و کنترل نوشته؛ مطلب را با صدای بلند بخوانید و ناهماهنگی و عدم تناسب میان جمله‌ها و علامت‌گذاری‌ها را کنترل کنید.

فواید نقشه‌ی ذهنی:

۱. فرد را وادار به تفکر می‌کند و انشانویسی آسان می‌شود.
۲. عنوان انشا در وسط قرار دارد و شما گیج و سردرگم نمی‌شوید.
۳. برای تنظیم بندها مناسب است.
۴. شما را از تکرار افکار تان باز می‌دارد.
۵. تصور و تجسم کردن کل انشا را آسان‌تر می‌کند.
۶. باعث می‌شود کلیدواژه‌های مناسبی را انتخاب کنید.
۷. میان مطالب ارتباط برقرار کنید.
۸. باعث می‌شود به بررسی و جست‌وجو در افکار تان علاقه‌مند شوید.

نقشه‌ی ذهنی کمک می‌کند موضوع انشا و با هر درسی را فراموش نکنیم و از موضوع دور نشویم. همچنین، در موقع نوشتن موضوع را دسته‌بندی کنیم و دچار سردرگمی نشویم.

از تکرار کلمات و جمله‌ها جلوگیری و واژه‌های مناسب در ذهن انتخاب می‌شود. دانش‌آموزی که از نقشه‌ی ذهنی استفاده کرده است، از انشای خود لذت می‌برد و از این پیشرفت خوشحال است. همین امر سبب ایجاد انگیزه برای نوشتن هر موضوعی می‌شود.

اجرای نقشه‌ی ذهنی نه تنها در انشانویسی بلکه در مطالعه‌ی کلیه‌ی دروس تأثیر مثبت دارد؛ زیرا دانش‌آموز با دسته‌بندی مناسب می‌تواند مطالب را بهتر به ذهن بسپارد و تفاوت‌ها و شباهت‌ها را درک و مباحث را با هم مقایسه کند. نظمی که در این روش وجود دارد، او را از پراکندگی فکری دور می‌دارد و یادگیری منظم و دسته‌بندی شده را به وی آموزش می‌دهد.

معاون مدرسه کجاست؟

● جواد ماهر

معاون پرورشی مجتمع آموزشی شهید کاوه، زاوه تربت حیدریه

اشاره

در اصول ناظر بر برنامه‌های درسی و تربیتی در برنامه‌های درسی ملی آمده است که برنامه‌های درسی و تربیتی باید به نقش معلم در هدایت تربیتی برای تقدم تزکیه بر تعلیم، غنی‌سازی محیط یادگیری و ترغیب دانش‌آموزان به یادگیری مستمر توجه کند. در این میان به محیط یادگیری و مدیر مدرسه نیز اشاره شده است. این برنامه‌ی ملی مدیر را نیز معلمی مؤمن، مشارکت‌پذیر و راهبر تربیتی در نظر گرفته است که با برقراری روابط صحیح، تحت شرایطی اختیارات متناسب برای پاسخ‌گویی و مسئولیت‌پذیری در کلیه امور مدرسه را دارد. سؤالی که پیش می‌آید این است که معاون مدرسه در این سند و در روند تحول بنیادین چه جایگاهی دارد؟ البته بی‌آنکه اصراری بر آوردن این کلمه در اسناد داشته باشیم، می‌توانیم به این نکته پی ببریم که معاون نیز با گذراندن شرایط خاصی هم‌چون مدیر و معلم به محیط یادگیری وارد شده است و همه‌ی شرایط در نظر گرفته شده بر او نیز ساری و جاری است. جواد ماهر، از معاونان پرورشی روستایی شهید کاوه از شهرستان زاوه تربت حیدریه این موضوع را به صورت پرسش مطرح کرده است: «جایگاه معاونان و مربیان پرورشی در سند تحول بنیادین چیست؟» در قسمت اول این اشاره در مورد ارتباط کاری معلم، مدیر و محیط یادگیری (مدرسه) توضیحاتی داده شده است. ما نیز پاسخ‌های اساسی‌تر را به عهده‌ی مسئولان ذی‌ربط خواهیم گذاشت. ماهر می‌گوید: «چندی پیش یکی از همکارانم به مرخصی رفت و کلاس بی معلم ماند و...» مجله‌ی رشد آموزش ابتدایی به دقت و نگرش این معاون جذب شده است و می‌خواهد بقیه‌ی مطلب را به نقل از او در ادامه بیاورد. این معاون می‌گوید: «تا آمدن معلم بعدی، من این کلاس را چرخاندم. یک ماه لباس آموزگاری را پوشیدم و به جدیت آموزگار پایه‌ی دوم شدم.» آن چه مهم است درک و دریافت این معاون است که هرچند یک ماه تدریس کرده اما به زودی به برداشته‌هایی درباره‌ی کتاب‌ها و درس‌ها رسیده است که در نوع خود قابل توجه است.

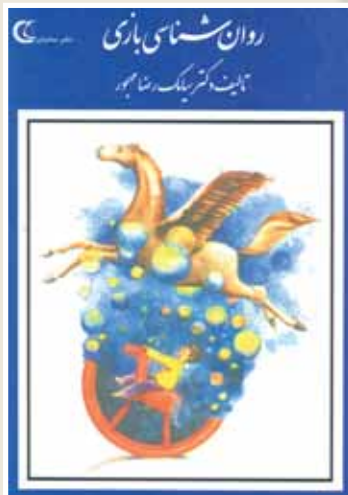
فارسی دوم

من که معاون بودم، یک ماه در پایه‌ی دوم تدریس کردم. در کتاب دوم دبستان، درس پنزدهم سؤال کرده است: «اگر زبان پرنده‌ها را بلد بودی، به آن‌ها چه می‌گفتی؟ در یک خط بنویس.» یکی از دانش‌آموزانم گفت: «من می‌گفتم سلام. چه طوری! کیف می‌کنی که داری پرواز می‌کنی؟»

من نوشته‌اش را با صدای بلند برای کلاس خواندم و زیرش نوشتم: «صد آفرین!» ولی این همه ماجرا نیست. من کتاب‌های دوم را بررسی کردم. با توجه به مفاد برنامه‌ی درسی ملی و سند تحول بنیادین تغییرات بسیاری کرده است. به نظرم خیلی خوب شده است. چون:

✓ تقریباً همه‌ی صفحات ریاضی، بازی است. دانش‌آموز طی یک بازی هدفمند و جذاب یاد می‌گیرد.
✓ یک درس از کتاب علوم را که شروع می‌کنی به تدریس، یک مرتبه تا چشم باز می‌کنی، می‌بینی کتاب با پرسش‌های هدفمند، معلم و دانش‌آموز را به بحثی جذاب و شیرین که به راحتی مفاهیم را آموزش می‌دهد، کشانده است.
✓ کتاب قرآن حرفه‌ای، جذاب و به سبک مکتب خانه‌ای و بسر پایه‌ی تکرار و تمرین بنا شده اما سنگین است. به جلسه‌های زیادی برای تدریس نیاز دارد و از طرفی برای دانش‌آموز دوم دبستان سخت هم هست. انگار همه‌ی قرآن را خواسته‌اند در همین یک پایه به دانش‌آموز یاد بدهند.

✓ هنر بد نیست. توصیه‌هایی در مورد انجام دادن برخی کارهای هنری در کلاس دارد. یک معلم خلاق می‌تواند کلاس را اداره کند. می‌ماند کمبود وقت. از وقتی که پنج‌شنبه‌ها را تعطیل کرده‌اند، من که خیلی احساس کمبود وقت می‌کنم. انگار دائم باید بدوم و عجله کنم تا روز تعطیل را جبران کنم. معلم‌ها و دانش‌آموزان هم همین‌طور. زنگ تفریح ده دقیقه‌ای اصلاً ارزش بیرون رفتن ندارد. نه دانش‌آموز به تغذیه و استراحت خود می‌رسد و نه چای معلم سرد می‌شود. دیده‌ام همکارانی که به ناچار برخی زنگ‌های تفریح را حذف می‌کنند و کلاس را ادامه می‌دهند. از طرفی شش ساعت درسی برای دانش‌آموز ابتدایی سنگین است. دوم ابتدایی‌ها که زیر نظر بودند، به‌وضوح می‌دیدم که

روان‌شناسی بازی

مؤلف: سیامک‌رضا مهجور

ناشر: ساسان (شیراز ۰۶۱-۳۳۵۰۶۱-۰۷۱۱)

نوبت چاپ: دهم، تابستان ۱۳۹۰

قیمت: ۳۵۰۰۰ ریال

به‌نظر متخصصان، بازی از نگاه زیستی نیاز انسان است. انسان برای رشد ذهنی و اجتماعی به تفکر نیاز دارد و بازی، خمیرمایه‌ی تفکر است. در حقیقت، نگرش به بازی به‌عنوان نوعی از فعالیت‌های بدنی و عضلانی نظریاتی را پدید آورده است. برای مثال، عده‌ای آن را انگیزه‌ی مصرف‌بی‌هدف انرژی زیادی بدن می‌دانند و عده‌ای هم نظریه‌ی «آرام‌بخشی» را مطرح کرده‌اند که براساس آن، انرژی مصرف شده از راه بازی تأمین می‌شود. یعنی بدن بعد از مدتی فعالیت خسته می‌شود و برای رفع این خستگی باید فعالیت آرام‌بخش (بازی) انجام دهد. کتاب حاضر در ۱۱ فصل به تعریف بازی، بازی در فرهنگ‌ها، فایده‌ی بازی، بازی و رشد اجتماعی، بازی و ساخت شخصیت، بازی و رشد عاطفی و جسمی و ذهنی، انواع بازی‌ها و در پایان به نظریه‌های آموزشی و بازی می‌پردازد.

اما عده‌ای از نظر آموزشی بر آن خرده می‌گیرند. من معتقدم بیشتر این عیب‌ها به‌خاطر تازگی این نظام است. خانواده‌ها و معلم‌ها خود در نظامی غیر از آن تحصیل کرده‌اند و تا این تغییر را بپذیرند، زمان می‌برد. برای اجرای موفق نظام توصیفی باید سراغ مطالعه‌ی فلسفه و روان‌شناسی رفت. نظام توصیفی، بنیان‌های فلسفی و روان‌شناسی محکمی دارد که با تبیین آن می‌توان به اجرای موفق امیدوار بود.

هرچند برخی ایرادات جدی را هم باید برطرف کرد. یکی از این مسائل اتفاقاً ما معاونان و مربیان پرورشی هستیم که درباره‌ی نظام توصیفی آموزش ندیده‌ایم. ما برای انجام وظایف حرفه‌ای خود در نظام توصیفی، باید چگونه عمل کنیم؟ و این آموزش ندیدن گاهی خسارت آفرین است. مثالی واضح در این مورد برگزاری مسابقات قرآنی، فرهنگی و هنری است. ما این مسابقات را هم‌چنان به سبک گذشته برگزار می‌کنیم؛ در حالی که در نظام توصیفی مقایسه و مسابقه با دیگران نداریم. شاید بپرسید پس مسابقات را چگونه برگزار کنیم؟ مسابقه باید به جشنواره تبدیل شود. مثلاً از هنری‌ها، گروه‌های نمایش دعوت می‌شوند و می‌آیند که در یک جشنواره برای مردم نمایش اجرا کنند و اتفاقاً اگر مردم هم دعوت شوند خیلی خوب است. گروه‌ها اجرا می‌کنند. پس از اجرا، داور یا داوران در جلسه‌ای با بحث و گفت‌وگو با دانش‌آموزان شرکت کننده، نقاط قوت و ضعف گروه‌ها و بازیگران و سایر عوامل را بررسی می‌کنند. یعنی جشنواره در پایان به یک کارگاه تبدیل می‌شود که دانش‌آموزان در آن قوت‌ها و ضعف‌هایشان را می‌شناسند و با شرکت در بحث و آشنایی با داور و نقد، خود به این نتیجه می‌رسند که چه گروهی و چه افرادی، به چه دلیل موفق بوده‌اند. با سایر مسابقات نیز می‌توان چنین کرد و آن‌ها را به‌سمتی برد که در راستای سند تحول، مفید و با کمترین اثر رقابتی منفی برگزار شوند. به‌ویژه در مورد قرآن که چنین رقابت‌ها و حسادت‌ها را بر نمی‌تابد. شاید نیاز باشد در آینده بسیاری مناسبات و روابط فردی و اجتماعی ما به نفع نظام تازه‌ی آموزشی‌مان تغییر یابد. اگر این نظام به تربیت انسان‌های شایسته‌تر کمک می‌کند، باید از این تغییر استقبال کرد. ما معاونان و مربیان پرورشی هم به درک این نظام نو و کسب آموزش‌های لازم و شناخت جایگاه جدیدمان نیازمندیم. پس دست‌اندرکاران باید تأخیر بیش از این را جایز ندانند و در این راه دست بجنبانند و کمک‌مان کنند.

در ساعت ششم دیگر رمق ندارند.

✓ کتاب فارسی دوم خیلی جذاب و دوست‌داشتنی شده است و برای آموزش نگارش و دستور زبان به بچه‌ها تمرین‌های هوشمندانه‌ای دارد. بدون اینکه نکته‌های مستقیم به آن‌ها بگوید. کتاب کار فارسی هم خیلی عالی است. تمرین‌هایی دارد برای آموزش خوش‌نویسی و آموزش نوشتن مثل همین تمرین ابتدای نوشته. برخی بازی‌های زبانی بامزه هم دارد.

ویژگی‌های مهمی کتاب‌ها

✓ مهم‌ترین و بهترین ویژگی همه‌ی کتاب‌های جدید دوم ابتدایی این است که خلاقیت بچه‌ها را به رسمیت شناخته و امکان خوبی برای ظهور و بروز آن فراهم کرده است. بروز خلاقیت بچه‌ها باعث می‌شود که کلاس رونق بگیرد و از یک‌نواختی خارج شود.

✓ نکته‌ی جالب دیگر کتاب‌ها از نگاه من، که معاون پرورشی‌ام، این است که علاوه بر آموزش، به پرورش و تربیت دانش‌آموزان هم پرداخته است. مثلاً، درحالی که در یک بحث ریاضی یا علوم غرق هستی، ناگهان کتاب اشاره‌ی تربیتی زیرکانه‌ای می‌کند که اتفاقاً بسیار به موقع و تأثیرگذار است. سر کلاس دوم این احساس به من دست داد که معلم خلاق و دلسوز می‌تواند علاوه بر آموزش، بار پرورش دانش‌آموز را هم به دوش بکشد. از خود پرسیدم اگر این اتفاق بیفتد - که خیلی هم دور از انتظار نیست - آن وقت تکلیف ما معاون‌ها و مربی‌های پرورشی چه می‌شود؟ بسیار مشتاقم یک نفر سند تحول بنیادین خوانده بنشیند روبه‌رویم و جایگاه مرا در سند تحول روشن کند. چون روشن شدن جایگاه پرورشی مهم است! می‌دانید که پنج سال است نظام نمره‌ای جای خود را به نظام توصیفی داده است. معلم‌ها برای اجرای این نظام آموزش دیده‌اند و این نظام اکنون در پایه‌ی اول تا پنجم اجرا می‌شود. اگر بخواهم آن را توضیح دهم می‌گویم: «نظامی است به دور از نمره محوری و مقایسه‌ی فرد با دیگران و بدون ایجاد رقابت منفی. دانش‌آموز تنها با خودش مقایسه می‌شود. اگر نیاز به رقابت باشد با خودش مسابقه می‌دهد و میزان پیشرفت او مثلاً نسبت به دیروزش سنجیده می‌شود و آموزگار به هدایت و توصیف این روند می‌پردازد. به نظر من این نظام، اخلاقی‌تر از نظام نمره‌ای است و اگر درست اجرا شود، آثار تربیتی خوبی دارد. رقابت منفی و حسادت، چشم و هم‌چشمی و غافل شدن از خود و استعداد‌های خود کمتر می‌شود.»

برگ درختان سبز هر ورقش، معرفت کردگار

● عفت صحرائی
آموزگار دبستان دکتر شریعتی، سبزوار

کنند. ناگهان **نیما** با صدای بلند گفت: «فهمیدم! شما می‌خواهید ما را با یکی از نعمت‌های خدا آشنا کنید که در درس قرآن و هدیه‌های آسمان خوانده‌ایم.» با لذت وافری گفتم: «هزاران آفرین، بله این چوب‌های خشک هم نعمت خداست که پیام قرآنی مربوط به آن‌ها هم یاد گرفته‌اید.» سپس بچه‌ها پیام قرآنی (و ما بکم من نعمه، فمن الله) را دسته‌جمعی خواندند. ادامه دادم: «درست است؛ تنها خدای دانا و توانا می‌تواند در فصل بهار به این شاخه‌ها جان بدهد و آن‌ها را سرسبز کند. همان‌طور که همه‌ی دنیا و موجودات را آفریده و جان داده است. بچه‌ها، باید در برابر این همه قدرت و عظمت خدا سجده کنیم و بگوییم: سبحان ربی الاعلی و بحمده.» در آن لحظه فضای دل‌انگیزی بر کلاس حاکم شده بود. سپس گفتم: «بچه‌ها، همه‌ی جواب‌های شما درست و متفکرانه بود، ولی من می‌خواهم با استفاده از این شاخه‌های راست و خمیده یکی از مفاهیم ریاضی را آموزش بدهم.» سپس با کمک خود دانش‌آموزان مبحث ریاضی موردنظر یعنی خط و نقطه را تدریس کردم. (لازم به یادآوری است که انواع خط قبلاً تدریس شده بود) بدین‌صورت که ابتدا دو دانش‌آموز با فاصله‌ی مناسب نسبت به هم می‌ایستادند و هر کدام از آن‌ها دایره‌ای رنگی به‌عنوان نقطه در دست می‌گیرد و دانش‌آموزان دیگر با استفاده از چوب‌های خمیده و راست به شکل عملی شروع به فعالیت می‌کنند و می‌فهمند که از دو نقطه چندین خط خمیده و فقط یک خط راست می‌گذرد و از روی یک نقطه چندین خط راست و خمیده می‌گذرد و عملاً نقاط مشترک و محل برخورد خطوط راست و خمیده را با نقطه مشخص می‌کنند.

پس از پایان درس، **امید** دانش‌آموز بازیگوش کلاس گفت: «خانم می‌شود یک تکه از این چوب‌ها را به ما بدهید تا زنگ ورزش از روی آن بپریم و بازی کنیم؟» با این حرف امید همه با هم خندیدیم و به این ترتیب در کلاس درس ما شرایط یک تدریس تلفیقی و ترکیبی شاد فراهم گردید و بچه‌های کلاس به تفکر و اندیشیدن در عظمت خالق و مخلوقات هستی دعوت شدند.

آن روز صبح هم مثل همیشه با یاد خدا از منزل بیرون آمدم و در هوای سرد پاییزی به‌طرف مدرسه راه افتادم. در نزدیکی مدرسه، چشمم به شاخه‌های هرس شده‌ی درختان انگور افتاد که جلوی یک خانه ریخته شده بود. چون فکرم درگیر تدریس بود، ناگه به یاد مفهوم هندسی خط و نقطه افتادم که قرار بود در زنگ ریاضی تدریس کنم. درحالی‌که از سرما دستانم را به‌هم می‌فشردم، چند تکه از شاخه‌های به‌هم پیچیده‌ی مو را برداشتم و با سرعت خود را به کلاس درس رساندم. بعد از ورود، دانش‌آموزان به‌صورت دسته‌جمعی پیام قرآنی هفته را قرائت کردند و درحالی‌که دور من جمع می‌شدند، با هیجان خاصی درباره‌ی شاخه‌های مو سؤال می‌کردند. من نیز پس از سلام و احوال‌پرسی از بچه‌ها خواستم خودشان فکر کنند و بگویند این شاخه‌ها را در رابطه با چه درسی آورده‌ام. همه چند لحظه به فکر فرو رفتند که ناگهان **رضا** گفت: «خانم فهمیدم! درباره‌ی درس فارسی است، چون ما در درس «کوشا و نوشا» یاد گرفتیم لک‌لک‌ها با چوب لانه‌های محکمی می‌سازند و شما می‌خواهید به ما هم لانه‌سازی یاد بدهید.» با لیخند جواب دادم: «آفرین پسرم، ما حتماً به کمک هم یک لانه برای پرنده‌ها می‌سازیم تا در فصل زمستان کمکشان کنیم، ولی هنوز جواب کامل نیست. باز هم فکر کنید.» این بار **حسام** دست بلند کرد و گفت: «خانم شما شاخه‌ها را برای درس علوم آورده‌اید. می‌خواهید این شاخه‌ها را هم مثل دانه‌های لوبیا بکاریم؟» با هیجان گفتم: «مرحبا پسرم، بله می‌شود این شاخه‌ها را قلمه زد تا در فصل بهار سبز شوند. حتماً این کار را هم می‌کنیم، ولی شما ...». هنوز حرفم تمام نشده بود که **شایان** دانش‌آموز خلاق و هنرمند کلاس گفت: «خانم می‌شود با این شاخه‌ها یک کاردستی درست کرد، مثلاً تیروکمان و آدمک‌های چوبی بسازیم و حتی با کاغذ رنگی و پارچه و پنبه آن‌ها را تزئین کنیم.» درحالی‌که ذوق زده شده بودم، جواب دادم: «مرحبا پسرم، حتماً زنگ هنر کاردستی‌های زیبایی با این شاخه‌ها می‌سازیم. آفرین بر شما! باز هم فکر کنید. همه‌ی بچه‌ها فکر

همراهان ما صفحه‌های است که به انعکاس اسامی مخاطبان و نتیجه‌ی بررسی آثار ارسالی آن‌ها می‌پردازد. مواردی که در این جا می‌آید، هرچند با ارزش است اما با نظر کارشناسان مجله، یا مناسب استفاده در مجله‌ی رشد آموزش ابتدایی نبوده است یا بنا به مناسبت روز، از زمان استفاده‌ی آن‌ها گذشته است. مطالب همکاران گرامی هرچه کاربردی‌تر یا تجربی‌تر باشد، به اهداف مجله نزدیک‌تر است.

فاطمه طاهری، دبستان کوثر، جاجرم خراسان شمالی، «تلنگر به خانواده‌ها».

فرزانه طبابخزاده طوسی، مجتمع آموزشی معلم، منطقه‌ی دو تهران، با مطلب «دست».

علی کاظمی تازه کندی، آموزگار ناحیه‌ی دو ارومیه، با مطلب «گردونه‌ی آشنایی».

محمدعلی یزدی، آموزگار ناحیه‌ی چهار کرج با مطلبی درباره‌ی «ورزش».

مریم خطیبی مقدم، آموزگار دبستان دخترانه‌ی گل‌ها، کاشان. با «توسعه‌ی سواد خواندن در قالب آزمون عملکردی».

سیدرضا تولایی زاده، با مطلب «چگونه نخبان راز یاد کنیم؟»
سیدصمد الماسی حسینی، آموزگار پایه‌ی اول، با مطلب «تفکر در کلاس درس».

اصغر محمدی، دبستان شاهد دکتر شهریاری، زنجان. دو قطعه شعر شما زیبا بود. بقیه‌ی مطالب به کارشناسی سپرده شد.

علیرضا حسن زاده، دبستان اقبال آشتیانی، بابل. از شما به‌خاطر ارسال عکس‌های «جشن تکلیف» ممنون هستیم. لطفاً عکس‌های با کیفیت بفرستید.

علی ارژنگ، چند داستانک را که برایشان جالب توجه بوده است، به دفتر مجله فرستاده‌اند. از ایشان تشکر می‌کنیم.

محمد محمدزاده، آموزگار پایه‌ی اول. بانه، کردستان. با مطلب «پایان سال و نیاز به مرور».

صاحبه بهشتی منش، آموزگار دبستان زهرا شاهسوارانی، میان دورود.

اکبر احمدیان باغبادرانی، مدیر دبستان عدل دانشگاه اصفهان. با مطلب «تنبلی اجتماعی...» و «تک‌فرزندی». در اینجا از لطف آقای احمدیان نیز که از مخاطبان فعال ما هستند، نسبت به مجله تشکر می‌کنیم.

شهبین صادقی، آموزگار دبستان ستاره‌ی نبوت، آبادان. مقاله‌های «کلاس‌های چندپایه...» و «زبان‌آموزی و آموزش کودکان دوزبانه، فرصت یا تهدید؟» با هم‌همی نکاتی که داشت، نتوانست نظر

زینب نادی، معاون آموزش ابتدایی، «راه کارهای آشنایی و انس کودکان با قرآن» به مجله‌ی رشد معلم ارسال شد.

احمد شبانی، مقاله‌ی «الگوی ارزش‌یابی آموزشی کتاب علوم سوم دبستان» با توجه به تغییر کتاب‌های پایه‌ی سوم، قابل استفاده نخواهد بود.

محمدحسین صفائی، مدرس دانشگاه فرهنگیان مازندران، مقاله‌ی «مطالعات اجتماعی و تربیت شهروندی».

مژگان سلطانی، آموزگار ناحیه‌ی چهار تبریز. متنی کوتاه درباره‌ی «جذاب کردن ساعات درس علوم...».

اشرف آشنامهر، آموزگار منطقه‌ی هشت تهران، دبستان سعدی. مقاله‌ی «چگونه توانستم پرخاشگری عرشیا را کاهش دهم» نظر کارشناسان را جلب نکرد.

هوشنگ ارشادی، از حوزه‌ی ستادی. از نگاه کارشناسان مجله، مطالب شما برای استفاده در رشد معارف مناسب است.

کاظم فیض الهی، آموزگار پایه‌ی ششم، ایلام. مقاله‌ی «نگاهی متفاوت به فارسی پایه‌ی ششم».

سیده معصومه موسوی، کارشناس ارشد برنامه‌ریزی درسی؟ مقاله‌ی «ارزش‌یابی نظام آموزش سنتی با نظام آموزش مدرن هند».

حسین باقری، کارشناس آموزش ابتدایی، دیر، بوشهر. مقاله‌ی «تقویت اعتمادبه‌نفس در دانش‌آموزان با شروع مدرسه».

محمد صالحی کمرودی، سوادکوه مازندران. یکی از متن‌های شما در کارشناسی مجله است. بر آنیم تا در صورت امکان از نوشته‌ی شما استفاده کنیم.

محبوبه مهدوی، آموزگار پایه‌ی اول، دبستان المهدی، سپاهان شهر اصفهان.

هرمز علی زاده، ایلام. با مطالب «با قطره‌ای از اقیانوس ورزش، خود را سیراب سازیم» و «یاد یار کودکان آید همی».

ابوالقاسم محمدخلیلی پور، خواف. نظر خواهی از کتاب ریاضی ششم به گروه درسی ریاضی دفتر برنامه‌ریزی و تألیف فرستاده شد.

اعظم شادمان، معاون پرورشی دبستان شهید اصغر افضلی، ناحیه‌ی سه کرج. با خاطره‌ی «روز مادر».

با مجله‌های رشد آشنا شوید

مجله‌های رشد توسط دفتر انتشارات و تکنولوژی آموزشی سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، وابسته به وزارت آموزش و پرورش تهیه و منتشر می‌شود.

مجله‌های دانش‌آموزی

(به صورت ماه‌نامه و هشت شماره در هر سال تحصیلی منتشر می‌شود):

رشد کودک (برای دانش‌آموزان آمادگی و پایه اول دوره آموزش ابتدایی)

رشد نوجوان (برای دانش‌آموزان پایه‌های دوم و سوم دوره آموزش ابتدایی)

رشد دانش‌آموز (برای دانش‌آموزان پایه‌های چهارم، پنجم و ششم دوره آموزش ابتدایی)

رشد نوجوان (برای دانش‌آموزان دوره آموزش متوسطه اول)

رشد جوان (برای دانش‌آموزان دوره آموزش متوسطه دوم)

مجله‌های بزرگسال عمومی

(به صورت ماه‌نامه و هشت شماره در هر سال تحصیلی منتشر می‌شود):

♦ رشد آموزش ابتدایی ♦ رشد آموزش متوسطه ♦ رشد تکنولوژی آموزشی

♦ رشد مدرسه فردا ♦ رشد مدیریت مدرسه ♦ رشد معلم

مجله‌های بزرگسال و دانش‌آموزی تخصصی

(به صورت فصل‌نامه و چهار شماره در هر سال تحصیلی منتشر می‌شود):

- ♦ رشد برهان آموزش متوسطه اول (مجله ریاضی برای دانش‌آموزان دوره متوسطه اول)
- ♦ رشد برهان آموزش متوسطه دوم (مجله ریاضی برای دانش‌آموزان دوره متوسطه دوم)
- ♦ رشد آموزش قرآن ♦ رشد آموزش معارف اسلامی ♦ رشد آموزش زبان و ادب فارسی ♦ رشد آموزش هنر ♦ رشد آموزش مشاور مدرسه ♦ رشد آموزش تربیت بدنی ♦ رشد آموزش علوم اجتماعی ♦ رشد آموزش تاریخ ♦ رشد آموزش جغرافیا ♦ رشد آموزش زبان ♦ رشد آموزش ریاضی ♦ رشد آموزش فیزیک ♦ رشد آموزش شیمی ♦ رشد آموزش زیست‌شناسی ♦ رشد آموزش زمین‌شناسی ♦ رشد آموزش فنی و حرفه‌ای و کار و دانش ♦ رشد آموزش پیش دبستانی

مجله‌های رشد عمومی و تخصصی، برای معلمان، مدیران، مربیان، مشاوران و کارکنان اجرایی مدارس، دانش‌جویان مراکز تربیت معلم و رشته‌های دبیری دانشگاه‌ها و کارشناسان تعلیم و تربیت تهیه و منتشر می‌شود.

♦ نشانی: تهران، خیابان ایرانشهر شمالی، ساختمان شماره ۴ آموزش و پرورش، پلاک ۲۶۶، دفتر انتشارات و تکنولوژی آموزشی.

♦ تلفن و نمابر: ۰۲۱ - ۸۸۳۰۱۴۷۸

کارشناسان مجله را جلب کند.

شهین صادقی نیز از مخاطبان بسیار خون‌گرم و پرکار مجله است و از همین‌جا مراتب قدردانی خود را به وی می‌رسانیم.

محمد برادرانی، دبستان چندپایه‌ی شهید شعبانی، تبادکان خراسان رضوی.

سیده طیبه اندرواژ، آموزگار دبستان شهید علامه و **سلمان خلیلی** آموزگار دبستان شهید رضایی، ساری. بنا به صلاح‌دید شورای کارشناسان مجله، مقاله‌ی شما به نام «بررسی عوامل مؤثر بر میزان استفاده‌ی دانش‌آموزان دختر و پسر از تلویزیون...» در ۲۱ خرداد ۹۲ به مجله‌ی رشد آموزش علوم اجتماعی فرستاده شد.

حسین احمدی، کارشناس ارشد مدیریت آموزشی و **فاطمه ذبیحی حاجیکلائی**، کارشناس ارشد تکنولوژی آموزشی، ساری. مقاله‌ی «نظریه‌ی یادگیری شناختی - اجتماعی، ضرورتی برای تدریس معلمان» به کارشناسی شورای برنامه‌ریزی مجله فرستاده شد اما نظر آن‌ها را جلب نکرد.

حسین خلیفه، آموزش و پرورش بوشهر. با مقاله‌ی «نقش و کارکردهای اجتماعی آموزش و پرورش دوره‌ی ابتدایی...».

کبری آیدینی، آموزگار پایه‌ی سوم، دبستان حافظ، منطقه‌ی ۱۵ تهران با مطلب «آموزش جمله‌سازی».

انسبه اسکندری، قائم‌شهر. با مطلب «بازی‌های سنتی».

مهديه غیابی، میانه. با مقاله‌ی «موانع بروز خلاقیت در کودکان».

سیداحسن اسدی، دیواندره کردستان. با مقاله‌ی «در باب آموزگاری».

بنفشه مخزن، مدیر دبستان، ناحیه‌ی سه کرج. با مطلب «بازی کلاسی» و «بازی مهارتی در فضای باز»

* آثار شما همکاران عزیز هم به دفتر مجله رسید. امیدواریم

کارهای بعدی‌تان را نیز به‌زودی ببینیم.

شهناز صالحی، آموزگار دبستان پیام انقلاب، نوشهر.

مریم سلطانی، آموزگار دبستان پسرانه‌ی شهید دستواره.

ایرج عزیزی، معاون دبستان، کامیاران.

مهدی صداقت‌پیشه، بندر خمیر، هرمزگان.

فرشته اخباری، دبستان حضرت مریم.

ملیحه احمدی، دبستان بنت‌الهدی، بهشهر.

مریم ریاضیان، آموزگار دبستان دخترانه‌ی شاهد، چالوس.

رحمت جوانی، مجتمع آموزشی و پرورشی المهدی، ناحیه‌ی

یک ساری.

ورقه‌های مجاله

● ناهید خداداد نژاد
آموزگار دبستان بوعلی سینا، بابلسر

صبح یکی از روزهای پاییزی وارد کلاس شدم. بعد از سلام، دانش آموزان هنوز در جای خود ننشسته بودند که معصومه با ورقه‌ای مجاله شده و با قیافه‌ای ناراحت جلو آمد. ورقه را به من نشان داد و گفت: «ببینید خانم معلم، مادرم با ورقه‌ی من چه کار کرده؟» من با تعجب به ورقه نگاه کردم و گفتم: «چرا این جور شده؟» او گفت: «خانم اجازه، من نمی‌دانم از دست مامانم چه کار کنم؟ همیشه به بهانه‌ی مرتب کردن و نظافت وسایل، وارد اتاق من می‌شود و به کاغذهایم دست می‌زند و آن‌هایی را که فکر می‌کند به‌درد نمی‌خورد، در سطل آشغال می‌اندازد. این کار را بارها تکرار کرده است. وقتی علت را از مادرم می‌پرسم تنها جمله‌ای که از او می‌شنوم این است: مگر این کاغذها آشغال و کاغذ باطله نبودند؟ شما اغلب ورقه‌های مجاله شده‌ای را که من از سطل زباله درمی‌آورم، می‌بینید و شاید این وضع را دلیل بی‌انضباطی من بدانید! یکی از روزهایی که از این وضعیت خسته شده بودم، گریه کردم و مادرم بسیار تحت تأثیر قرار گرفت و با اندوه به من گفت: معصومه جان، مگر نمی‌دانی که من نمی‌توانم بخوانم و تشخیص ورقه‌های باطله از کارهای مدرسه برایم مشکل است؟»

آنجا بود که حس کردم باید به مادرم کمک کنم. به یاد گفته‌ی پیامبر اسلام(ص) افتادم که فرموده‌اند: از گهواره تا گور دانش بجویید. از مادرم قول گرفتم که همراهی کند تا روزی سی‌دقیقه با او خواندن و نوشتن کار کنم. صحبت‌های معصومه چنان مرا تحت تأثیر قرار داد که شماره تلفنم را به او دادم و از او خواستم هر وقت در آموزش به مادرش مشکلی داشت یا احساس نیاز کرد با من تماس بگیرد و مرا نیز در این امر خیر شریک کند.

حماسه سیاسی و حماسه اقتصادی برگ اشتراک مجله‌های رشد

نحوه اشتراک:

شما می‌توانید پس از واریز مبلغ اشتراک به شماره حساب ۳۹۶۶۲۰۰۰ بانک تجارت، شعبه سه‌راه آزمایش کد ۳۹۵، در وجه شرکت افست از دوروش زیر، مشترک مجله شوید:

۱. مراجعه به وبگاه مجلات رشد به نشانی: www.roshdmag.ir و تکمیل برگه اشتراک به همراه ثبت مشخصات فیش واریزی.
۲. ارسال اصل فیش بانکی به همراه برگ تکمیل شده اشتراک با پست سفارشی (کپی فیش را نزد خود نگهدارید).

◆ نام مجلات در خواستی:

◆ نام و نام خانوادگی:

◆ تاریخ تولد:

◆ تلفن:

◆ نشانی کامل پستی:

استان: شهرستان: خیابان:

پلاک: شماره پستی:

شماره فیش بانکی: مبلغ پرداختی:

◆ اگر قبلاً مشترک مجله بوده‌اید، شماره اشتراک خود را بنویسید:

.....

امضا:

● نشانی: تهران، صندوق پستی امور مشترکین: ۱۶۵۹۵/۱۱۱

● وبگاه مجلات رشد: www.roshdmag.ir

● اشتراک مجله: ۲۱-۷۷۳۳۶۶۵۶ / ۷۷۳۳۵۱۱۰ / ۷۷۳۳۹۷۱۳-۱۴

◆ هزینه اشتراک یکساله مجلات عمومی (هشت شماره): ۳۰۰/۰۰۰ ریال

◆ هزینه اشتراک یکساله مجلات تخصصی (چهار شماره): ۲۰۰/۰۰۰ ریال